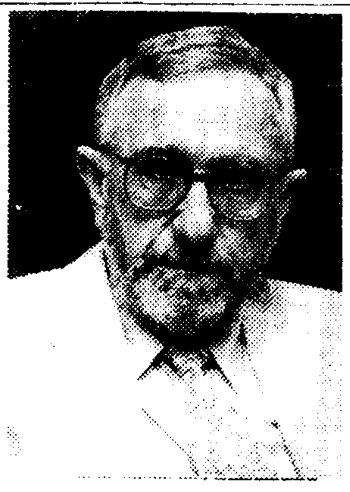

Robert J. van Schaik ...optimistisch...

108STE JAARGANG — NO.: 4 ZATERDAG 5 JANUARI 1991

AMIGOE

Preke

Oplossing Golf-crisis: Hopelijk vreedzaam en niet wreedzaam

EG PRAAT OOK MET AZIZ

Baghdad gaat in op uitnodiging Bush voor gesprek in Geneve

CBS: Irak bereid tot terugtrekking

WASHINGTON - Het Amerikaanse televisiestation CBS meldde vrijdagavond laat dat de Iraki's bereid zouden zijn Kuwayt geheel of gedeeltelijk te verlaten. CBS zei zich te baseren op diplomaten uit de Iraakse hoofdstad Baghdad. Een andere bron werd door CBS niet genoemd. De Iraakse televisie meldde vrijdag dat moslims uit de gehele wereld een week voor het ultimatum van de VN afloopt, bijeen zullen komen in de Iraakse hoofdstad Baghdad om een Heilige oorlog te eisen. De Jihad zal zich richten tegen de Verenigde Staten en hun bondgenoten. Uiteindelijk komt er op de valreep voor het aflopen van het VN- ultimatum aan Irak, namelijk op 9 januari, toch een gesprek tussen de Iraakse en Amerikaanse ministers van Buitenlandse zaken in Geneve- Tareq Aziz en James Baker - en na afloop daarvan van de EG-ministers met hun Iraakse collega Aziz.

President George Bush van de Verenigde Staten noemde de Iraakse toezegging in Geneve te praten nuttig en zei te hopen dat de Iraakse leider Saddam Husayn doordrongen is van "de ernst van de situatie". Er kan geen compromis worden gesloten of onderhandeld worden over doelstellingen die liggen vastgelegd in de resoluties van de Verenigde Naties, aldus Bush.

12 RESOLUTIES

De Amerikaanse president zei "te hopen dat de Iraakse aanvaarding van de ontmoeting wijst op een groeiend besef van de ernst van de situatie en een bereidheid om te luisteren naar de wens van de internationale gemeenschap, zoals die tot uitdrukking komt in twaalf resoluties van de Veiligheidsraad".

Hij voegde daar aan toe: "Het is nu aan Saddam Husayn te antwoorden op de verzoeken om rede door de internationale gemeenschap". De president weigerde opnieuw een verband te leggen met Israel. "Wij kunnen hen niet vertellen wat zij op tafel kunnen leggen tijdens deze gesprekken, maar er komt geen koppeling".

De Iraakse minister van Buitenlandse zaken Aziz komt dinsdag in Geneve aan, een dag voor zijn ontmoeting met zijn collega Baker, voor overleg over de crisis in de Perzische Golf. Dit heeft het Iraakse persbureau INA vrijdag bekendgemaakt.

"Irak heeft uit eerbied voor wereldopinie en wegens de normen en gebruiken in sommige landen - niet uit respect voor het standpunt van de Amerikaanse regering en diens slechte beleid - besloten positief te reageren op het Amerikaanse voorstel, zo zei Aziz tegen INA.

BEMOEDIGEND

Het Witte Huis reageerde positief op de Iraakse bekendmaking. Woordvoerder Marlin Fitzwater sprak van een "bemoedigend teken". "Wij deden ons aanbod in de geest van een laatste poging tot vrede. Het biedt ons dus enige hoop dat zij die hebben aanvaard. Het is op zijn minst een bemoedigend teken dat zij bereid zijn te praten". Fitzwater voegde daar aan toe "Wij zullen er zijn op 9 januari".

Irak blijft echter proberen de Golfcrisis te koppelen aan de Palestijnse kwestie. Aziz zei dat "Irak zal proberen er achter te komen of de andere kant bereid is vrede en veiligheid in de gehele regio te bereiken op basis van gerechtigheid". "Vooraan onder de kwesties die rechtvaardigheid nodig hebben is de Palestijnse zaak en het recht van het Palestijnse volk een vrije staat Palestina te hebben met Jeruzalem als hoofdstad".

SLEUTEL

De ministers van Buitenlandse zaken van de EG hebben vrijdag ingestemd met één voorstel Tareq Aziz uit te nodigen voor een gesprek. Een Europese driemanschap bestaande uit de ministers van Buitenlandse Zaken van Luxemburg, Nederland en Italie (de huidige, de toekomstige en de vorige voorzitter van de EG oftewel Jacques Poos, Van den Broek en Gianni de Michelis) willen een onderhoud met de Iraakse bewindsman op 10 januari in Luxemburg, na het overleg in Geneve van Aziz met Baker.

De Nederlandse minister Van den Broek zei dat de troika zal aandringen op volledige en onvoorwaardelijke uitvoering van de resoluties van de Veiligheidsraad. Als Irak hiermee instemt dan dient het garanties te ontvangen dat het niet zal worden aangevallen. "De sleutel voor de oplossing ligt bij Irak", aldus de Nederlandse minister.

VN-SECRETARIS

Dinsdag zal Baker in Frankrijk zijn voor een onderhoud met de Franse president, Francois Mitterrand. President Bush zou vandaag (zaterdag) in het presidentiele buitenverblijf Camp David een ontmoeting hebben met VN-secretaris-generaal Javier Perez de Cuellar. Daarbij zal worden gesproken over de nog altijd escalerende toestand in de Golf en met name over de steeds dichterbij komende datum van 15 januari, de dag waarop Irak zich uit Kuwayt dient te hebben teruggetrokken.

President Mitterrand heeft inmiddels verklaard dat als Irak zich niet uit Kuwayt terugtrekt de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties voor 15 januari opnieuw bijeen zou moeten komen voor een vergadering over de Golf-crisis. Hij erkende dat een dergelijke allerlaatse bijeenkomst niet verplicht is, maar het zou wenselijker zijn dan alleen maar vertrouwen op "de opeenstapeling van feiten" sinds de Veiligheidsraad voor het laatst over de crisis sprak.

MIDDEN OOSTEN

Een toezegging van Irak dat het zich zou terugtrekken uit Kuwayt zou meer moeten zijn dan "een vage belofte", aldus Mitterrand. Alleen een duidelijk programma voor een "gehele, geprogrammeerde en gecontroleerde terugtrekking" is aanvaardbaar. De Franse president herhaalde zijn standpunt dat een internationale conferentie over de andere problemen in het Midden-Oosten, waaronder het Arabisch-Israelische conflict en de Palestijnse kwestie, zou moeten worden behandeld als een kwestie van grote urgentie. Ook de EG is daar voorstander van. In de verklaring die in Luxemburg werd uitgegeven zeggen de Twaalf dat zodra de Golfscrisis vreedzaam en in overeenstemming met de resoluties van de Veiligheidsraad is opgelost zij zich actief zullen inzetten voor oplossing van de andere problemen in het Midden-Oosten.

Top-conferentie bij Gaddafi

■ *MISATRA - In het Libische Misatra werd een vier landen-top-conferentie gehouden in verband met het gevaar van een oorlog in de Golf-regio. Aan de top namen deel (vlnr) de presidenten generaal Omar Hassan el-Bashir van Sudan, Hosni Mubarak van Egypte en Hafez el_Assad van Syrie met als gastheer de Libische sterke man Muammar Al Gaddafi.*

(AFP-satellietfoto)

Vluchtelingen uit Somalië

■ *ROME - Een Somalische vluchteling met haar drie kinderen kwam in Rome aan met een speciaal vliegtuig van de Somalische luchtvaartmaatschappij. Daarin zaten nog 98 andere Somalische passagiers die voor het strijdgewoel in Somalie waren gevlucht.*

(AFP-satellietfoto)

Guerrilla Peru: agenten gedood

LIMA - Vermoedelijk linkse guerillastrijders hebben vrijdag in het Peruaanse Andesgebergte zes politieagenten in een hinderlaag gedood. Dit heeft de politie in de hoofdstad Lima meegedeeld.

De guerrillastrijders van het Lichtend pad beschoten de patrouille in de buurt van de stad Rajanlla 130 kilometer van Lima. Eerder deze week werden negen andere mensen gedood, vermoedelijk ook door aanslagen van Sendero Luminoso. Onder de slachtoffers waren drie leden van een boerenmilitie die uit hun huizen werden gehaald en zondag op het marktplein van Maranquiari werden geëxecuteerd.

Finland wil 37

HELSINKI- Een beetje beschaafd land moet een internationaal telefoonnetnummer met twee cijfers hebben, vinden de Finnen. Finland wil daarom het netnummer "37" van de DDR overnemen om zijn imago op te vijzelen.

Helsinki zal wellicht een bod doen op het Oostduitse "37", dat binnenkort vrijkomt als gevolg van de Duitse hereniging, aldus Vilio Korppi van het administratiecentrum van de Finse PTT. Om Finland te bellen moet men nu nog 358 draaien, terwijl de meeste Europese landen een tweecijferige code hebben. "Drie getallen maken het bellen te lang", vindt Korppi. "Hier in Finland zien we onszelf graag als een modern telefoonland". Volgens de PTT-functionaris hebben veel kleine en minder ontwikkelde landen kengetallen met drie cijfers.

Internationaal rampen-comite:

Hongersnood bedreigt miljoenen Afrikanen

GENEVE - De wereld moet Afrika te hulp komen, waar dit jaar twintig miljoen mensen met hongersnood worden bedreigd. Steun aan dit continent moet absolute voorrang krijgen boven hulp aan de Sovjetunie, zo menen het Internationale Rode Kruis en vijf religieuze en humanitaire organisaties in een dringende oproep aan regeringen en burgers vrijdag in Geneve.

"Zonder voedselhulp worden deze winter twintig miljoen Afrikanen, vooral in Etiopie, Sudan, Liberia, Angola en Mocambique, bedreigd met hongersnood", zeggen de zes organisaties, die vrijdag bijeenwaren in het Comite voor Internationale rampenhulp. "Terwijl alle aandacht van de wereld naar de gebeurtenissen in de SU, Oost-Europa en het Midden-Oosten gaat, is de situatie in Afrika voor ons het belangrijkste", zei Paer Stenbaeck, secretaris-generaal van de Rode Kruis-liga tijdens een persconferentie.

"Het is misschien de laatste kans om aandacht te krijgen voor Afrika", zei hij. Volgens Stenbaeck is voedselhulp niet nodig in de SU, "omdat er geen sprake is van honger". Maar het is uiterst belangrijk om tijdig hongersnood te voorkomen in belangrijke delen van Afrika, zeggen de organisaties. Door de grote droogte, slechte oogsten en burgeroorlogen hebben grote groepen Afrikanen hun huizen moeten verlaten waardoor ze verstoken zijn van vitale bronnen.

De organisaties willen een herhaling van de ernstige hongersnood in de jaren 1984-1985 voorkomen die volgens de Lutherse federatie dertig tot veertig miljoen mensen in 22 landen heeft getroffen. "Voor velen kwam de hulp toen te laat", aldus de organisatie.

Opschorting relaties

Suriname bezorgd besluit Caracas

PARAMARIBO - Suriname hoopt dat Venezuela de bilaterale betrekkingen spoedig herstelt. Dit heeft een woordvoerder van vice-president Jules Wijdenbosch vrijdag in Paramaribo meegedeeld. Venezuela zou zijn standpunt moeten herzien op basis van "juiste informatie over de gang van zaken" rond de militaire machtsovername van 24 december.

Ernstige bezorgdheid over de stappen van de Venezolaanse regering is vrijdag in opdracht van Wijdenbosch kenbaar gemaakt aan de tijdelijk zaakgelastigde van Caracas in Paramaribo. De verkiezing van een nieuwe president en vice-president door het Surinaamse parlement zou door de Venezolaanse autoriteiten zijn miskend.

Eerder maakte een woordvoerder van de Venezolaanse ambassade in Paramaribo bekend dat de bilaterale betrekkingen niet zijn verbroken maar opgeschort. Een Venezolaanse diplomaat zou in Suriname achterblijven voor consulaire aangelegenheden.

De Venezolaanse ambassade in Paramaribo is niet op de hoogte van gezamenlijke Latijns-Amerikaanse actie tegen de machtswisseling in Paramaribo. President Carlos Andres Perez zou hierover een conferentie in Caracas willen beleggen.

President Barre van Somalie:

Bereid tot overleg met tegenstanders

NAIROBI - De Somalische president Mohamed Siad Barre heeft vrijdag verklaard dat hij bereid is tot vredesonderhandelingen met alle oppositiegroeperingen in zijn land en iedere uitkomst daarvan zal accepteren. Volgens de staatsradio van Muqdisho heeft Siad Barre, die aan de macht is sinds een staatsgreep in 1969, Egypte en Italie opgeroepen als waarnemers op te treden bij de besprekingen.

De president bevindt zich nog steeds in het presidentieel paleis, zo verklaarde de Italiaanse ambassadeur in Muqdisho, Mario Sica. De rebellen hadden eerder gemeld dat Barre was ondergedoken in zijn bunker bij het militair vliegveld van Muqdisho. Gevluchte Somaliers en diplomaten die in contact staan met ambassades in Muqdisho zeiden dat het onduidelijk was wie de overhand had bij de gevechten. Maar ze zeiden dat de regering de controle had over de belangrijkste strategische plaatsen zoals het vliegveld en de haven. Volgens diplomaten wordt er in de hoofdstad nog steeds hevig gevochten.

Een groep gewapende mannen viel vrijdag het kantoor van het Internationale Rode Kruis in Muqdisho binnen. Dit moet toezicht houden op de evacuatie van buitenlanders uit Somalia, maar tot nu toe zijn er nog steeds geen garanties voor een veilige aftocht. De communicatie met dit kantoor is sindsdien verbroken.

Amerikaanse legerhelikopters en Italiaanse transportvliegtuigen zijn zaterdag een luchtbrug begonnen voor de evacuatie van zo'n vierhonderd Westerlingen die vanwege de gevechten in de Somalische hoofdstad Muqdisho geen kant uit kunnen. Helikopters van een Amerikaans vliegdekschip voor de kust van Somalie zijn bezig met de evacuatie van de buitenlanders die zich op het terrein van de Amerikaanse ambassade hebben verzameld. Het gewapende verzet in Somalie had vrijdag toestemming gegeven voor de evacuatie.

Irak dreigt

■ *NEW DELHI - Minister van staat voor Buitenlandse zaken Mohammad Saeed Al-Sahaf van Irak heeft tijdens een persconferentie in de Indiase hoofdstad gedreigd dat zijn land alle olie-installaties in het Saudische schiereiland in de lucht laat vliegen mocht het tot een oorlog in de Golf komen. Hij bracht een officieel bezoek aan India.*

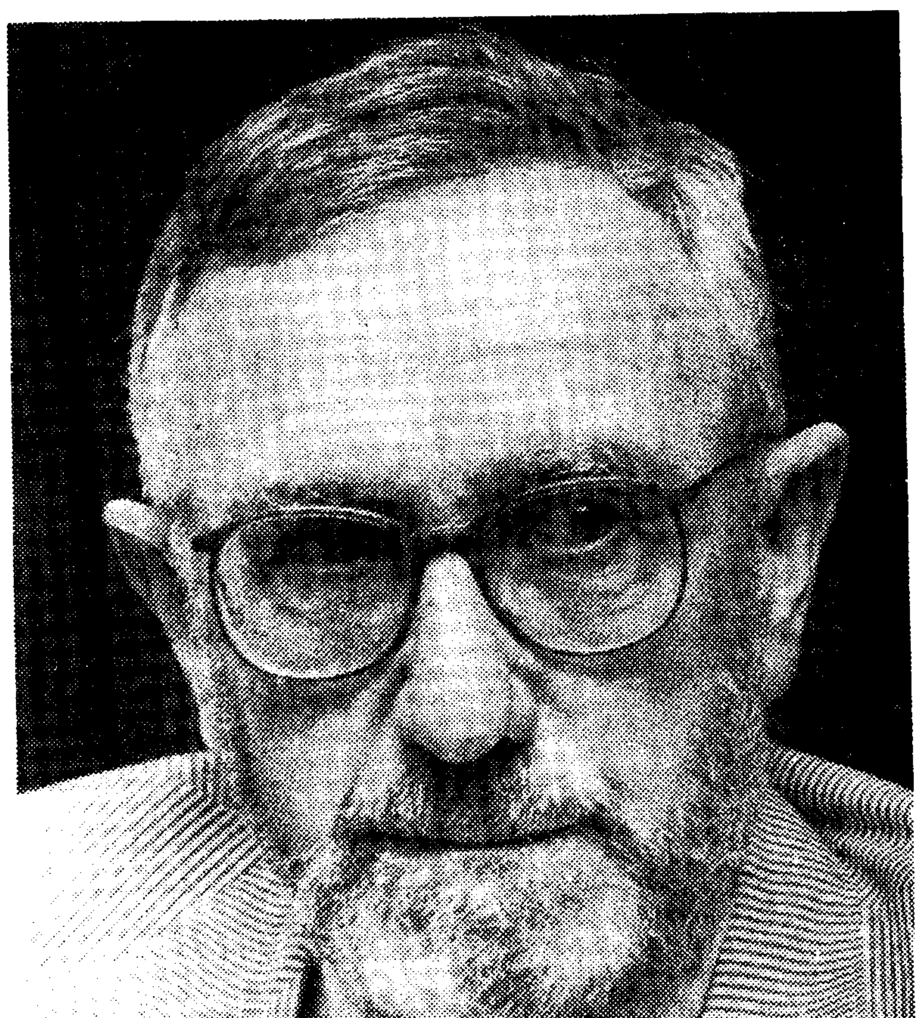
(AFP-satellietfoto)

"KRUIP NIET GRAAG IN HUID VAN SADDAM"

Koninkrijksambassadeur VN Van Schaik:

Nog vreedzame oplossing mogelijk voor Golfcrisis

DE KONINKRIJK-SAMBASSADEUR bij de Verenigde Naties, Robert van Schaik, is de afgelopen dagen in Willemstad geweest waar hij verschillende autoriteiten heeft ontmoet. Hij is gisteren naar Bonaire gereisd; vandaar vertrekt hij naar Aruba, om volgende week weer naar New York af te reizen waar hij het hoofd is van de vaste missie van het Koninkrijk bij de VN. Het is zijn eerste bezoek aan deze eilanden, verklaarde de diplomaat gisteren tijdens een interview met de Amigoe, vlak voor zijn vertrek naar Bonaire. In het vraaggesprek, deels uitgevoerd door de chef nieuwsdienst van TeleCuraçao Paul de Windt en Aia van Leeuwen, adjunct-hoofdredactrice van deze krant, gaat de ambassadeur in op vragen rond de Golfcrisis. Ook het belang van actieve deelname van de Antillen en Aruba aan de wereldorganisatie en de toekomstige staatkundige struktuur komen later in het interview aan de orde. Onderdelen van het gesprek verschijnen vandaag in de Amigoe.

VRAAG: *Wat zijn de meest recente ontwikkelingen bij de VN na de laatste resoluties. Hoe is de stemming er momenteel?*

V.S.: Het is u bekend dat er een aantal resoluties is aangenomen over Irak en over de terugtrekking van de troepen uit Kuwayt. De laatste resolutie geeft de gelegenheid aan landen, als ze dat willen, met alle beschikbare middelen, de resoluties tot uitvoering te brengen; dat kunnen militaire middelen zijn, dat kan geweld zijn. Het wachten is nu op een reactie van Saddam Husayn. Op dit moment is het woord aan de diplomatie buiten de Verenigde Naties. Het is mogelijk dat de secretaris-generaal (van de VN, Javier Pérez de Cuellar) zelf nog een rol speelt, maar op dit moment is dat nog niet te voorzien. De EEG-ministers zijn vandaag bijeen geweest. Dat is uiteraard een belangrijke ontwikkeling. Ik begrijp dat er ook een mogelijkheid bestaat dat (minister van buitelandse zaken van de VS) Baker met de minister van buitenlandse zaken van Irak, Aziz gaat spreken. We wachten even af.

Er is enige verwarring: Moet de VN goedkeuring geven aan een militaire actie?

Bij mij bestaat die verwarring niet. Het is mogelijk dat bepaalde landen vinden - ik meen dat Malaysia dat ook heeft gezegd -dat er nog een bijeenkomst moet plaatsvinden om daaraan goedkeuring te geven. Volgens mij is de resolutie duidelijk: alle beschikbare middelen kunnen worden aangewend en dat houdt ook in militaire middelen. Ik zie geen reden de Veiligheidsraad bijeen te roepen om daar nog eens een keer zijn goedkeuring aan te hechten. Uiteraard onstaat er een nieuwe situatie als er inderdaad geweld wordt gebruikt, dan is het mogelijk dat de Veiligheidsraad weer bijeenkomt om te bezien wat het effect is van hetgeen op het oorlogstoneel gebeurt. Laat ons hopen dat er een oplossing wordt gevonden, waardoor Saddam Husayn de resoluties uitvoert. Dat is uiteraard het oogmerk van die resoluties, namelijk te laten weten dat het de internationale gemeenschap ernst is. We hopen allemaal nog op een vreedzame oplossing, waar op dit moment nog zeer naar wordt gestreefd.

Irak vergelijkt die resoluties met aangenomen maar uitgevoerde resoluties ten aanzien van de door Israël bezette gebieden.

Het zijn volstrekt verschillende zaken die niet met elkaar te vergelijken zijn. Irak heeft Kuwayt niet bezet om vervolgens te gaan onderhandelen over het Midden-Oosten. Het zijn gescheiden zaken die door de Veiligheidsraad gescheiden zijn behandeld en met unanimiteit zijn aanvaard. Het is een uiterst gecompliceerde situatie en het is niet zo dat deze zaken op enigerlei wijze met elkaar moeten worden verbonden. Iets anders is, dat er een nieuwe situatie onstaat als Irak zich eenmaal zou hebben teruggetrokken uit Kuwayt en aan alle voorwaarden heeft voldaan. Dan moet de veiligheid in de hele regio worden bezien, inclusief het Midden-Oosten.

Uit uw antwoorden is niet gebleken of u optimistisch dan wel pessimistisch bent over een mogelijke oplossing voor de crisis, nu de dag van de door de VN gestelde 'deadline' nadert.

Ik heb ergens in een Nederlandse krant gezien dat er een congres in Alkmaar was van paragnosten en helderzienden. Op op een van de stands was er een bordje was met de mededeling 'Geen vragen over de Golf.' Als helderzienden daar al geen antwoord op weten dan is het onmogelijk dat ik dat weet. Ik zie zelf beslist wel mogelijkheden voor een vreedzame oplossing. Maar het is uiteraard moeilijk om in de huid te kruipen van Saddam Husayn en ik zou dat ook niet graag willen doen.

Alles hangt op dit moment van hem af?

In eerste instantie hangt het van hem af, want hij moet de resoluties uitvoeren die door de Veiligheidsraad zijn aanvaard met grote meerderheid of met unanimiteit en er is geen reden om daarvan af te wijken. Als hij de resoluties eenmaal heeft uitgevoerd dan ontstaat er een nieuwe situatie; een situatie waarover veel gesproken kan worden. Er zal sowieso veel gesproken moeten worden over de situatie nadat de Golfcrisis is opgelost omdat het een onveilig gebied is met veel wapens.

Critici zeggen dat de VN een organisatie van de vrede moet zijn en niet -zoals dat nu het geval is -een organisatie van oorlog... De Veiligheidsdraad-resoluties hebben als oogmerk vrede. De dreiging met geweld die opgesloten ligt in de laatste resolutie heeft ook vredesoogmerken omdat het vermoedelijk de enige wijze is waarop Saddam Husayn tot inkeer kan worden gebracht. De VN is een orgaan voor de vrede, maar het zou een heel verkeerde zaak zijn als we terugkeerden naar de situatie van vóór de Tweede Wereldoorlog.

Er is naar uw mening echt voldoende gedaan om te trachten tot een oplossing te komen? Dat ultimatum was het allerlaatste middel?

Tot nu toe heeft Saddam Husayn niet willen reageren op welke diplomatieke acties ook, ook niet van Arabische landen. Als u het hebt over de puur diplomatieke inspanning dan zie ik niet wat nog meer zou kunnen gebeuren. Een andere vraag is of het embargo dat is ingesteld voldoende effect heeft gesorteerd. Kennelijk niet, anders zouden we wel meer signalen hebben ontvangen van de kant van Irak. Dat is een vraag die men zich kan stellen. Er zijn zeker mensen die denken dat als het embargo nog wat langer kan werken dat dan ook effect zal hebben. Al te lang kan je echter ook niet wachten.

Hoe ernstig zullen de gevolgen van de oorlog zijn voor de Arabische wereld, Amerika en de rest van de wereld?

Ik vind het moeilijk daarover iets concreets te zeggen. Iedere oorlog is ernstig, ieder bloedvergieten is verschrikkelijk en in dit geval zijn er extra risico's. Het is een regio van de werld die toch al vol conflicten zit, waar de spanningen groot zijn en daarom is het van belang dat als het inderdaad komt tot wapengeweld, dat zo snel mogelijk weer over is.

Even iets anders. De Antillen gaan ieder jaar naar de Algemene Vergadering van de VN. Is die deelname belangrijk? Voor de Antillen en Aruba is er een belangrijke rol weggelegd. We nerken het in concreto in de presentie van (BBB-adjunct-directrice drs.) Lucita Moenir-Alam die op zijn minst drie weken van het jaar in New York is en een belangrijke inbreng heeft. Er zijn onderwerpen aan de orde die voor de Antillen van groot belang zijn. Alles wat Noord- Zuid is, is van groot belang, evenals de aanpak van het drugsprobleem, en alles wat zich afspeelt in het Caribisch gebied en Latijns Amerika. Maar ook uiteraard wat Nederland doet; het Nederlandse beleid, of het nou in Europa of elders is, is ook voor de Antillen van belang, als deel van het Koninkrijk. Ik ervaar de presentie van de Antillen in de delegatie als uiterst nuttig. Ik ben zelf het hoofd van de delegatie dus ik word verondersteld de Antillen te vertegenwoordigen en ik doe dat graag. Maar het is goed dat zo nu en dan een vertegenwoordiger van de Antillen in New York is, omdat we dan de klokken gelijk kunnen zetten en de signalen kunnen opvangen van wat voor de Antillen van belang is en waar we speciaal op moeten letten.

Wat was het doel van uw bezoek aan Curaçao?

Ik ben hier geweest omdat ik als vertegenwoordiger van het Koninkrijk bij de Verenigde Naties vond dat het van belang was om kennis te maken met Curaçao en vertegenwoordigers van de Antillen: de premier, de gouverneur en een aantal andere mensen die hier verantwoordelijkheden dragen, en om -al is het oppervlakkig- kennis te nemen van de problemen van de Antillen. Niet dat al die problemen rechtstreeks aan de orde zijn, maar het is goed als je die achtergrondkennis hebt.

Wat het de eerste keer dat u hier was?

Het was de eerste keer dat ik hier was. Ik had al wel met verschillende mensen kennisgemaakt. De gouverneur van de Antillen is in New York geweest en samen hebben we een bezoek gebracht bij de secretaris-generaal (van de VN). Ik kende ook al een paar andere mensen.

Wat zijn uw indrukken?

De eerste indruk is dat je thuis bent. Dat verwacht je niet, maar er is zoveel dat je aan Nederland doet denken; het is bijna 'home-leave' voor mij: of het nu de brievenbussen zijn of de tegels op straat, de architectuur, de mensen, de Nederlandse taal. Er is veel Nederlands; aan de andere kant is het zo boeiend omdat het niet Nederland is maar de Antillen, die een heel eigen identiteit hebben. Het is ontzettend plezierig om daarmee kennis te maken; we zijn zo nauw met elkaar verbonden. Ik voelde het als een gemis dat ik deze ervaring niet eerder had gehad.

Er gaat hier nogal wat gebeuren op staatkundig gebied. Heeft u daar - de mogelijke opsplitsing bij voorbeeld - een mening over?

Ik heb daar intensieve gesprekken over gevoerd maar ik geef er liever niet een mening over, dat is niet mijn verantwoordelijkheid.

Het feit dat over de hele wereld landen met elkaar gaan samenwerken, denk aan Europa '92, en dat hier juist door vele politici steeds meer aangedrongen wordt op opsplitsing en 'alleen verder'. Heeft u een algemene mening over deze ontwikkeling?

Mijn mening is uiteraard dat samenwerking nodig is, samenwerking in de regio is nodig en samenwerkijg tussen de eilanden. Er zijn grote belangen die convergeren. Er is bovendien een historische band. Uiteraad sta ik daar positief tegenover, maar er zijn nogal wat varianten in omloop en daarover zou ik geen oordeel willen geven.

Hoe kijkt de VN aan tegen een opsplitsing van de Antillen. Wat is momenteel het formele standpunt van het Koninkrijk (bij de VN) ten aanzien van de toekomst van de Antillen?

In de Verenigde Naties is dat momenteel niet aan de orde. Het is uiteraard een belangrijke zaak en dat heb ik hier wel gemerkt. Het is een issue waar men over praat en denkt en waar men nog niet uit is. Maar het is niet een kwestie die op dit moment in de VN aan de orde is. Er worden geen vragen over gesteld.

Vroeger zei men bij de VN wel eens dat het niet meer van onze tijd is om nog koloniën te hebben. Is dat standpunt veranderd?

Het is nog steeds het streven van ons allen dat er geen koloniale verhoudingen meer zijn. Ik weet niet of u hiermee wilt impliceren dat de verhouding tussen Nederland en de Antillen een koloniale verhouding is. Dat zou ik niet voor mijn rekening willen nemen.

■WILLEMSTAD— Curaçao was onlangs in een Engels tijdschrift, genaamd 'Slimming', de hoofdprijs van een prijsvraag van Edammer kaas. De lezers werden gevraagd om vier recepten met Edammer kaas te koppelen aan de daarvoor gesuggereerde gelegenheden. De hoofdprijs was een 14 daagse reis voor twee personen met verblijf in het Princess Beach Hotel. De prijsvraag nam twee hele pagina's in beslag en had als kop 'Holland in the Caribbean'. Het liet foto's van Curaçao zien, roemde de vele faciliteiten van het Princess Beach Hotel en het Nationale Onderwaterpark. De gelukkige winnares was de journaliste Ann Hildyard uit Londen. Op de foto Mevrouw Hildyard, die samen met haar man geniet op Curaçao van de hoofdprijs. Ze zijn heel enthousiast over het eiland en het hotel.

Nieuw bij Hoyer De Ontbijttafel

WILLEMSTAD — trouwe luisteraars Radio Hoyer 2 hebben gemerkt dat er in programma van de muzikale wereld een nieuw ochtendprogramma is: 'De Ontbijttafel'. Het wekkerger... is vervangen door een... lijke fluiter en het programma is gewijzigd... inhoud, indeling en presentatie.

De vroege vogels kunnen om half zeven en kwart... zeven luisteren naar belangrijkste nieuwsfeiten die tussen zeven uur en acht in twee nieuwsuitzendingen uitgebreider worden belicht. Op verzoek is financieel-economisch nieuws verplaatst van ... uur naar kwart voor ... zodat meer mensen aan begin van een nieuwe werkdag op de hoogte kunnen zijn van beurs- valutakoersen en ov... bedrijfsnieuws.

De Ontbijttafel wordt ... sloten met nieuws uit Nederland, tussendoor veel goede muziek tijdens het ont... De presentatie van De Ontbijttafel is in handen Caroline de Beer en André Capello. Het programma wordt van maandag tot met vrijdag uitgezonden half zeven tot acht uur Radio Hoyer 2, 1500 kHz en 105.1 Mhz FM.

Op zaterdag presenteert André Capello een aangepaste versie van De Ontbijttafel tussen zeven uur half negen.

Voor ABVO veel werk aan de winkel in '91

WILLEMSTAD — De Algemene Bond van Overheidspersooneel ABVO heeft in 1991 veel werk voor de boeg. Dit verklaarde de voorzitter, Hubert 'Bebe' Rojer onlangs in een radioprogramma van de vakbond. Onder anderen, het determineren van een juridische positie voor het personeel van de Landsloterij. 'De werknemers van de landsloterij werken al jaren in grote onzekerheid. Zij weten niet waar zij staan', aldus Rojer. De onderhandelingen tussen de vakbond en de minister van financiën gebeuren in een goede sfeer.

Ook bij de Douane moet er veel gedaan worden. De dienst kampt al lang met een groot personeelstekort. Als gevolg hiervan moet het personeel veel meer werk verrichten voor wat zij uitbetaald krijgt.

Het feit dat de regering van de Nederlandse Antillen het protocol van 1989 niet naleeft, benadeelt de werknemers van Landsradiodienst, Carpiles Kliniek, SVB, GOG en B.B, verklaarde Rojer. In het protocol van 1989 wordt het uitkeren met terugwerkende kracht van de functiewaardering van de werknemers geregeld.

De werknemers bij het Curacaose telecommunicatiebedrijf, Setel, zullen in 1991 blijven strijden tegen de directie die weinig volwassenheid toont. De werknemers bij Carmabi en DOW wachten nog steeds op een definitieve regeling van hun sociale voorzieningen.

Bij het Landslaboratorium is er ook veel te doen. De werknemers daar trachten doormiddel van dialoog hun grieven naar voren te brengen. Maar naar het blijkt tracht het hoofd een scheiding tussen de werknemers en hun dienstgroep teweeg te brengen.

De brandweerfunctionarissen wachten ook nog steeds op een definitieve regeling van hun sociale voorzieningen. Maar door koppigheid van het hoofd kan het proces niet op gang worden gebracht.

Op 2 januari 1991 kreeg ABVO van de secretaris van de raad van ministers te horen dat de regering met akkoord is gegaan om op januari aanstaande met de vakbond aan tafel te gaan. Zoals bekend heeft ABVO op 20 december een fax aan de regering gestuurd waarin om een spoedvergadering vraagt. Verschillende punten moeten tijdens de vergadering behandeld worden.

Antilliaanse vrouw in Boxtel vermoord

WILLEMSTAD/BOXTEL — De 21jarige ...icha Profar is heden... in haar appar... te Boxtel, Noord ... met mes... om het leven ... De vermoede... dader, V.P. Jr., een ... bekende bokser op Curaçao, is voortvluchtig. Hij reisde afgelopen december naar ...erland, met de ... nog dezelfde ... naar Curaçao ... te keren.

... de Amigoe vanuit ... ingelichte bronnen ... vernomen, begaf ... verdachte zich gisteravond naar het appartement van het slachtoffer om haar op te ... Zij was op dat moment niet thuis. Hij ... daarop tegen een ... haar beide kinderen hebben verklaard dat zijn moeder "vóór morgenochtend gedood zal worden".

Vanmorgen omstreeks negen uur Nederlandse tijd begaf V.P. zich weer naar het appartement, waar hij het slachtoffer dit keer thuis aantrof. Na een heftige woordenwisseling zou hij de jonge vrouw bij de keel hebben gegrepen en verschillende steken met een mes hebben toegediend.

De politiearts die de dood constateerde, rapporteerde onder meer verschillende steekwonden in de rug en in andere lichaamsdelen. Het stoffelijk overschot van de vrouw is voor nader onderzoek inbeslaggenomen door de Officier van Justitie te Boxtel.

WILLEMSTAD — Con... Antilliaanse en Aru... Studenten, CAAS, is ... begonnen met het ... van een studen... in het Papiamentu ... de naam 'Kontakto'.

... is een organisatie die ... Arubaanse en ... studenten ... in de steden Rotterdam, Delft, Zwijndrecht, ... en omgeving. De ... met de Stichting Studiecommissie Nederlandse Antillen (SSNA) en het Arubahuis.

Het eerste 'Kontakto' werd mogelijk dank zij de medewerking van Dulce Martiszoon en het papiamentstalige blad 'Resumen'. Het wordt gratis aan de CAAS-leden uitgedeeld. Niet-leden kunnen 'Kontakto' in Nederland krijgen voor 20 gulden, terwijl het blad voor 30 gulden per jaar verkrijgbaar is ... Nederlandse Antillen.

Onderwijsman van het jaar

WILLEMSTAD — De Dienst Onderwijs koos onlangs Aytel Bernadina tot Man of the Year. Bernadina is hoofd van de afdeling Comptabiliteit en is tevens plaatsvervangend hoofd van de dienst. Op de foto reikt Jean Pierre, hoofd van de dienst, de onderscheiding uit aan Aytel Bernadina. Hij werd gekozen tot Man of the Year vanwege zijn geduldige en goede manier van het zoeken naar oplossingen. Jean Pierre zei in zijn toespraak over Bernadina: "Hij is een vriendelijke man, die zijn werk met veel plezier doet. Hij ... overweg met ... een geweldige vader ... zijn kinderen."

Conflict PWFC-Isla gisteren opgelost

WILLEMSTAD — Het conflict dat is gerezen tussen de Isla-directie en de vakbond PWFC na het ontslaan om dringende reden van een werknemer, werd gisteren opgelost. In de middaguren ondertekenden de twee partijen een protocol, dat onderandere inhoudt dat de ontslagen werknemer weer aan het werk kan, danwel in een andere functie en op een ander departement. De ondertekening vond plaats in bijzijn van de landsbemiddelaar, Migda Schill Maria.

De landsbemiddelaar suggereerde verschillende punten die in het protocol opgenomen werden. Onderandere dat de ontslagen werknemer een nieuw arbeidscontract aangeboden krijgt, dat ingaande 14 januari in werking treedt. Het contract houdt in dat de werknemer na een periode geëvalueerd zal worden. Bij een positief resultaat zal hij weer in zijn oude functie benoemd worden.

Naar de Amigoe heeft vernomen is de PWCF met de bovengenoemde formule akkoord gegaan. Ook heeft de vakbond erkend dat er genoeg redenen waren om de werknemer vanwege dringende reden te ontslaan. Echter de Isla-directie heeft zich niet aan de wettelijke en contractuele bepalingen gehouden.

De directie van de Isla-raffinaderij heeft vanaf het begin van het conflict verklaard dat de werknemer het recht behoudt om via justitiele wegen zijn ontslag te bevechten. Wel heeft de directie zich bereid verklaard om zich bij alle beslissingen die uit de bemiddeling voortvloeien, neer te leggen.

Het protocol werd gisteren omstreeks vijf uur door de directie van de Isla-raffinaderij, het bestuur van de PWFC en de ontslagen werknemer ondertekend.

Omwonenden bang voor stank

Viskwekerij moet tekort op markt terugdringen

WILLEMSTAD— De bouw van viskwekerij Curamar op Boca Sami kan van start, zodra de lening van de Ontwikkelingsbank Nederlandse Antillen (OBNA) rond is. De kwekerij gaat een speciaal soort baarzen telen voor de ... op de lokale markt. Op Curaçao wordt de vis 'Tilapia' genoemd. Deze vis leeft in principe in zoetwater, maar training heeft aanpassing van de vis aan zoutwater mogelijk gemaakt. Het chronische tekort aan verse vis op Curaçao was een van de redenen waarom de natuurkunde-leraar Ronald Haseth, initiatiefnemer van het viskwekerij-project, op het idee kwam om vis te gaan kweken. "Ik wilde iets gaan doen dat de natuur niet verwoest en dat redelijk makkelijk is."

Gemor steeg op bij omwonenden toen zij hoorden dat er een viskwekerij voor de deur zouden krijgen. Sommigen zijn bang dat dode vis niet meteen zal worden opgeruimd en zal gaan liggen rotten. Ook vrezen zij dat de waarde van hun huizen zal dalen door aanwezigheid van de kwekerij. Ronald Haseth belooft de omwonenden evenwel dat ... geen last ... mensen hoeven ... te maken over ... levende vis ... niet. Dode vissen stinkt wel, maar die worden meteen verwijderd en afgevoerd naar het ... Haseth acht de kans klein dat de waarde van de omliggende huizen achteruit gaat, als hij vissen gaat telen. "Integendeel, de omgeving wordt er alleen maar ... op. Nu ... mensen ... en bouwafval ... het ... op een kwekerij ... stukken mooier dan op een vuilnisbelt."

De ... op Curaçao ... een tekort ... verse vis. Ronald Haseth ... dit gat in de markt op en maakte eind '87 plannen om vissen te gaan kweken. Hij liet eerst een vooronderzoek doen naar de kwaliteit van het zeewater op Boca Sami. ... initiatiefnemer een lening aan bij de OBNA. Met het projekt is een bedrag van vierhonderdduizend gulden gemoeid. Daarvan wordt driehonderdduizend ... van de OBNA. Ondertussen is het terrein, dat 3600 vierkante meter groot is, schoongemaakt.

De vissen worden ... vijvers gekweekt en het zoute water daarvoor wordt vanuit zee opgepompt. Vier keer per dag worden de vijvers van vers water voorzien. De kwekerij laat de kleine tilapia's overkomen uit Bonaire ... worden op Marcultura ... eitjes gekweekt. Curamar doet dat zelf niet. Wel kunnen de tilapia's op Curaçao acclimatiseren tot ze daarna in zoutwater verder kunnen groeien tot een gewicht van ongeveer vijfhonderd gram. Ronald Haseth verwacht dat Curamar ongeveer zestig ton tilapia zal produceren ...

Prinsenbal Kabrieten

WILLEMSTAD — In landhuis Brievengat wordt vanavond het Prinsen- en Boerenbal van de Limburgse kabrieten gehouden. Tijdens deze happening zal de prins voor het komende carnavalsseizoen ... gekozen. Het feest begint om 9 uur; kaartjes à 10 gulden per persoon, zijn verkrijgbaar bij de poort. Muziek is volop aanwezig, evenals drankjes en het ...

Premier Maria Liberia wil dialoog met diensten

WILLEMSTAD — De ... van diensten ... aan het begin ... door de ... gestoken ... minister-president, ... Liberia-Peters. Zij ... de rol van de diensten ... adviseurs ... de regering en pleitte ... een goede communicatie tussen de diensten ... in relatie tot ... om uw medewerking, zodat we samen ... doelstellingen ... realiseren die we ... ons hebben ... de minister... In haar ... tot de hoofden ... dienst.

... diensten om ze via een ... te komen tot een goed uitgerust apparaat om werk te verrichten ten dienste van de gemeenschap.

... verantwoordelijk zijn voor het communicatie-net, en zij die in de gezondheidszorg werken om het volk te ...

... kunnen functioneren ... diensten," vraagt de premier zich af. "Zonder ... inspanning zou er geen 'frisse wind' waaien en zou het niet mogelijk zijn voortuitgang te realiseren zoals we die tegenwoordig ervaren."

Samenwerking en communicatie, daar pleit ze voor. "Er wordt vaak gesproken ... en verschillen van mening worden naar voren gebracht, alsof er dodelijke vijandschap heerst (...); moderne maatschappijen echter erkennen het belang van goede relaties binnen de werksfeer."

Ten slotte bedankte de minister de aanwezige echtgenotes voor hun steun aan de mannen ("achter iedere succesvolle man staat een vrouw") en wenste ze de aanwezigen van de diensten een Gelukkig Nieuwjaar.

Liberia zei ervan op ... van de diensten ... redenen ... inkrimpingen ... doorgevoerd. "Maar ... kwaliteit medewerking ... gegeven om het ... apparaat draaiende ...

COMMUNICATIE

De financiële werkelijkheid zal ongetwijfeld de begroting van de overheid positief beïnvloeden, ... de minister-president ... 1991 een interessant jaar zal worden. Er zullen beslissingen worden genomen die ... worden ... werknemers ...

Maria Liberia sprak haar intentie uit om dit jaar een dialoog aan te gaan met de ...

Christen-vrouwen

WILLEMSTAD — Op woensdag 9 januari om 20.00 uur vindt in het Jeugdhuis de Tamarijn op Mahaai de maandelijkse bijeenkomst plaats van de Vereniging van Christenvrouwen Curaçao. De gastspreker op deze avond ... zal ... het een en ander zal vertellen over haar studie, ervaringen als predikante.

Eigentijds management pakt denken van ondernemer aan

WILLEMSTAD — 'Resultaatgericht Management', ... Control en Rational Emotive Therapy: belangwekkende en eigentijdse begrippen in het hedendaagse management. De UNA organiseert hierover lezingen op 8, 9 en 10 januari.

Het gaat om twee lezingen ... teit der Sociale en Economische ... georganiseerd in het kader van ... verlening aan de lokale gemeenschap. Een en ander gebeurt in samenwerking ... adviesbureau Schouten & Nelissen ... van het tienjarig bestaan deze week vakantie viert in het Lions Dive Hotel.

Ook Schouten & Nelissen ... werk maken van hun vrije ... wel uit de plannen die dit adviesbureau ontwikkelt voor de ... van een ... aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen. ...

Drs. ... Daalmans opent de rij van sprekers op 8 januari, als hij van 21.00 tot 23.00 uur in de aula van de universiteit ingaat op 'Resultaatgericht Management'. ... Bahoeh ... op 10 januari (zelfde tijd en plaats) het thema Total Quality Control'. Beide lezingen worden gehouden in het Nederlands en zijn voor iedereen vrij toegankelijk. De Amerikaanse prof. dr. Dominic J. DiMattia ... op 9 januari een workshop voor een ... geïnteresseerden rond ... 'Rational Emotive Therapy'.

... DiMattia ... 25 jaar ... door de psycholoog Ellis ontwikkelde denkbeelden. DiMattia: "Ellis heeft een prachtige uitspraak van de Griekse filosoof Epictetus verder uitgewerkt, waarin deze stelt dat het 'niet de gebeurtenissen zijn die de mensen uit hun evenwicht brengen, maar hun eigen oordeel over die gebeurtenissen'. En die ideeën, dat denken over die gebeurtenissen en alle ... daar een gevoel van ... kun je leren veranderen en beheersen."

Inmiddels is DiMattia leider van het bloeiende opleidingsinstituut Rational Effectiveness Training ... vestigingen in onder meer de Verenigde Staten, ... en Australia. Ook de werknemers van het Nederlandse instituut Schouten & Nelissen ontvingen er een deel van hun opleiding. Schouten & Nelissen, die overwegen ook activiteiten op Curaçao te ontplooien, verlenen diensten op het gebied van training, management en organisatie. Het veranderen van ideeën over management, het aanleren van flexibiliteit om het stellen van kwaliteitseisen zijn daarbij sleutelbegrippen.

Interessante ... bij veel bedrijven (vooral de grote, met geïnstitutionaliseerde structuren) volgens DiMattia nog op weerstand stuiten. De 'schuldvraag' bij problemen wordt immers ... gens deze nieuwe aanpak bij de mensen in de organisatie gezocht, en niet meer gelegd bij structuren etc.

... STRUCTUUR

... van de diensten ... dat een land ... waar anderen ... rustige, harmo... Maria ...

OPENBARE VERKOOP

Op 10 januari 1991 's middags om 2 uur zal ten overstaan van Notaris Mr. J.R. Croes of diens waarnemer in het HOTEL TALK OF THE TOWN (monsieur Louis Ploom) aan de L.G. Smith Boulevard 2, Oranjestad, Aruba in het openbaar bij opbod aan de meestbiedende worden verkocht:

1. een perceel eigendomsgrond ... gelegen te Tanki Leender, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie L nummer ..., met daarop gebouwde betonstenen woonhuis, plaatselijk bekend als "Tanki Leender 275";
2. een perceel eigendomsgrond groot 163 M2, gelegen te Tanki Leender, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie L nummer 1689;
3. een perceel eigendomsgrond groot 215 M2, gelegen te Tanki Leender, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie L nummer 2170;
4. een perceel eigendomsgrond groot 155 M2, gelegen te Tanki Leender, kadastraal bekend als Land Aruba Eerste Afdeling Sectie L nummer 2756.

De veilingsvoorwaarden zijn gedeponeerd ter Griffie van het Gerecht in Eerste Aanleg, Zittingsplaats Aruba en liggen voorts ter inzage ten kantore van notaris mr J.R. Croes, aan de L.G. Smith Boulevard 64, Oranjestad op Aruba.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 20.30 uur **'Pacific Heights'** (thriller, 18 jr).
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **Marked for death** (action, 18 jr).

* * * * * * * *

BOTICA'S (nachtdienst)
Pabao brug: Santa Cruz, tel.: 28028.
Pariba brug: San Lucas, tel.: 45119.

* * * * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter A.S. Ridderstap, Santa Cruz 362, tel.: 28017.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter M. Cheung via Centro Medico San Nicolas, tel.: 48833.

* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, **tel.: 115)**

* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft dra L.G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

AIDS-HOTLINE: Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

* * * * * * * *

FADA/PRIDE (Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32990): voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA (P.O. Box 1029): tel.: 27808/46124.

* * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Our House; 18.48 Style with Elsa Klensch; 19.08 Big Story; 19.30 Crossfire; 19.50 Heart Attack: Fank Brody; 20.48 CNN International News; 21.05 Crisis in the Gulf; 21.53 Estreno: 'Who is Julia?' 23.26 Sport Late Night; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 17.00 The Scheme of Things; 17.30 Studio SPort; 18.52 Fighting Choice; 19.30 Show-Time; 20.30 Health Week; 21.00 Movie: 'Big Red One'; 22.55 This Week in Review; 23.40 Sport Late Night; 24.00 Sluiting.

* * * * * * * *

ZONDAG
DIVERSEN
SPORT
ATLETIEK **(Olympia):** 16.30-17.50 uur veldloop op terrein an de Lago Colony; 18.20 prijsuitreiking.

* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk

afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 09.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SERROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.

* * * * * * * *

DOORBRAAK ALS DIENSTENCENTRUM

Aruba Financial center association:uiterst belangrijk

Gedragscode aanvaard witten misdaad-geld

ORANJESTAD — Aruba breekt langzaam maar zeker internationaal door als financieel dienstencentrum. De Aruba Vrijgestelde Vennootschap (AVV) wordt in toenemende mate gebruikt voor internationale operaties en investeringen.

Het aantal opgerichte AVV illustreert deze ontwikkeling. In 1988, het jaar van de invoering van de AVV, 126, in 1989 573 en in 1990 825 en het is de verwachting dat er in 1991 meer dan duizend AVV's opgericht zullen worden.

Ook als inkomstenbron voor de overheid neemt de AVV in betekenis toe, met inkomsten die het afgelopen jaar de één miljoen zijn gepasseerd. Het motief achter de invoering van deze wetgeving, te weten de diversificatie van de Arubaanse economie, begint dan ook gestalte te krijgen.

WEERSLAG

De Aruba Financial Center Association vindt het, gelet op deze positieve ontwikkelingen, dan ook uiterst belangrijk dat de reputatie van Aruba op dit gebied zuiver blijft, gezien het feit dat negatieve publiciteit niet alleen haar weerslag zal hebben op de financiele offshore industrie, maar onherroepelijk ook op andere delen van onze economie zoals het toerisme en de handel.

Ten stelligste moet voorkomen worden dat Arubaanse financiele instellingen, zoals onder meer banken en trustkantoren, ongewild gebruikt worden voor het witwassen van onder meer drugsgelden en dat Arubaanse offshore vennootschappen worden gebruikt om de ware identiteit van deze criminelen geheim te houden.

De AFCA, welke bestaat uit nagenoeg alle instellingen die actief zijn op het gebied van de financiele offshore, zoals trustkantoren, banen, advocaten, notarissen en accountantskantoren, meent dat dan ook gecoördineerde actie noodzakelijk is.

In een buitengewone ledenvergadering gehouden op 18 december 1990 hebben de leden van de AFCA dan ook nagenoeg unaniem besloten voor aannemen van de professionele gedragscode voor financiele instellingen zoals deze is opgesteld door het Comite van Basel (bestaande uit de Centrale banken uit België, Canada, Engeland, Frankrijk, Duitsland, Italië, Japan, Luxemburg, Nederland, V.S., Zweden en Zwitserland) in december 1988.

Deze 'Statement of Principles' geeft richtlijnen omtrent het aangaan van nieuwe cliëntrelaties, het screenen van cliënten, het verlenen van medewerking aan justitiële autoriteiten en het invoeren van effectieve procedures in de bedrijfsorganisatie om dit alles te bereiken.

UITSLUITING

De leden van de AFCA zijn gebonden aan deze gedragscode en het niet nakomen van de code kan uitsluiting als lid tot gevolg hebben en eventueel zelfs een aanbeveling aan Ministerie van Economische zaken voor intrekking van de vestigingsvergunning van het uitgesloten lid.

De AFCA meent dat invoering van deze gedragscode een positieve bijdrage zal leveren aan het zuiver houden en het vergroten van de goede reputatie van Aruba en ziet dan ook de toekomst positief tegemoet, aldus voorzitter Sukru Evrongun en secretaris Edwin Ras van de AFCA.

■*ORANJESTAD— Consales Aruba NV en Gerber Products Company boden gisteren het gelukwensen aan Vito en Regine Christiaans-Palm, de ouders van de eerste baby in 1991, Jeanine Mariette Christiaans. De eerste baby ontvangt als cadeau gratis Gerber baby-voeding gedurende heel 1991. Bij de foto, de overhandiging van de cadeaus met enveloppe door Ana Maria Leijenaar (links), marketing assistente van Co-Ad, het reclamebureau van Consales.*

Zeiljacht met lege accu's op sleeptouw

ORANJESTAD—Politieassistentie werd gevraagd voor het zeiljacht 'Havik', dat met een aantal toeristen en met twee bemanningsleden aan boord twee mijlen uit de kust van Aruba in moeilijkheden verkeerde. Toen de politieboot het jacht aantrof, was het reeds afgedreven tot tien mijl uit de kust, als gevolg van sterke stroming.

De PB-1 trachtte de zestien meter lange en veertig ton zware 'Havik' op sleeptouw te nemen, doch de stroming was zo sterk dat in drie uur tijd nauwelijks twee mijl werd afgelegd. De PB-1 verzocht dan ook het havenkantoor een sleepboot te sturen en het jacht de haven van Oranjestad binnen te brengen. Later op de avond bracht de 'Cudarebo' het jacht de haven van Oranjestad binnen.

De 'Havik' was met de toeristen in de morgenuren uitgevaren, waarna onder meer bij de gezonken 'Antillas' gesnorkeld werd. Toen men daar wilde vertrekken, bleken beide accu's leeg te zijn, waarna de boot begon af te drijven. De politie wijst er in dit verband op, dat bij motorpech het anker dient te worden uitgegooid.

Geld in toilet

ORANJESTAD — Kort na middernacht deed de manager van het Waterfront restaurant, in Harbourtown, aangifte van diefstal van een geldkistje met \$494,38.

Het geldkistje werd na elf uur uit het administratiekantoor weggenomen. Tien minuten na de aangifte, werd het geldkistje teruggevonden in het herentoilet verscholen onder plastic zakken in een kast. Het geldkistje ging voor verder onderzoek in beslag en de inhoud werd aan de eigenaar teruggegeven.

Trouw-eiland

ORANJESTAD—Afgelopen jaar werden op Aruba totaal 504 huwelijken geregistreerd, waarbij december met tachtig huwelijken de drukste maand was.

In verhouding tot 1989 is dus een stijging van 100 huwelijken. Hieraan is niet vreemd dat verschillende buitenlanders die op Aruba werkzaam zijn in het huwelijksbootje stapten om hun wederhelft naar Aruba te brengen om zich hier te vestigen. In de afgelopen jaar zijn 180 echtparen gescheiden.

Prijzen voor versieren van panden

ORANJESTAD — De commissie Dag van de Vlag en Volkslied zal dit jaar ook prijzen uitreiken aan personen die hun woningen het mooist versieren in het teken van vlag, volkslied en wapen van Aruba.

Dit geldt voor de periode 10 - 18 maart. Zoals reeds gemeld heeft de commissie ook een wedstrijd uitgeschreven voor de beste gedichten en voordrachten in het kader van 18 maart en het eerste lustrum van Status Aparte. Hiervoor zijn prijzen beschikbaar voor de categorieën: kinderen, jeugd en volwassenen. De bedoeling is om de gedichten later in een boekvorm te publiceren.

Staten sturen telegram naar Miami

Gouverneur aan beterende hand

ORANJESTAD — De Staten hebben vrijdag een beterschapstelegram gestuurd aan gouverneur Felipe Tromp die, zoals bekend, voor verdere medische behandeling naar Miami werd gebracht.

Het voorstel om het telegram te sturen werd tijdens de openbare Statenvergadering gedaan door de AVP-fractieleider mr Henny Eman. Statenvoorzitter Felix Flanegin vond het een zeer goed voorstel en voegde eraan toe dat hij — voordat de gouverneur naar Miami werd gebracht — naar het hospitaal was gegaan om namens de Staten de gouverneur beterschap te wensen. De Statenvoorzitter werd echter niet toegelaten omdat er een verbod was om de gouverneur te bezoeken.

Uit Miami werd vernomen dat de toestand van Gouverneur Tromp aan de beterende hand is. Uit het medisch onderzoek is komen vast te staan dat de gouverneur niet getroffen werd door een hersenbloeding. Wel heeft men kunnen vinden wat mogelijk de oorzaak was van de hevige hoofdpijnen, waardoor de juiste medicijnen kunnen worden toegediend. Gouverneur Tromp blijft nog enige dagen voor onderzoek in het Doctors hospitaal van Coral Gable.

PPA-Statenlid Nisbet: niet vloer aangeveegd

Bezwaren tegen uiterst dure contract Mehren

ORANJESTAD — PPA-Statenlid Benny Nisbet reageerde gisteren op de verklaring van de AVP waarin gesteld werd, dat Nisbet in de Staten op felle wijze tekeer ging tegen het contract dat de heer H. Mehran met de overheid heeft gesloten en de vloer heeft aangeveegd met de belangrijkste adviseur van de regering.

Nisbet stelt nu, dat zijn uitlating niets te maken heeft met kritiek op Mehran. Wel, om vraagtekens te plaatsen hoe in de moeilijke periode waarin Aruba verkeerde een dergelijk zwaar contract kon worden gegeven aan een enkele persoon. Salaris van tweehonderdduizend per jaar (belastingvrij) en bonus van minimum honderdduizend per jaar in een tijd waarin de bonus van ambtenaren en arbeiders bevroren werd, aldus Benny Nisbet. Volgens hem moet, overeenkomstig de wetten, een contract voor meer dan vijf jaar naar de Staten om in een landsverordening te worden aangenomen, hetgeen ex-premier Henny Eman nooit gedaan heeft met het contract van zeven jaar van Mehran.

Nisbet stelt verder in zijn reactie, dat de meerderheid van de lokale experts ongeveer dezelfde studie heeft als Mehran maar per maand niet meer dan f.6.130,- krijgt. Dan is het te begrijpen — aldus Benny Nisbet — waarom zoveel lokale experts zeer teleurgesteld zijn over de handelwijze van de vorige regering en velen gebruik hebben gemaakt van de VUT om de overheidsdienst te verlaten.

Na aanhouding van ambtenaar bij Openbare orde:

Vrijlating geëist verdachte

ORANJESTAD — De ambtenaar van de Dienst Openbare Orde en Veiligheid (DOOV) T., die eind van het jaar werd aangehouden in verband met het onderzoek dat wordt ingesteld terzake vervalsen van vergunningen bij deze dienst, spande —bijgestaan door mr Arie Swaen — een kort geding aan tegen zijn aanhouding.

Mr Swaen was van mening dat het niet noodzakelijk was geweest zijn cliënt aan te houden juist op Oudejaarsavond en pas op 2 januari te verhoren. Toen T. verklaarde een verklaring te willen afleggen in het bijzijn van zijn advocaat werd hij niet meer ondervraagd. Volgens de advocaat was de zaak aan het rollen gekomen toen een Chinees met vervalste documenten werd aangehouden.

GEEN REDEN

De aangehoudene verklaarde dat T. hem hierbij geholpen had, terwijl volgens de advocaat de Chinees voor de rechter commissaris een andere verklaring zou hebben afgelegd. Op grond van de verklaring van één persoon werd T. aangehouden. Inmiddels zou de Chinees verklaard hebben zelf de documenten te hebben vervalst. Daarom zag mr Swaen geen reden dat zijn cliënt verder werd aangehouden.

Mr Lie A Kwie die het Openbaar Ministerie vertegenwoordigde ontkende dat men bij het aanhouden van T. zich niet aan de wettelijke regels zou hebben gehouden. Het O.M. houdt iemand aan als dit nodig is en niet omdat iemand Oudejaarsavond thuis kan vieren. Het O.M. moet in alle vrijheid haar onderzoek kunnen doen. De officier wees er verder op dat er duidelijkheid in deze zaak kwam omdat de consul van Venezuela constateerde dat de papieren die ingediend werden om een visum te vragen niet correct waren en mogelijk vervalst.

In verband met de ernst van deze zaak stelde het O.M. dat de verklaring van de Chinees in deze zaak niet ter inzage aan de raadsman van verdachte kon worden gegeven. Hij verzocht de rechter niet aan het verzoek tot in vrijheidstelling van T. te voldoen, aangezien dit het onderzoek schade toe zal brengen. Dinsdagmorgen wijst de rechter vonnis.

Aruba Carnaval 1991

'NOS EVOLUCION Sigle XX' is de naam van de groep waarmede de Aruba Essoclub dit jaar aan de grote karnavalsoptochten zal deelnemen. Uit het verleden is bekend dat de Essoclub bijzonder goed voor de dag komt en traditiegetrouw met vele prijzen gaat strijken. De groep brengt dit jaar onder meer met Roadpieces de oude Arubaanse tijden naar voren, waarbij de komst van Esso/Lago naar Aruba en toeristische ontwikkelingen niet zullen ontbreken. Bij de oude kledij zullen zelfs badpakken oude stijl niet ontbreken. Het ontwerp voor de groep is bij John Fingal wederom in goede handen.

Personen geïnteresseerd onder meer in deelname in de groep of body piece of road piece, kunnen contact opnemen met: Nice Quandt (tel.:46236), Max Kok (tel.:45319) of Bertha Janga (tel.:24544 of 45728). Men kan daar nadere inlichtingen krijgen onder meer over de kosten, want er moet natuurlijk wel wat aanbetaald worden als men mee wil doen.

* * * * * *

ARUBA TIVOLICLUB — de club waar ruim veertig jaren geleden het eerste karnaval werd gevierd — is ook dit jaar karnaval actief. Hedenavond vinden reeds verkiezingen plaats van mrs. Karnaval, Jeugd koningin, grote

koningin, joyita, joker en kleine joker. Vol verwachting kloppen vele Tivoli harten om te weten wie tijdens komend karnaval de Tivoli toon aangeeft.

* * * * * *

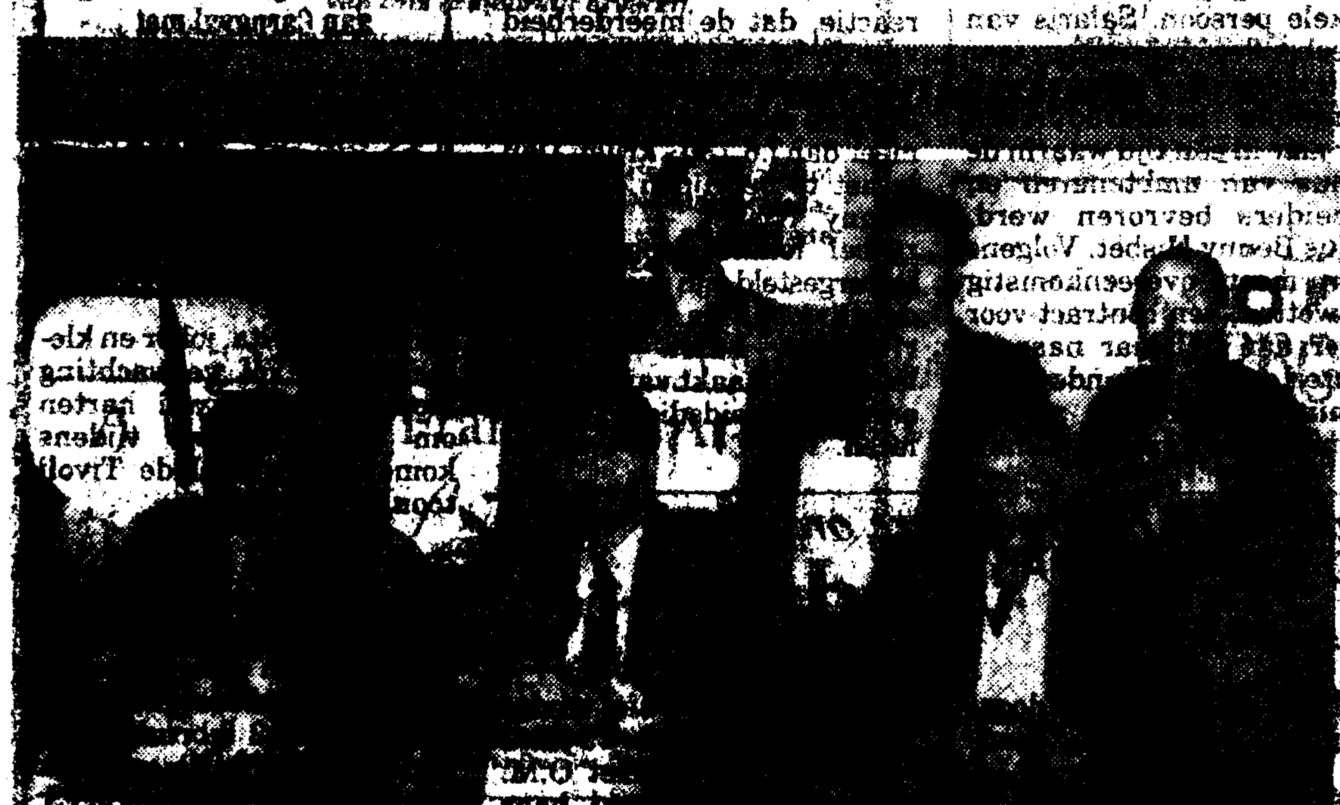
OVER Tivoli en karnaval gesproken, dan denkt eenieder direct aan de lichtparade, die een internationale vermaardheid kreeg. Dit jaar op zaterdag 2 februari. Met de volgende route: vertrek bij ir Cesar Terzano MTS, Vondellaan, L.G. Smith boulevard, Weststraat, Havenstraat, Zoutmanstraat en einde bij de Tivoliclub.

* * * * * *

VOLGENDE week zal Domeinbeheer met een bekendmaking komen over het plaatsen van stellages enz. langs de karnavalsroute. Zoals bekend moet dit jaar vergunning worden aangevraagd en betaald voor een 'stukje grond' waar men tijdelijk zijn karnavalsgenoegen kan beleven. Hopelijk brengt deze regeling eindelijk wat rust en orde op dit gebied. In de bekendmaking zal ook gemeld worden waar en hoe men de vergunning kan aanvragen.

Olie in New York goedkoper

NEW YORK - De olietermijnmarkt in New York lag als gevolg van de telefoonstoring enige tijd stil. Uiteindelijk kon toch een slotprijs worden genoteerd van 25,05 dollar per vat (159 liter) van de toonaangevende oliesoort West Texas Intermediate voor levering in februari. Dat is 43 dollarcent lager dan de notering op donderdag.

Vonnissen gerecht in eerste aanleg

OPENBARE VERKOOP

De Wolf, Heus en Griga ook op de wip

Feyenoord gaat verder met 'winter-opruiming'

ROTTERDAM - Na de 'winter-opruiming' van Feyenoord in de afgelopen dagen, hebben nog drie spelers te wacht aangezegd gekregen: De Wolf, Heus en Griga.

Eerder ging Tom Lokhoff de opruiming en kregen Keur en Gerrit Plomp te staan dat ze naar een andere werkgever kunnen uitkijken.

De drie, die vrijdag bij de leiding ontboden werden voor een gesprek, hebben allen nog doorlopende contracten. Griga zelfs tot 1 juli 1993. De Tsjechoslowaak mag eventueel na 1 februari vertrekken, als aan de schorsing van de Roemeen Sabau een einde is gekomen. De anderen tekenden een verbintenis tot juli 1992. Feyenoord zal de contracten van de spelers in ieder geval respecteren.

Voor John de Wolf kwam de kritiek in het corrigerende gesprek van vrijdag hard aan. Op 30 september keerde de Schiedammer terug op het veld, na achttien maanden met een knieblessure te hebben getobd. Tegen RKC speelde hij zijn eerste kwartier voor Feyenoord, sinds zijn overgang van Groningen in juli 1989. Na de nederlaag tegen Ajax (0-4) ging het mis. De Wolf werd voor de bekerwedstrijd tegen Heracles gepasseerd en maakte zich daarover nogal kwaad. "De Wolf heeft zich na Heracles onprofessioneel en oncollegiaal gedragen", verklaarde technisch adviseur Ger Lagendijk, die de problemen in De Kuip moet oplossen.

KRITIEK AANGETROKKEN

De Wolf en Heus hebben zich de kritiek van de leiding aangetrokken. "Ik heb fouten gemaakt, dat heb ik toegegeven. Dat is uitgesproken. Zand erover, vind ik. Ik heb me ten doel gesteld bij Feyenoord te slagen. En daar wil ik ook alles aan doen", aldus De Wolf.

"Er is een corrigerend gesprek geweest, na de training van vrijdagmiddag. In het weekeinde ga ik gewoon mee met de groep naar de Canarische Eilanden, net als Ruud Heus. Het is zeker niet zo dat Feyenoord mij aan de kant wil zetten."

Volgens algemeen directeur Drs. Martin Snoeck was voor vrijdag slechts een gesprek met Griga voorzien. "Wij hebben hem meegedeeld dat hij de derde buitenlander is, dat hij niet als de andere twee afkomstig is van een niet-EG-land en dat die situatie moeilijk is, maar dat wij ons moreel verplicht voelen voor hem een oplossing te zoeken. Hij komt als eerste in aanmerking elders geplaatst te worden."

Het onderhoud met Heus en De Wolf kwam voort uit opmerkingen van het tweetal, dat zich negatief uitliet over de beslissing Plomp en Keur te laten afvloeien. Snoeck: "Hen is verzocht hun houding te wijzigen. Zij moeten de genomen beslissingen aanvaarden. De discipline in de groep moet worden aangehaald."

Heus heeft geen moeite met de naar voren gebrachte standpunten. "Er is mij verteld dat ik slecht speel. Dat weet ik zelf ook wel. Ik ben dit seizoen herhaaldelijk geblesseerd geweest. Lagendijk vroeg mij of ik interesse had om in De Kuip te blijven spelen. Dat wil ik graag. Voor mij is er geen enkele reden op te stappen.

Lagendijk, die de spanning in en om de spelersgroep veroorzaakte door zijn opmerkingen na de verloren wedstrijd tegen Utrecht, wilde niet ingaan op geruchten, dat er meer spelers moeten vertrekken. De adviseur maakte wel bekend dat Gaston Taument in het trainingskamp een nieuwe aanbieding krijgt voorgelegd.

Feyenoord raakt ook Steve Wasiman kwijt. De ex-speler van Excelsior, die anderhalf jaar geleden kwam en slechts drie keer voor de club speelde, is afgekeurd voor het bedrijven van betaald voetbal.

Reynolds eist schadevergoeding

COLUMBUS - De op doping betrapte Amerikaanse atleet Harry 'Butch' Reynolds eist van de atletiekbond en de Internationale amateur atletiek federatie (IAAF) een schadevergoeding.

Hij vraagt 12,5 miljoen dollar (ruim 21 miljoen gulden) wegens laster en inkomstenderving.

De houder van het wereldrecord op de 400 meter werd twee jaar bij wedstrijden in Monaco op doping betrapt en door de IAAF voor twee jaar geschorst.

Bij een hoorzitting vrijdag in Columbus verklaarde de 26-jarige loper tegenover een commissie van de Amerikaanse bond, dat hij ten onrechte is veroordeeld. Reynolds wil tevens dat zijn startverbod met onmiddellijke ingang wordt opgeheven.

Wereldrecord Marianne Muis

PERTH - Voor het eerst sinds jaren prijkt de naam van een Nederlandse zwemster op de lijst van wereldrecords.

Door de erkenning van topprestaties in 25-meterbaden staat de 53,95 seconden, die Marianne Muis begin vorig jaar op de 100 meter vrije slag zwom, officieel in de boeken.

De beslissing om prestaties in kleine baden als wereldrecord te erkennen (voorheen te boek als beste wereldprestatie), werd tijdens de vergadering van de FINA in Perth genomen.

Kuwayt op WK zwemmen

PERTH - Kuwayt, door Irak ingelijfd als negentiende provincie, is bij het wereldkampioenschap zwemmen in Perth vertegenwoordigd.

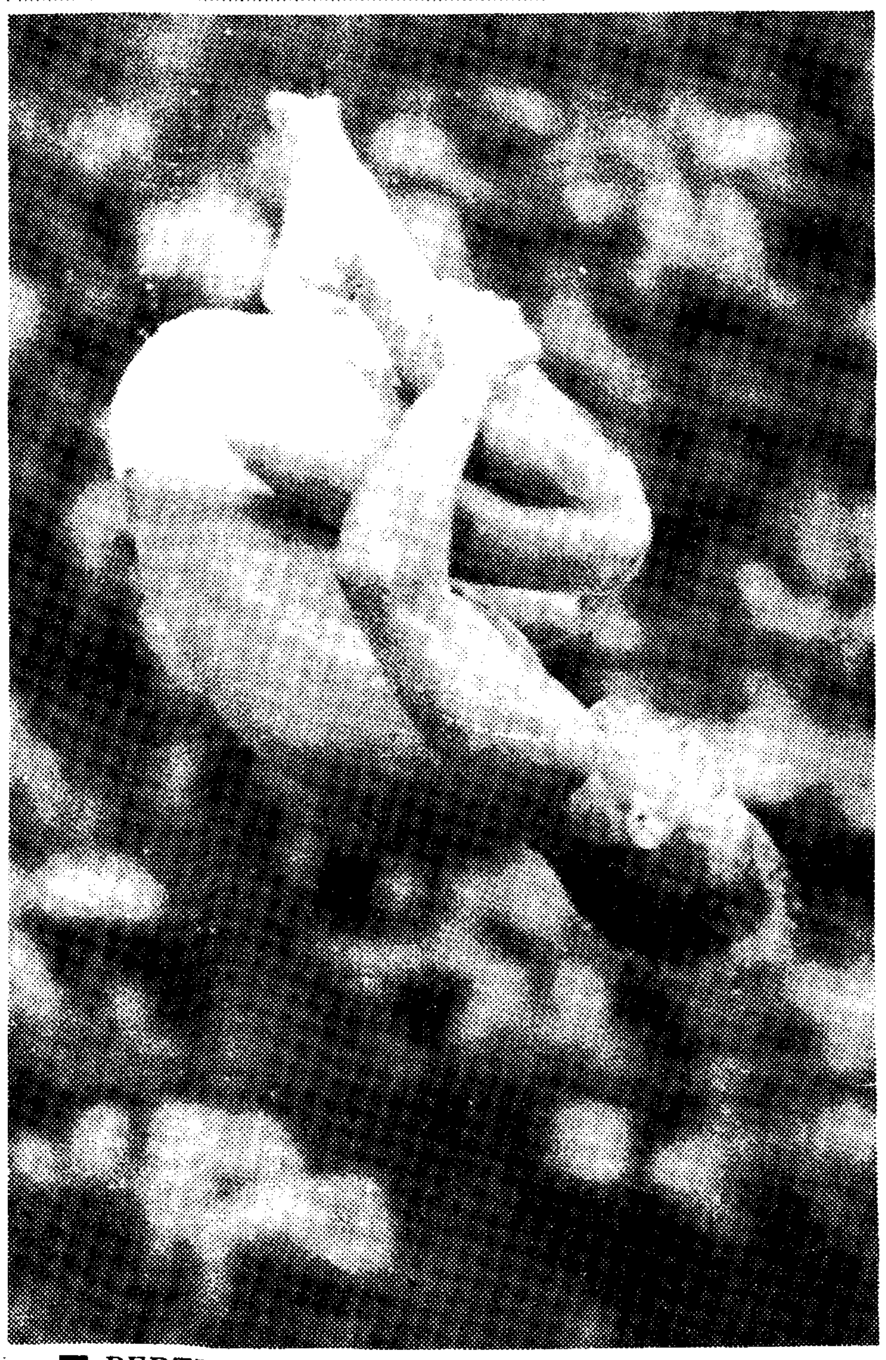
Irak zelf niet. Een zwemmer, de 20-jarige Sultan Alotaibi, slaagde zes dagen na de Irakese aanval op 2 augustus er in met zijn leven te ontkomen naar Saudi-Arabië.

In Kuwayt waren volgens hem op dat moment drie zwemmers en acht waterpoloërs ter dood gebracht. Alotaibi, die in Duitsland woonde bij Wolfgang Thiel, werd vervolgens op kosten van een sjeik naar Perth gevaardigd.

* * * * *

WIELRENNEN / VALENCIA - Alle vier Nederlandse profploegen zullen tussen 5 en 10 februari deelnemen aan de Ronde van Andalusië. In totaal starten 21 ploegen. Hierbij elf Spaanse.

Goud voor Jongejans

■ *PERTH - De Nederlander Edwin Jongejans heeft goud gewonnen met het schoonspringen vanaf een duikplank van één meter hoogte bij de Wereldkampioenschappen in Perth. Op de tweede plaats eindigde de Amerikaan Mark Lenzi.* (AFP-satellietfoto)

WK schoonspringen in Perth

Chinees ukkie wint eerste goud

PERTH - Het eerste goud van de wereldkampioenschappen zwemmen en aanverwante disciplines is vrijdag door toedoen van schoonspringster Mingxia Fu naar China gegaan.

Ze bleef bij het torenspringen Elena Mirosjina (Sov) en Wendy Williams (Vst) met een totaal van 426,51 punten royaal de baas.

Gezien de sterkte van de Chinese schoonspring-delegatie kon de hegemonie over de andere grootmachten worden verwacht. Minder voorspelbaar was de overwinning van Fu.

De nog geen anderhalve meter hoge, twaalfjarige "studente" stelde zich op de eerste schifting op donderdag nog bescheiden op achter haar veel bekendere landgenote Yanmei Xu, de Olympische kampioene van Seoul.

In de finale dook Fu, die ergens onderweg vanaf tien meter haar elastieken lichaampje kan veranderen in een van staaldraad, bij laatste vier van de acht sprongen beduidend zelfbewuster dan Xu.

Die beslissende serie - want met de hogere moeilijkheidsgraden - hield Xu zelfs van het ereplatform. De Chinese sprong niet slecht, maar miste het extraatje van weleer. Mirosjina, ook pas zestien, schoot met een haast perfecte slotsprong (de hoog gewaardeerde anderhalve salto achterwaarts met drieënhalve schroef) van de vijfde plaats naar het zilver.

Williams hield het haar op grond van voorronde al toegedachte brons vast door Xu 1,09 punt - bij schoonspringen slechts een niet pathologische kromme teen - voor te blijven.

"Dit was mijn beste prestatie ooit", stamelde de kersverse wereldkampioene. "Ik geloofde absoluut niet dat ik Xu Yanmei hier al zou kunnen verslaan".

* * * * *

VOETBAL / ARNHEM - De wedstrijd Vitesse - FC Den Haag uit de derde ronde van het toernooi om de KNVB-beker wordt op zondag 13 januari in stadion Monnikenhuizen te Arnhem gespeeld. Deze datum werd vastgesteld na overleg tussen beide clubs, de KNVB en de politiekorpsen in Arnhem en Den Haag. Oorspronkelijk stond dit duel voor woensdag 23 januari, gelijk met alle andere, op de kalender.

* * * * *

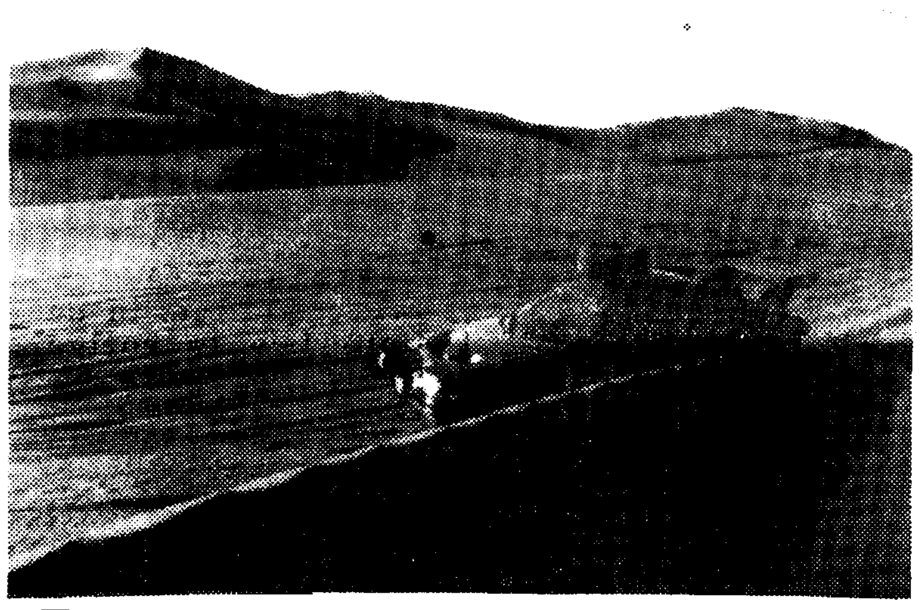
ALGEMEEN / BORGER - Ex-wielrenner Teun van Vliet heeft een nieuwe werkgever gevonden. De renner wordt pr-functionaris bij het Nederlandse bedrijf Zonneranda. Van Vliet blijft tevens betrokken als technisch adviseur van het sportadviesbureau Sport in Business.

* * * * *

VOETBAL / GRONINGEN - Doelman Sjaak Storm is op amateurbasis teruggekeerd bij de A-selectie van FC Groningen. De voormalige Ajacied weigerde aan het begin van dit seizoen de contractaanbieding van de Groningse club. Storm speelde daardoor in de eerste helft van de competitie geen enkele officiële wedstrijd.

In 'duinengebied' achterstand goed gemaakt

Vatanen neemt leiding in Parijs - Dakar over

■ *Op beide foto's krijgt men een goede indruk wat de deelnemers aan de rally Parijs -Dakar te wachten staat. Op de ene foto rijdt een groep motorrijders door de Libische woestijn, terwijl op de andere foto de auto, een ZX Citroen, van de leider in het algemeen klassement Ari Vatanen te zien is.*

GHAT - Ari Vatanen heeft weer de leiding genomen in de rally Parijs - Dakar.

Tijdens het tweede gedeelte van de eerste etappe, dat de karavaan door de woestijn van Libië voerde, verdreef de Finse specialist zijn ploeggenoot Jacky Ickx van de eerste plaats. Bij de motoren nam de Fransman Theirry Magnaldi een kleine voorsprong op de Spanjaard Jordi Arcarons.

De deelnemers trokken vrijdag van Idri naar Ghat, een rit over ruim 500 kilometer door de Libische zandvlakte. Vatanen, al drie keer winnaar van de monsterrally, verloor donderdag de leiding aan Jacky Ickx, eveneens uitkomend voor Citroen.

De Fin startte vrijdagmorgen met een achterstand van vijf minuten op Ickx, maar won veel terrein terug tijdens de eerste tachtig kilometer door een 'duinengebied'.

In Ghat had Vatanen bijna een kwartier gewonnen op zijn Belgische rivaal, die hem in het algemeen klassement volgt op ruim zeven minuten. "Deze etappe was zwaar voor de navigator. Elke kleine misser leverde minuten tijdverlies op. We hebben nauwelijks fouten gemaakt", gaf hij zijn Zweedse bijrijder Bruno Berglund een compliment.

Bij de motoren zitten de favorieten elkaar dicht op de lip. Tussen de nummer een (de Fransman Magnaldi) en de nummer vijf (de Italiaanse kanshebber Orioli) zit een verschil van minder dan vijf minuten.

De Fransman Morales had de minste straftijd bij aankomst in Ghat. Zijn landgenoot Magnaldi eindigde als tweede en nam de leiding. De Spanjaard Arcarons volgt hem in het klassement op 28 seconden.

UITSLAGEN EN STAND

De uitslagen en de stand in de rally:

Auto's: 1. Vatanen (Fin) Citroen 1.47.02 straftijd, 2. Ickx (Bel) Citroen op 13.16, 3. Lartigue (Fra) Mitsubishi 14.42, 4. Waldegaard (Zwe) Citroen 21.44, 5. Ambrosino (Fra) Citroen 33.48.

Algemeen klassement: 1. Vatanen 3.39.18, 2. Ickx 7.13, 3. Lartigue 10.16, 4. Waldegaard 29.54, 5. Fontenay (Fra) Mitsubishi 1.08.55.

Motoren: 1. Morales (Fra) Cagiva 5.02.20, 2. Magnaldi (Fra) Yamaha 2.20, 3. Arcarons (Spa) Cagiva 3.46, 4. Lalay (Fra) Yamaha 4.16, 5. Neveu (Fra) Cagiva 7.29.

Algemeen klassement: 1. Magnali 11.42.07, 2. Arcarons 0.28, 3. Morales (Fra) Cagiva 2.14, 4. Laporte (Vst) Yamaha 4.23, 5. Orioli (Ita) Cagiva 4.44.

■ *WIM KIEFT: al maanden geen salaris*

Maanden geen salaris betaald

Geen geldschieter wil Bordeaux redden

BORDEAUX - Girondins de Bordeaux heeft alle krediet verspeeld. Letterlijk en figuurlijk.

De spelers, waaronder de Nederlandse (oud)-international Wim Kieft, hebben al maanden geen salaris ontvangen, de geldschieters weigeren de roemruchte club te hulp te schieten. Het faillissement nadert onafwendbaar, de club dreigt zelfs naar de tweede divisie te worden teruggezet.

Vrijdag strandde de zoveelste reddingspoging. Jean-Pierre Derose, de vicevoorzitter van de kamer van koophandel van Bordeaux, trok zich terug als actieleider.

"De geldschieters volgen mij niet, ik trek me terug", zei hij op een korte persconferentie. Derose had drie sponsors op het oog, die garant moesten staan voor 290 miljoen francs (90 miljoen gulden). Dat is de hoogte van de schuld.

De drie haakten af, zagen er geen gat in de club bij te springen. Voorzitter Afflelou, de opvolger van Claude Bez, gaf nog wel het goede voorbeeld. De fabrikant van optische instrumenten was bereid 100 miljoen francs (31 miljoen gulden) in de club te steken. De injectie was onvoldoende voor de andere potentiële geldschieters.

Bordeaux, elfde op de ranglijst van de hoogste afdeling, was vier keer kampioen van Frankrijk en won drie keer de nationale beker. Het nam vijftien keer deel aan een van de Europese bekertoernooien, van 1981 zelfs onafgebroken. Afflelou is van plan eventuele degradatie naar de tweede divisie tot in de hoogste instantie aanvechten.

Sears:21.000 arbeidsplaatsen worden geschrapt

CHICAGO/WILLEMSTAD — De Amerikaanse warenhuisketen Sears, Roebuck and Co gaat 21.000 van de in totaal 306.000 arbeidsplaatsen schrappen. De directie van de onderneming maakte vrijdag bekend dat de vermindering van het aantal arbeidsplaatsen deel uit maakt van een reorganisatieplan dat de kosten moet reduceren om de teruglopende rentabiliteit een halt toe te roepen. Modernisering van de warenhuizen maakt eveneens deel uit van dit plan. De zaak Casa Cohen op Curacao werkt nauw samen met Sears maar draagt de naam van de onderneming niet als officieel filiaal. Of de inkrimping bij Sears gevolgen heeft voor de winkel op Saliña is niet bekend. Al in november verkondigde Sears dat het aantal banen dit jaar zou dalen. Verkoopfuncties in de winkels zelf zouden daarbij worden ontzien. Van de in totaal 306.000 werknemers zijn er momenteel 206.000 binnen de warenhuizen actief. Het detailhandelsconcern schrapte vorig jaar september 600 arbeidsplaatsen op het hoofdkantoor in Chicago. In december liet Sears het personeel weten dat er voor hen dit jaar geen periodieke loosverhoging in zit.

Suriname: Nederland medeverantwoordelijk voor coup

= door Victor Hafkamp =

DEN HAAG-PARAMARIBO — Hoe scherp en eensgezind Den Haag de recente gebeurtenissen in Suriname ook mag hebben veroordeeld, Nederland kan zich niet op schone handen beroepen. Dat is de algemene teneur van de commentaren die de eerste weekbladen van het nieuwe jaar aan Suriname wijden. Volgens Elsevier zijn de vele voorwaarden die Nederland na de verkiezingen van november 1987 aan de hervatting van de ontwikkelingssamenwerking is blijven verbinden, de burgerregering Shankar-Arron uiteindelijk fataal geworden.

Den Haag voelde er weinig voor jaarlijks honderden miljoenen te fourneren met de kans dat een deel ervan in de toch al rijk gevulde zakken van de militairen zou verdwijnen. 'Pronk wilde het risico vorig voorjaar nog wel nemen. Hij voorzag dat bij uitblijven van perspectief op betere leefomstandigheden in verpauperd Suriname het klimaat rijp zou worden voor nieuwe stratpatsen van de militaire dictator. Maar het Nederlandse parlement wilde er niet aan en gaf slechts toestemming voor humanitaire hulp en enig geld voor onderwijsprogramma's. Indirect is Den Haag daardoor mede-verantwoordelijk voor het verder afglijden van Suriname. Zoals Nederland ook het tijdstip van een nieuwe militaire coup in Paramaribo heeft versneld door Bouterse te tergen', aldus Elsevier.

WATERVREES

HP-De Tijd beschouwt de eensgezindheid van Den Haag bij de veroordeling van de kerstcoup als 'een curieus mengsel van post-koloniale watervrees en Hollandse betweterigheid'. Het blad beschouwt de opvatting van de Nederlandse politici dat men geen steun kan verlenen aan een niet-democratische staat als hypocriet en ook als goed nieuws voor de minister van financiën. 'Die zou bij strikte toepassing van dat principe bijna de hele begroting van ontwikkelingssamenwerking kunnen afboeken. Democratieën floreren nu eenmaal niet zo erg in de Derde Wereld'.

HP-De Tijd vindt dat Nederland na vijftien jaar Surinaamse onafhankelijkheid precies in de rol is beland die het niet begeerde. 'Zoals Frankrijk eigenlijk altijd nog de dienst uitmaakt in de Centraalafrikaanse Republiek en Tsjaad, zo zou Nederland de doorslag moeten geven in Suriname' vertaalt het blad de recente pleidooien voor een meer direct ingrijpen van Nederland in zijn voormalige kolonie. 'Dat klinkt allemaal erg post-koloniaal, maar Suriname is nou eenmaal in bijna alle opzichten een koloniale uitvinding; geografisch door Nederland bedacht, etnisch door Nederlandse plantage-eigenaars samengesteld.

De meest eenvoudige oplossing zou zijn gewoon weer de Nederlandse vlag te planten, maar dat zit er niet in. Dus zal er iets anders bedacht moeten worden. Maar de allereenvoudigste oplossing — die van de schone Haagse handen — heeft de afgelopen jaren afdoende bewezen té eenvoudig te zijn', aldus het blad.

CHARISMA

Elsevier denkt dat de uiteindelijke inzet van legerleider Bouterse het presidentschap van Suriname is. Niemand acht dit meer uitgesloten. 'Hij heeft het charisma om die rol op zich te nemen en de kans dat hij uiteindelijk gekozen wordt moet in een murw gebeukte Surinaamse samenleving niet uitgesloten worden geacht', schrijft het blad. In de 'Weekkrant Suriname' stelt columnist Wilfred Lionarons overtuigd te zijn van de ambities van Bouterse voor het presidentschap. 'En dan zullen we het kunnen beleven dat hij op Schiphol niet meer in quarantaine wordt gehouden, maar dat de rode loper voor hem wordt uitgerold'.

KOLONIAAL

In de rubriek Open Forum van de Volkskrant strekt het Tweede Kamerlid drs Frans Weisglas in een bijdrage over de recente gebeurtenissen in Suriname de beschuldigende vinger uit in de richting van de minister van ontwikkelingssamenwerking, drs. Jan Pronk. Hij was in 1975 een van de architecten van een ontwikkelingsverdrag, waarmee Nederland zijn kolonie Suriname afkocht en — naar velen nu menen — veel te snel naar de onafhankelijkheid dreef.

Weisglas, Suriname-woordvoerder van zijn fractie, heeft na 1975 als lid van de CONS (Commissie Ontwikkelingssamenwerking Nederland-Suriname) verscheidene bezoeken aan het land gebracht als rechterhand van de toenmalige minister van ontwikkelingssamenwerking drs. Jan de Koning. Ook Weisglas bepleit een veel grotere constructieve Nederlandse betrokkenheid bij Suriname, zoals eerder bepleit door zijn fractievoorzitter Frits Bolkenstein. Voorwaarde vindt Weisglas dat eerst een democratisch gekozen regering en volksvertegenwoordiging in Suriname de werkelijke politieke zeggenschap hebben en dat de militairen naar hun kazernes zijn teruggekeerd.

'In dat geval zou Nederland bereid moeten zijn op verzoek daadwerkelijke structurele ondersteuning te bieden aan het bestuur en ook aan de rechterlijke macht in Suriname. De geschiedenis sinds 1975 heeft immers bewezen dat het enorme gebrek aan effectief ervaren bestuur in Suriname vrijwel elke activiteit in het land geheel of ten dele doet mislukken. Dat geldt ook voor de uitvoering van Nederlandse ontwikkelingsprojecten en programma's. Intensieve Nederlandse betrokkenheid daarbij is daarom geen terugkeer naar koloniale verhoudingen, maar een noodzaak voor de effectieve uitvoering van ook ontwikkelingshulp', aldus Weisglas.

WHO:geen AIDS-congres op Filipijnen

MANILA - De Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) heeft vrijdag een AIDS-conferentie in de Filipijnen afgezegd omdat dat land geen AIDS-lijders toelaat.

Dit heeft de WHO-vertegenwoordiging in Manila meegedeeld. De conferentie, die van 3 tot 7 februari zou plaatsvinden, zal op een later tijdstip elders in Azie of het Zuidzee-gebied worden gehouden. Landen als Australie, Nieuw Zeeland, Laos en Vietnam hebben geen toelatingsbeperkingen voor mensen die aan AIDS lijden.

FOL/SI-woordvoerder Garcia:

"Kiezers moeten huidige coalitie blijven steunen"

WILLEMSTAD — "Over drie maanden moeten de Curaçaose burgers zich weer naar de stembus begeven, dit keer om de 21 leden van een nieuw Eilandsraad te kiezen. De verkiezingen van dit jaar worden als een van de belangrijkste voor de toekomst van Curaçao beschouwd. Momenteel kan men Curaçao met een opstijgend vliegtuig vergelijken. Het is dan logisch dat de piloten die erin geslaagd zijn het vliegtuig van de grond te krijgen, om met de vlucht door te gaan." Dit verklaarde de FOL/SI-woordvoerder Shon Garcia tijdens het radioprogramma van de bruine partij.

De situatie waarin de Curaçaose gemeenschap nog geen drie jaren terug verkeerde, is iedereen bekend. Toen kon men het eiland nog vergelijken met een vliegtuig dat zonder wielen en motoren aan de grond zit.

Meer dan 3000 ambtenaren werden onder de MAN-DP regering naar huis gestuurd, volgens Garcia. Winkels in Punda en Otrabanda gingen de een na de ander dicht. De bouwsector kwam bijna geheel plat te liggen. Een groot aantal timmer- en metsellieden liep zonder werk rond. Door de marktprotectie maatregelen die door de toenmalige regering werden afgekondigd, verloren een groot aantal verkopers hun werk. "De Curaçaose gemeenschap leefde in een ware tragedie", aldus de woordvoerder.

De situatie is volgens Garcia met de komst van de huidige PNP-FOL/SI-coalitie bijna geheel veranderd. In amper twee jaren is het de overheid gelukt om achterstallige rekeningen te betalen, het vertrouwen in de handel te herstellen en een gezonde ontwikkeling in de toerismesector op gang te brengen.

Het is de huidige coalitie, ondanks de bureaucratie gelukt, om een gezonde ontwikkeling op gang te brengen. Daarom moet het volk in de komende verkiezing de bruine partij steunen, verklaarde Shon Garcia.

VROUWEN

De woordvoerder waarschuwde het volk voor partijen die voor de verkiezingen als paddestoelen uit de grond rijzen. Een daarvan is de Nos Patria van Chin Behilia, aldus Garcia.

"Het ligt nog vers in ons geheugen hoe Behilia zich in de Staten keerde tegen het aanstellen van vrouwen in posities bij de overheid. Behilia, aldus de woordvoerder, is tegen vrouwen.

Plataforma Otrobanda blij met hotel van Eustatia

WILLEMSTAD — Plataforma Otrobanda geeft een speciale vermelding aan Frank Eustatia, eigenaar van het vorige maand geopende Hotel Otrobanda. Dit zegt de organisatie in een persbericht waarin tevens de hele gemeenschap een gelukkig en succesvol 1991 wordt gewenst.

"Met de totstandkoming van het project van Eustatia is aangetoond wat een landskind kan presteren", aldus de organisatie. Ook vindt Plataforma Otrobanda dat hiermee bewezen is dat een bescheiden project, van goede smaak, dat harmonieert met de omgeving, inderdaad realiseerbaar is rond het Brionplein.

Het afgelopen jaar is Plataforma Otrobanda met de regelmaat van de klok in het nieuws geweest om een evenwichtige ontwikkeling van het Brionplein te bepleiten. "Frank Eustatia en Jopi Rojer hebben de weg gewezen; wie volgt hun voorbeeld?", zo doet de organisatie een oproep aan de bevolking.

Plataforma Otrobanda organiseert elke eerste en derde zondag van de maand een wandeling langs de historische gebouwen van Otrobanda, waarvan de oudste dateren van 1720.

Aanstaande zondag, de 6e januari, wordt de eerstkomende wandeltocht gehouden die begint om 16.30 uur bij de grote klok op het Brionplein, tegenover de Emmabrug. De wandeling duurt ongeveer twee uur.

Na treinramp

Evacuatie in Zwitsers stadje

WALDSHUT - Een deel van de bevolking van het Zwitserse stadje Stein, nabij de Duitse grens, werd vrijdagochtend geevacueerd nadat kort na middernacht een goederentrein met zeven tankwagons met benzine op het station ontspoorde. De trein vloog in brand en een aantal tankwagons explodeerde.

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag 15 januari 1991 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van notaris Mr. R.J.A. Palm of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar krachtens rechterlijk bevel:

het tot 19 januari 2050 lopend recht van erfpacht op een perceel grond gelegen in het tweede district van Curacao, bekend als Blok A, kavel 25 van het verkavelingsplan "ROOI SANTOE", ter grootte van 805m2, nader omschreven in meetbrief nummer 98 van 10 maart 1977, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Rooi Santoe kavel A25.

De veilingvoorwaarden liggen ter inzage ter Griffie van het Gerecht in Eerste Aanleg te Curacao en vanaf 8 dagen voor de veiling op voormeld notariskantoor en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655.

BEKENDMAKING

De Regering van de Nederlandse Antillen en het Bestuurscollege van het eilandgebied Curaçao in overleg met Curoil hebben besloten om de huidige prijs van Benzine, Kerosine, Gasolie en Gas (lpg), welke per 1 oktober 1990 was vastgesteld, per 7 januari 1991 tijdelijk als volgt aan te passen:

I. Met ingang van 7 januari 1991 worden de navolgende aardolieprijzen per beschikking vastgesteld:

Eilandgebied Bonaire	groothandelsprijs	kleinhandelsprijs
Mogas 95 unleaded	94.1 c per liter	100.0 ¢ per liter
Mogas 92 leaded	90.9 c per liter	96.6 ¢ per liter
Kerosine	45.4 c per liter	50.1 ¢ per liter
Gasolie	44.6 c per liter	49.5 ¢ per liter
LPG 100 lb	f. 22.80 per cyl.	f. 30,25 per cyl.
LPG 20 lb.	f. 5.55 per cyl.	f. 7,10 per cyl.

Eilandgebied Curaçao	groothandelsprijs	kleinhandelsprijs
Mogas 95 unleaded	96.1 c per liter	104.1 ¢ per liter
Mogas 92 leaded	92.9 c per liter	100.9 ¢ per liter
Kerosine	45.4 ¢ per liter	50.1 ¢ per liter
Gasolie	44.6 c per liter	49.5 ¢ per liter
LPG 100 lb.	f. 18,30 per cyl.	f. 31,15 per cyl.
LPG 20 lb	f. 4,30 per cyl.	f. 7,60 per cyl.

II. Met ingang van 7 januari 1991 worden de navolgende stookolieprijzen per beschikking vastgesteld:

Fueloil aan K.A.E. N.V.	f. 258,90 per 1000 kg.
Gasolie aan K.A.E. N.V.	f. 398,20 per 1000 liter
Gasolie aan Kodela N.V.	f. 402,80 per 1000 liter
Mar. diesel aan Kodela N.A.	f. 390,90 per 1000 liter
Gasolie aan W.E.B. Bonaire	f. 391,80 per 1000 liter

III. **Kodela:** berekening brandstoftoeslag conform vermelde prijzen (Curaçao) voor water en electra faxen aan Minister van H.I.W. (618084) alsmede zorg dragen voor bekendmaking in lokale dagbladen **uiterlijk 5 januari 1991.**

Drs. ing. C.G. SMITS
Minister van Handel, Industrie en Werkgelegenheid

Het Hoofd van de Dienst Arbeidszorg MAAKT HIERBIJ BEKEND

dat de kantoren van de Dienst Arbeidszorg te Penstraat 322, in verband met verhuizing, voor het publiek

GESLOTEN ZULLEN ZIJN

van **maandag 7 januari a.s.** tot en met **vrijdag 11 januari a.s.**
Slechts personen die zich bij de afdeling Arbeidsbureau van de dienst moeten voegen voor:

1. **afhalen van werkboekjes**
2. **afhalen van arbeidsregister**
3. **stempelen in verband met onderstand**
4. **het zoeken van werk**

kunnen nog **a.s. maandag 7 januari** en **dinsdag 8 januari** op de **NORMALE TIJDEN TERECHT** bij de afdeling Arbeidsbureau in de Penstraat 322.
De Dienst Arbeidszorg zal normaal voor het publiek **GEOPEND ZIJN** vanaf **maandag 14 januari a.s.** in haar nieuwe kantoren te

KLEIN KWARTIER, BELLISIMAWEG 17
(oude DWD-gebouw)

Het publiek wordt vriendelijk verzocht met het bovenstaande rekening te houden en alvast bedankt voor haar begrip in verband met deze situatie en het eventuele ongemak op grond hiervan.

Hoofd Dienst Arbeidszorg.

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag, 15 januari 1991 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor **Palm & Senior** in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

het tot 23 oktober 2023 lopend recht van erfpacht op twee percelen grond gelegen in het tweede district van Curacao, op "Van Engelen", ter grootte van 480m2 respectievelijk 595m2, nader omschreven in meetbrieven nummer 153 van 1956, 176 van 1959, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Schout bij Nacht Doormanweg 16.

De veilingvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655.

BEKENDMAKING

Landsverordening Winkelsluiting

De Plv. Direkteur van het Departement van Handel, Industrie en Werkgelegenheid maakt bekend dat per 1 januari 1991, de ontheffing van het bepaalde in artikel 2 van de **Landsverordening Winkelsluiting** (P.B. 1969 no. 58) voor de maand december 1990 verleend bij Beschikking van de 28ste november 1990 No. 1233/HIW is vervallen.

Ingaande 1 januari 1991 is het conform het bepaalde in artikel 2, lid A en B van de **Landsverordening Winkelsluiting** (P.B. 1969 no. 58) verboden een winkel voor het publiek geopend te hebben op zondagen of daarmee gelijk gestelde dagen en op andere dagen vóór 6.00 uur en na 18.30 uur zonder **ontheffing** van de Plv. Direkteur van het Departement van Handel, Industrie en Werkgelegenheid.

Bij constatering van deze overtreding zal onmiddellijk proces-verbaal worden opgemaakt.

Ontheffing zal slechts verleend worden, indien voldaan wordt aan de Arbeidsregeling 1952 (P.B, 1952 no. 93) en indien naar het oordeel van de Direkteur zich een bijzonder geval voordoet.

Binnenkort zal in samenwerking met de V.B.C. een openingstijden-kalender gepubliceerd worden, die aangeeft op welke data, in afwijking van het bepaalde in artikel 2, lid A en B van de Landsverordening Winkelsluiting winkels open mogen.

De Plv. Direkteur,
Drs. L.G. PIETERNELLA

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(**openingstijden** voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(**openingstijden** voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. Nicolaas, tel.: 5520/8688.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk:
maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.00 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol:
maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon:
maandag t/m zondag om 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan mevr. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4.

■*KRALENDIJK — Tijdens het verblijf in Venezuela werd er een nieuw lid geïnstalleerd van de Kibrahacha folkloristische dansgroep. Het was coördinator Donny Winklaar die Emmy Sint Jago de kunstig gevouwen traditionele hoofddoek opzette waarmee het folkloristische kostuum gecompleteerd werd, zodat Emmy officieel deel uitmaakt van de Kibrahacha dansers.*

Kibrahacha maakt zich op voor derde lustrum

KRALENDIJK — Het bezoek dat de folkloristische dansgroep Kibrahacha tussen kerst en nieuwjaar aan Las Piedras (Punto Fijo, Venezuela) bracht diende een tweeledig doel. Het was een hernieuwde culturele kennismaking, maar vooral een streven om de groep te motiveren en voor te bereiden op de viering van het vijftienjarig bestaan.

Dat zal gevierd worden op 25 juli van dit jaar en besloten is om dit derde lustrum het hoogtepunt te laten worden van de vieringen tot nu toe. Kibrahacha zal er alles aan doen om zich moreel voor te bereiden op de viering om te laten zien welk artistiek, folkloristisch en cultureel niveau in die afgelopen vijftien jaar bereikt is.

De komende festiviteiten waren dan ook een van de redenen voor de groep om naar Las Piedras te vertrekken, waar zij in een programma optraden dat behalve promotie en motivatie ook een succesvolle training inhield. Onder coördinatie van Stanley Balentien werd er door de leden hard gewerkt aan de choreografie.

Op de laatste avond van het verblijf te Las Piedras werd Emmy St. Jago officieel geïnstalleerd als lid van de folkloristische groep. Dat gebeurde door Donny Winklaar die al vijftien jaar de spil is van Kibrahacha. Emmy St. Jago dans overigens al enkele maanden mee, maar behoort dus sinds vorige week tot de kern van de folkloristische dansgroep.

Kibrahacha heeft in de loop van de jaren verschillende malen in het buitenland opgetreden en mocht zich steeds verheugen in de medewerking en belangstelling van het Cultureel Centrum Bonaire (CCB) waar de groep erg dankbaar voor is. Tijdens de weekeinden treedt Kibrahacha op in het Sunset Beach Hotel, waar altijd veel succes geoogst wordt.

Humanitaire steun aan Suriname gaat gewoon door

Stop op Nederlandse hulp treft onderwijs, justitie, oliewinning

PARAMARIBO - De Nederlandse ambassade in Paramaribo heeft vrijdag de consequenties van de opschorting van de ontwikkelingssamenwerking met Suriname opgesomd. Zes zakelijke transacties gaan "tot na herstel van de democratische verhoudingen" niet door. Financiering van drie humanitaire vormen van samenwerking wordt wel voortgezet.

Nederland schortte op 25 december 1990 de ontwikkelingssamenwerking met Suriname op in verband met de overname van de regeermacht door het Nationale leger. Bestaande reserveringen zullen voorlopig niet in verplichtingen worden omgezet. Goederen die in het kader van de overbruggingshulp nog geleverd moeten worden blijven vooralsnog in Nederland. Projecten in de onderwijssfeer waarvoor al gelden waren uitgetrokken worden voorlopig niet verder uitgevoerd. Ook de Nederlandse hulp aan projectfinanciering via de Surinaamse Nationale ontwikkelings bank en het herstel van veerverbindingen is voorlopig stopgezet.

PATIENTEN

De productie-uitbreiding van de Surinaamse staatsoliemaatschappij wordt voor de duur van de opschorting niet financieel gesteund door de Nederlandse Investerings bank voor ontwikkelingslanden. Een missie op het gebied van Justitie en politie valt ook onder de opschorting van de ontwikkelingssamenwerking, evenals assistentie van Nederlandse managers aan Surinaamse bedrijven.

Financiering van humanitaire projecten gaat wel door. Noodhulp aan bepaalde gebieden die loopt via het Zeister Zendingsgenootschap en kerken in Paramaribo wordt voortgezet. De Nederlandse regering blijft de behandeling van Surinaamse patienten financieren die door het ziekenfonds worden doorverwezen naar specialisten in Nederland. Medicijnen en medische benodigdheden die al besteld zijn in het kader van het project van 6,5 miljoen gulden zullen aan Suriname worden geleverd. De Nederlandse regering zal verder de studie- en opleidingskosten van studenten en politie-agenten uit Suriname blijven betalen uit de pot van ontwikkelingshulp.

Suriname heeft in de afgelopen twee jaar bijna tweehonderd miljoen gulden van Nederland uitbetaald gekregen in het kader van de bilaterale ontwikkelingssamenwerking.

■*KRALENDIJK — Silvia en Toon Abraham, kinderen van de in 1960 overleden oprichter van de Partido Democratico Boneriano Jules Abraham leggen een krans bij de buste van hun vader, die dertig jaar geleden bij een tragisch ongeval om het leven kwam.*

Julio Abraham (1906-1960) Dertigste sterfdag van oprichter PDB

KRALENDIJK — Uitgerekend op een dieptepunt in het bestaan van de Partido Democratico Boneriano (PDB) moest herdacht worden dat de op Curaçao geboren oprichter van de partij Julio Antonio Abraham op 30 december 1960 door een tragisch ongeval om het leven kwam. Familieleden en belangstellenden kwamen afgelopen zondag bijeen in Rincon waar het borstbeeld van Abraham staat.

'Un luchador inkansable' een onvermoeibaar strijder voor de Bonaireaanse bevolking werd Abraham [illegible] genoemd en vooral in Rincon was hij zeer geliefd. Tijdens de herdenking bracht de [illegible] de groep Trio Los [illegible] een [illegible] ex-gedeputeerde en [illegible] ex-Statenlid. Julio Abraham was overigens niet [illegible] politiek werkzaam voor Bonaire, maar maakte ook deel uit van de Nederlands Antilliaanse delegatie waarmee hij in 1952 en 1954 deelnam aan de Ronde Tafel Conferentie (RTC) tussen Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen.

In 1953 richtte wijlen Julio Abraham de Partido Democratico Bonaireano op, als eerste politieke partij van Bonaire. Vrijwel alle bekende hedendaagse politieke leiders waren aangesloten bij de PDB. Bekende namen zijn Rudi Ellis, R[illegible]cito Booi, Papa Statia (nu allen UPB) en Broertje Janga (nu POB). Deze laatste richtte zijn eigen partij op in 1967 en trachtte daarmee een bres te slaan in de hegomonie van de PDB. Dat lukte in 1969 onder de naam Cambio toen ook Ellis en Statia de partij verlieten en de Partido Patriotico Bonairiano oprichtten.

De Abrahams hebben steeds een grote invloed gehad op de PDB vooral toen die geleid werd door de huidige advocaat [illegible] L.A. (Ibon) Abraham. In 1983 bloeide de partij weer op onder een tweede zoon van Julio en dat was Jopie Abraham die in de eilandsraad vijf zetels en daarmee de meerderheid wist te behalen. Bij de herdenking van de dood van deze geliefde politicus is er geen enkele Abraham meer betrokken bij de partij, die op de rand van de afgrond balanceert en nu wordt geleid door de Crestians even eens uit Rincon.

Ex-medewerker SU-metropoliet dood bij aanslag

MOSKOU - Een voormalige medewerker van metropoliet Juvenal van Moskou is vorige week in zijn woonplaats vermoord. Hegumen Lazar was lid van de commissie die zich namens het patriarchaat van de Russisch-orthodoxe kerk bezighield met het onderzoek naar de moord op Aleksander Menj. Deze progressieve priester werd in september 1990 met een bijl om het leven gebracht.

Wegens VS-economische gegevens:

Dollar vooruit

AMSTERDAM - De koers van de dollar is vrijdag gestegen onder invloed van de publicatie van de Amerikaanse werkloosheidscijfers over december.

Op de wisselmarkt in Amsterdam lag de koers bij het slot van de handel op Nf 1,6955, bijna anderhalve cent meer dan de slotkoers van Nf 1,6825 op donderdag. Het verlies aan banen in de Verenigde Staten was duidelijk geringer dan verwacht. Dat verkleinde de kans op een verdere renteverlaging in de VS, wat de dollar een steuntje in de rug gaf. Een lagere rente maakt de munteenheid minder aantrekkelijk voor beleggers. De cijfers over de orderontvangst van de Amerikaanse industrie was echter ten nadele van de dolar. Dit wijst op een recessie, wat weer wel zou pleiten voor stimulering via renteverlaging.

Het **pond sterling** zette vrijdag zijn opmars voort. Bij het slot van de handel in Amsterdam werd Nf 3,2845 genoteerd tegen een slotkoers van Nf 3,2795 op donderdag. Het pond zit in het nieuwe jaar in de lift sinds de Britse minister van Financien, Norman Lamont, in een woensdag gepubliceerd interview een devaluatie van de munteenheid uitsloot.

De **goudprijs** ging vrijdag ook omhoog. Op de markt in Zurich werd een slotprijs vastgesteld van 387,65 dollar per ounce (31,1 gram) in vergelijking met 386,10 dollar op donderdag.

Als gevolg toenemend racisme:

Politiemannen in Italie vermoord

ROME - In de Italiaanse stad Bologna zijn vrijdag drie leden van de paramilitaire politie doodgeschoten in een hinderlaag. Dit heeft de Italiaanse poltie bekendgemaakt.

De politieagenten, Carabinieri, waren op patrouille in een arme wijk van Bologna, waar dakloze immigranten regelmatig het slachtoffer zijn van geweld. Na de schietpartij wierpen veiligheidstroepen wegversperringen op en werd de wijk doorzocht.

De politieagenten hadden de opdracht in de wijk te patrouilleren om de arme immigranten te beschermen die slapen in auto's en leegstaande schoolgebouwen. De veiligheidsmaatregelen werden in Bologna verscherpt nadat na Kerstmis een schutter het vuur opende op een woonwagenkamp en twee zigeuners werden gedood.

De verantwoordelijkheid voor de aanslag is opgeeist door verscheidene 'Hou-Italie-blank' groeperingen. Het racistisch geweld is het vorig jaar toegenomen in Italie. Er zijn naar schatting 750.000 illegale immigranten in het land.

Legerkrant:dramatisch conflict

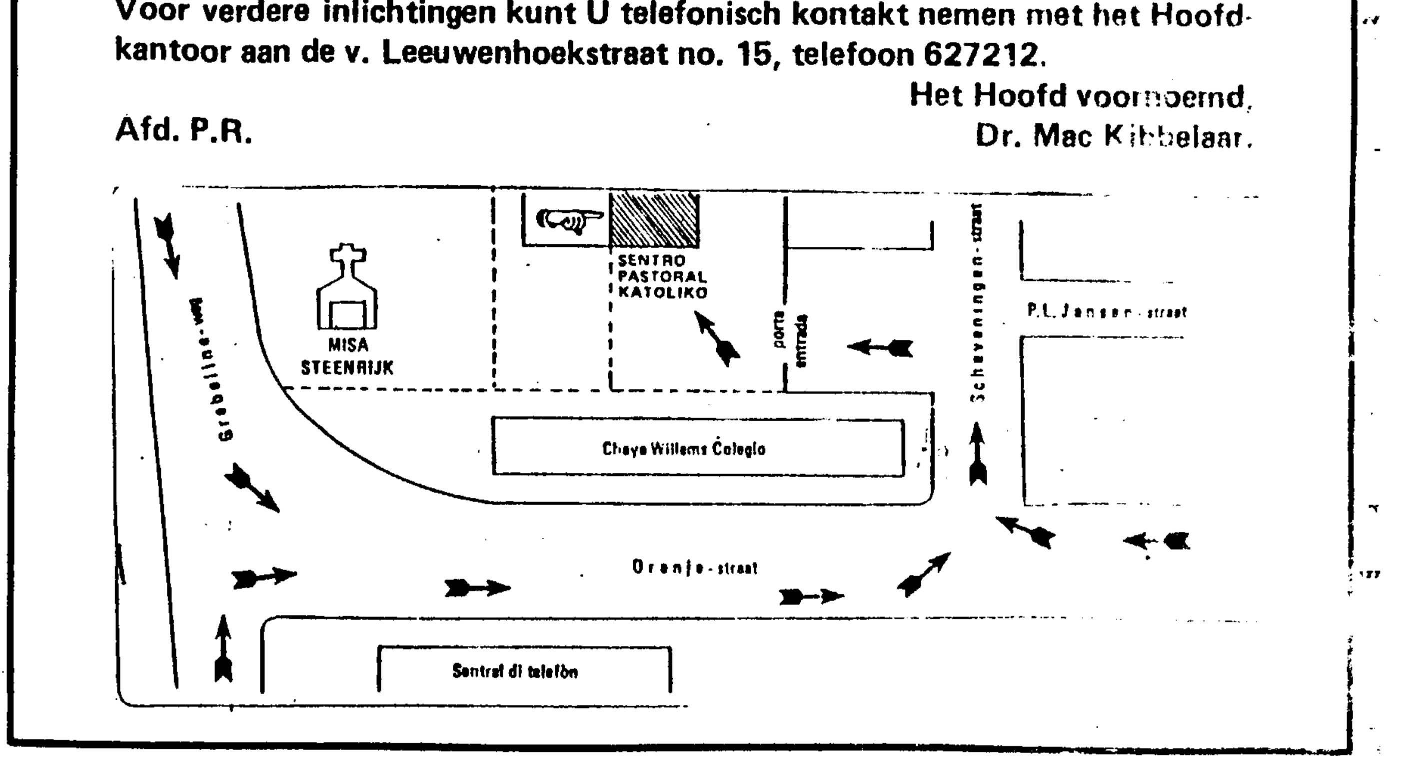
TV-programma verboden over Sjevardnadze in SU

MOSKOU - Voor de tweede keer in een week tijd heeft de leiding van de Sovjettelevisie een uitzending over het aftreden van minister Edoeard Sjevardnadze van Buitenlandse zaken verboden. Dit heeft redactrice Lidija Tsjerjomusjkina van het populaire tv-programma "Vzgljad" (Standpunt) vrijdag meegedeeld.

"Vzgljad zal vanavond niet worden gepresenteerd, omdat de opinies in het programma niet overeenkomen met die van de nieuwe leiding van de televisie", aldus Tsjerjomusjkina. Een lid van het staatscomite voor radio en televisie had aanvankelijk toestemming gegeven voor de uitzending, maar trok die later in. Wekelijks volgen zo'n negentig miljoen Sovjetkijkers het populaire actualiteitenprogramma.

Een eerste uitzending over het vertrek van Sjevardnadze, dat op 28 december op het scherm zou komen, werd tegengehouden op gezag van Leonid Kravtsjenko, een conservatief die onlangs tot hoofd van de televisie is benoemd. Dit kwam het Kremlin op felle beschuldigingen van censuur te staan. De strijd over de uitzendingen geeft aan hoe politiek gevoelig het ontslag van Sjevardnadze ligt. Bij zijn vertrek waarschuwde de minister namelijk voor een dictatuur in de Sovjetunie.

Het legerdagblad "Krasnaja Zvezda" (Rode Ster) ziet het vertrek van Sjevardnadze als "de uitdrukking van een dramatisch conflict tussen het binnenen de buitenlandse beleid van de SU", en niet als een strijd tussen links en rechts. Daarom zijn officiele verklaringen dat de buitenlandse politiek na Sjevardnadze ongewijzigd blijft in strijd met de waarheid, aldus het commentaar van de krant. De minister noemde juist de aanvallen van conservatieven als een van de redenen van zijn vertrek.

MENSEN

Liplezen

De citaten die in 1990 zijn vastgelegd, geven ongetwijfeld een goeds tijdbeeld geven voor toekomstige historici. Read who's talking...

"Let me tell you, you can trust the Germans", zo sprak **Helmuth Kohl** in het jaar van de Duitse hereniging.

Donald Trump constateerde dat "de jaren negentig beslist niet hetzelfde zullen zijn als 'the eighties".

Actrice **Whoopi Goldberg** relativeerde haar roem met de volgende woorden. "Niets van mijn werk kan kanker genezen."

Een sociologische stelling werd geponeerd door **Dave Barry**, collumnist van de Miami Herald. "Welgestelde WASP's hebben minder plezier gedurende hun hele leven dan leden van etnische groeperingen tijdens één enkele trouwpartij", aldus de collumnist.

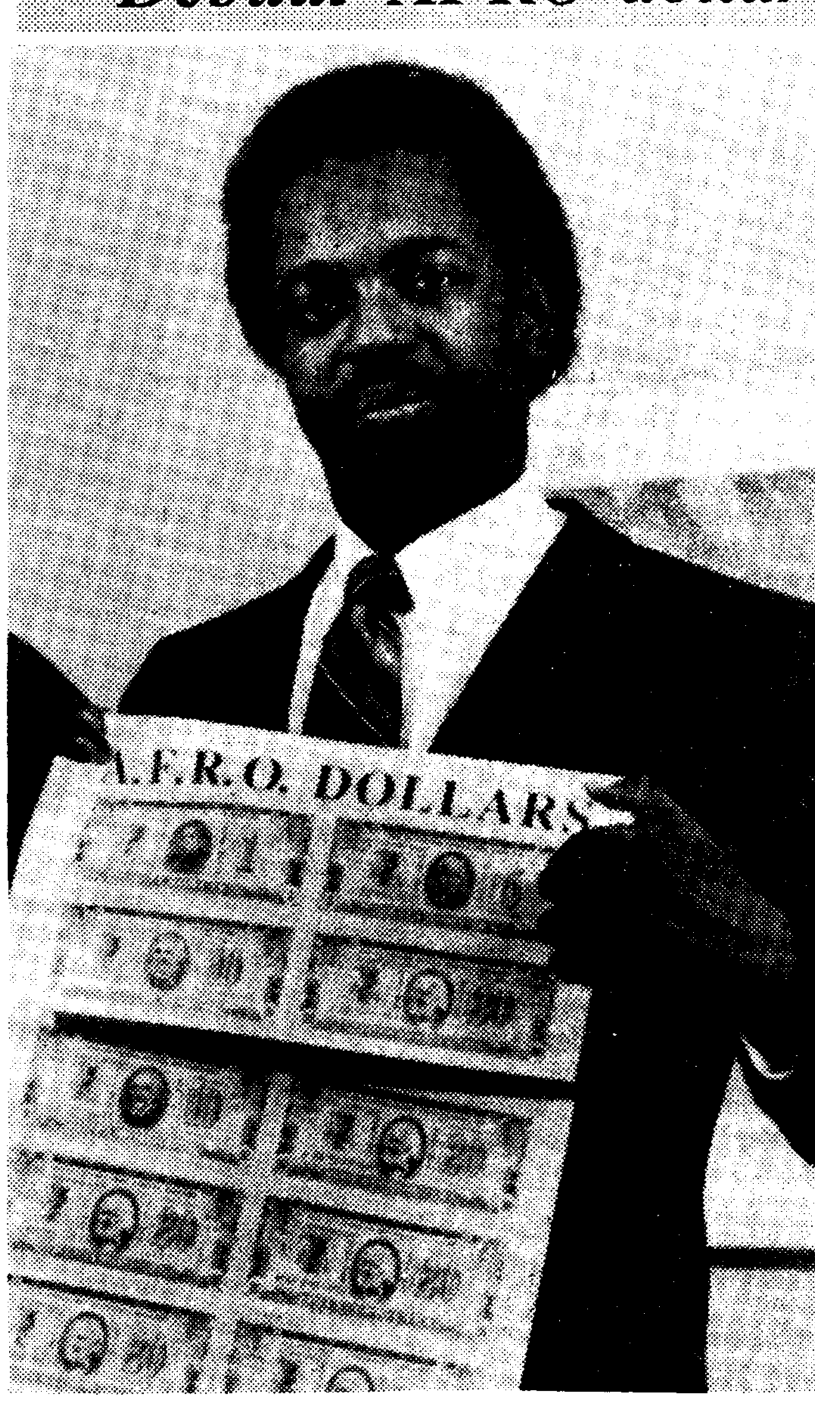
Dat de jaren negentig nog ongekende mogelijkheden bieden, wordt aangegeven door **Gail Brewer Giorgio**. "De mogelijkheid dat Elvis Presley nog leeft is nu groter dan een jaar of twee jaa geleden."

Een zeer ware conclusie komt van **professor Irwin Corey**, die stelt dat "als we niet spoedig van richting veranderen, we zullen eindigen in de richting die we nu gaan."

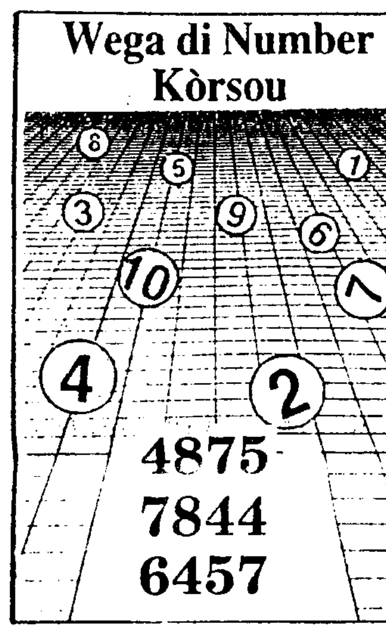
Het verbruik van olieproducten in Duitsland is vorig jaar ondanks de sterke stijging van de prijzen met 4,4 procent toegenomen tot 103,3 miljoen ton, zo blijkt uit cijfers van Esso in Hamburg. De afzet van motorbrandstof groeide met vier procent tot 45,1 miljoen ton. Esso schrijft dit toe aan de stijging van het aantal auto's en de toeneming van het verkeer door het wegvallen van de Duits-Duitse grens.

***

'Debuut' AFRO-dollar

■ *Ondernemer Derric Price, van Chicago, toont een vel papier bestaande uit de eerste gedrukte AFRO-dollars: de African-American Face Reserve Obligation dollars. De biljetten zijn deze week voor het eerst gedistribueerd naar lokale banken. Price hoopt dat de AFRO-dollar tegen het eind van 1991 over het gehele land zal zijn verspreid. Op de voorkant van het handelscertificaat staan de afdrukken van zwarte persoonlijkheden uit de geschiedenis.*

Meer kankerpatiënten, minder hartklachten

Het aantal mensen dat in een ziekenhuis wordt opgenomen met de diagnose **kanker** is in tien jaar met 23 procent gestegen. Van 1988 op 1989 nam het met ruim 2 procent toe tot 816 per 100.000 inwoners. De stijging hangt onder meer samen met de vergrijzing van de bevolking.

Dit meldt SIG, het informatiecentrum voor de gezondheidszorg, in het jaarboek ziekenhuizen 1989.

Voor hartklachten veroorzaakt door problemen met de bloedtoevoer naar het hart is het aantal opnamen, na een jarenlange stijging, in 1989 voor het eerst gedaald met 1,5 procent. In deze groep daalde het aantal patienten dat met een acuut hartinfarct werd opgenomen met 13 per 100.000 inwoners.

Het aantal operaties aan hart en bloedvaten rond het hart (inclusief dotterbehandelingen) is al vele jaren stijgende. Het nam van 1987 tot 1989 toe met 22 procent.

De grootste procentuele stijgingen in het aantal opnamen deden zich in 1989 voor bij de specialismen cardiologie, reumatologie en maag-darmziekten, de grootste dalingen bij mondheelkunde en keel-, neus- en oorheelkunde.

Het totale aantal ziekenhuisopnamen is in 1989 voor het eerst sinds 1984 gestegen en wel met ruim 17.000 (van 103 tot 104 per 100.000 inwoners). De gemiddelde verpleegduur daalde opnieuw: van 11,3 tot 11 dagen. Het aantal dagverpleegingsopnamen nam met gemiddeld 11 procent toe.

De 65-plussers nemen ruim 29 procent van de klinische opnamen voor hun rekening, hoewel ze maar 13 procent van de bevolking uitmaken. Het aantal 65-plussers dat in 1989 in een ziekenhuis werd opgenomen was 449.000. Dit is 43 procent meer dan in 1980.

In de poliklinieken zijn in 1989 per 1.000 inwoners gemiddeld 279 eerste en 1.100 herhalingsconsulten geregistreerd. Zestien procent van het aantal eerste consulten betreft oogheelkunde. Maar het aantal herhalingsconsulten, gemiddeld 1'8, is bij dit specialisme laag. Chirurgie is met 16 procent van alle consulten het grootste specialisme in de polikliniek.

Nederlands Jeugdjournaal viert 10-jarig bestaan

"Als ik de baas zou zijn van het journaal, dan werd meteen het nieuws een heel stuk positiever." kinderen voor kinderen zingen deze tekst in de 2.308ste uitzending van het **jeugdjournaal** op zaterdag 5 januari. Het NOS-jeugdjournaal viert dan met een speciale uitzending het tienjarig bestaan.

Ondanks een vrolijke noot, wil eindredacteur Rob Maas geen onduidelijkheid laten ontstaan over het serieuze karakter van het jeugdjournaal. "Onze criteria zijn niet anders dan voor het acht-uur journaal. Nieuws is nieuws. Ook voor kinderen. Onderwerpen worden niet gemeden. Ook niet als het gaat om oorlog of kindermishandeling. De grenzen liggen vaak alleen bij de vorm. Al te gruwelijke beelden zullen wij vermijden".

Sommige deelgebieden zijn opvallend populair. Het jeugdjournaal heeft een traditie in het brengen van zaken op het gebied van milieu. Ook onderwerpen met dieren - een in de VS door kinderen gevonden puma of de geboorte van een ijsbeertje in Rotterdam - gaan er bij kinderen goed in.

Het jeugdjournaal is zeer populair. Uit onderzoek van het programma de Kinderkast bleek onlangs dat bijna de helft van de onderzochte kinderen het liefst dat journaal zou zien. Thuis kijken zij echter veel vaker naar het gewone acht-uur-journaal.

NBC

ZATERDAG

21.00 Parenthood
21.30 Working it Out
22.00 Golden Girls
22.30 Empty Nest
23.00 Carol & Company
23.30 American Dreamer.

ZONDAG

20.00 To be Announced
21.00 Lifestories
22.00 NBC Sunday Night at the Movies.

Vrijwilligersleger

Een **vrijwilligersleger** is het beste alternatief voor het systeem van de militaire dienstplicht. Dat is de conclusie van een onderzoek aan het polemologisch instituut van de Rijksuniversiteit Groningen, dat werd verricht onder auspiciën van prof dr H. Tromp, hoogleraar polemologie.

Tijdens het onderzoek werden vier alternatieven bekeken voor het huidige systeem van militaire dienst. Die alternatieven luiden als volgt: verkorting van de dienstplicht, maatschappelijke dienstverlening, dienstrecht en een vrijwilligersleger.

Het onderzoek werd verricht omdt momenteel slechts drie van de twintig jongens in dienst gaan.

Volgens prof. Tromp kleven er verschillende nadelen aan het huidige stelsel van dienstplicht. Het systeem roept slechts een beperkt aantal jongens op en bovendien is het duur omdat steeds weer een nieuwe lichting moet worden opgeleid.

Het argument dat dienstplicht een versterking betekent van de democratie, gaat volgens hem niet op. "Dat is onzin. Er zijn verschillende landen waar in het verleden staatsgrepen zijn gepleegd, niet door een vrijwilligersleger maar juist in landen waar een systeem van dienstplicht geldt, zoals Portugal", aldus Tromp.

Stijging aantal asielzoekers

Vorig jaar hebben in Nederland in totaal 21.208 personen een **verzoek om asiel** ingediend. De asielzoekers waren afkomstig uit 95 verschillende landen. De meesten kwamen uit Sri Lanka, Roemenie, Iran, Somalia, Libanon en Polen.

In 1989 bedroeg het aantal asielverzoeken bijna 14.000. Op dat aantal is ook de omvang van het ambtenarenapparaat afgestemd, dat zich bezighoudt met de behandeling van de asielverzoeken.

Het ministerie van justitie, dat de jaarcijfers vrijdag bekend maakte, verwacht 25.000 asielzoekers in 1991. In de komende tijd zal, aldus het ministerie, "zeer nadrukkelijk de vraag aan de orde komen in hoeverre de behandelcapaciteit verder moet worden opgevoerd".

TBS

ZATERDAG

16.05 Movie: 'Hell in the Pa[cific]' (1969, Lee Marvin)
18.05 Fishing with Roland Martin
17.35 Fishin' with Orlando Wilson
19.05 World Championship Wres[tling]
21.05 Movie: 'Battle of the Bu[lge]' (1966, Henry Fonda)
24.05 Olympic Gold
01.05 Night Tracks® - Chartbust[er]
02.05 Movie: 'The Uncanny' (1[977], Peter Cushing)
05.50 Night Tracks®.

ZONDAG

14.20 Movie: 'Paradise Hawaiian S[tyle]' (1966)
16.05 Movie: 'Fun in Acapulco' (1[963], Elvis Presley)
18.05 Tom and Jerry's Funhouse
18.35 Captain Planet
19.05 NWA Main event
20.00 Movie: 'He was only Tw[elve]: Little House on The Prairie' (198[?])
22.00 Nat'l Geo. Explorer
24.00 Net work Earth
24.30 Beauty Breakthrough.

HBO

ZATERDAG

16.30 Superman IV (PG)
18.00 Not Necessarily the Ye[ar in] Review
19.00 Just between Friends (PG)
21.00 Steel Magnolias (PG)
23.00 HBO Comedy Hour: Rose[anne] Barr
24.30 The Accused (R0
02.25 Madman (R)
04.00 Best Seller (R)
05.35 Street Justice (R).

ZONDAG

14.00 Encyclopedia Brown: Boy De[tec]tive - Case of the Flaming Be[auty] Queen
14.30 Hannah and her Sisters (PG)
16.30 Broken Vows
18.00 Spaceballs (PG)
20.00 The Goonies (PG)
22.00 War of the Roses (R)
24.00 Dream on: Doing the Bo[ssa] Nova
24.30 Glory! Glory!, Pt I
02.05 About Last Night (R)
04.00 Death Hunt (R)
05.40 Midnight Crossing (R).

TELECURAÇAO

ZATERDAG

17.00 Telefiesta met tante Irma;
18.57 Kòktel Turístiko met captain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Teatro Klasiko: 'Fighting Lawmen';
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 Estreno: 'Convicted, A Murder Story';
23.30 Sluiting.

ZONDAG

16.00 Sena di Señor: 'broeder Flavianus met zang van koor Speransa di Sta Maria';
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di Bishita ku.....;
19.00 Special: 'Style with Elsa Klensch';
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete Dia;
21.00 TeleCuraçao Special;
22.00 Easy Street;
22.30 Santo Domingo Invita;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
******

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen) 672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen (adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Steegstra, Bob Harms, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen **vijftien gulden per maand**

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en de Platmaker door Marten Toonder

6735 — Professor Prlwytzkofski had ijverig doorgewerkt en nadat hij de laatste kapsonuslijder door een injektie genezen had begaf hij zich naar het bed van Ibbele Zweder die nog steeds wezenloos was.

'Wanneer ik het goed versta heeft dezer patient schuldigheid aan het lijden der anderen', sprak hij streng. 'Ik heb der aandrang hem liggen te laten! Praw! Der frevelachtiger misgestalte!'

'Hij is geen misgestalte!' riep de assistent Pieps die zich uit de feestzaal naar het ziekenhuis had gehaast. 'Hij is de hippe vogel van het Prolse denken! Zonder hem zou ik nog steeds zonder inspraak zijn! U moet naar mij luisteren en u moet hem helpen!'

'Ik help hem zonder naar uw ingespreek te luisteren, mijnheer Pieps,' zei de geleerde korzelig. 'Der Zwederfiguur krijgt ener inspritsing met zwammenextract; dat is mijner plicht als wetenschappelijker. En de politie moet der rest maar uitzoeken'.

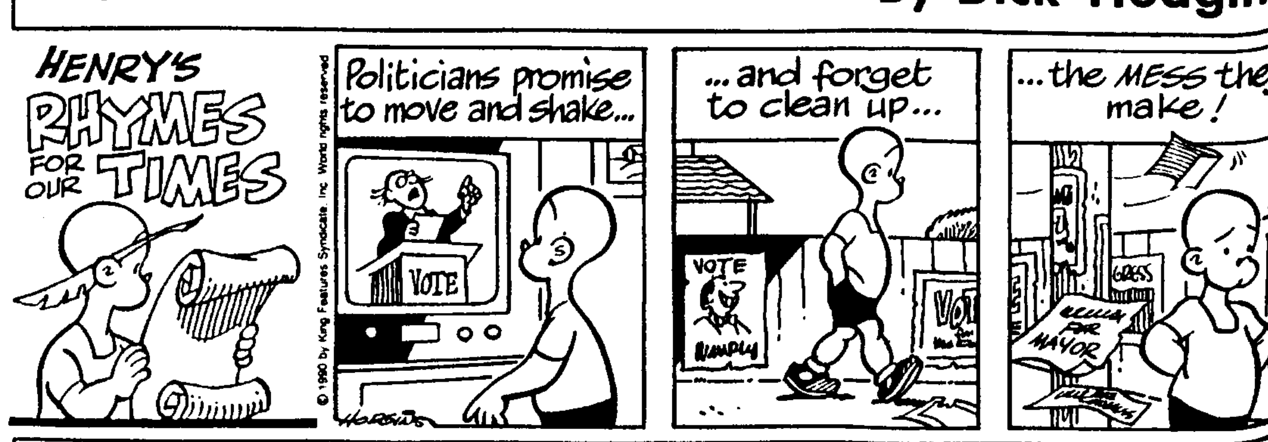
Zo sprekende diende hij de lijdende wijsgeer een injectie toe die zijn uitwerking niet miste. 'Goed zo! Goed zo!' riep de assistent, toen Zweder de ogen opsloeg en overeind ging zitten. Nu is het afgelopen met je diktatuur, meneer Plopski! Vooruit, zeg hem de waarheid, Ibbele!'

Op dat moment trad commissaris Bas het vertrek binnen. De politiechef was een uurtje geleden genezen verklaard en hij was direct met zijn onderzoek begonnen.

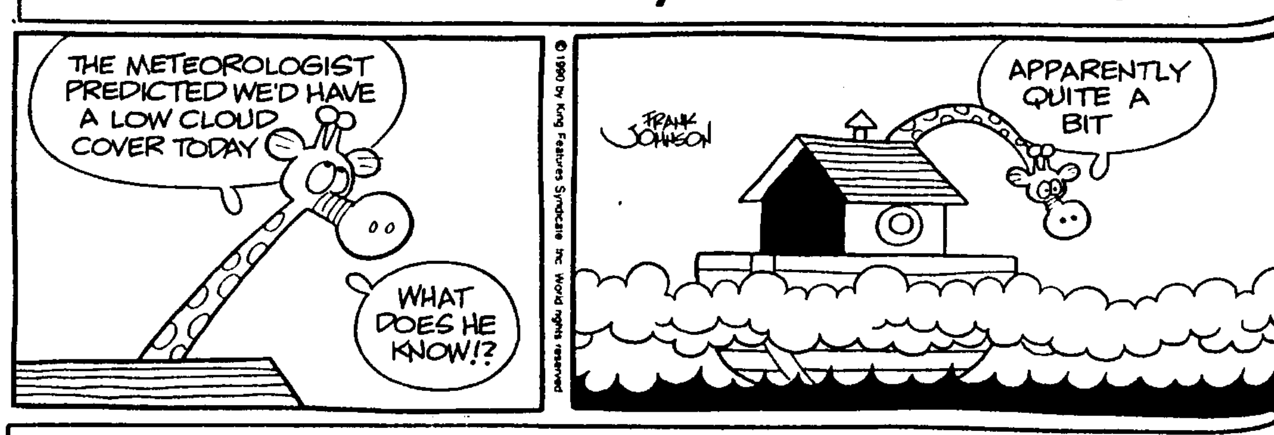
'Je bent erbij, Zweder,' sprak hij. 'Je zit hier zonder geldige papieren en bovendien heb je onwettige gifzwammen verspreid. Als je de waarheid wilt vertellen kan je dat beter aan mij doen'.

Alexander Pieps keerde zich verslagen om. 'Daar heb je het no[illegible] De wereld kan niet vooruit gaan zolang de fasjisten het voor het zeggen hebben'.

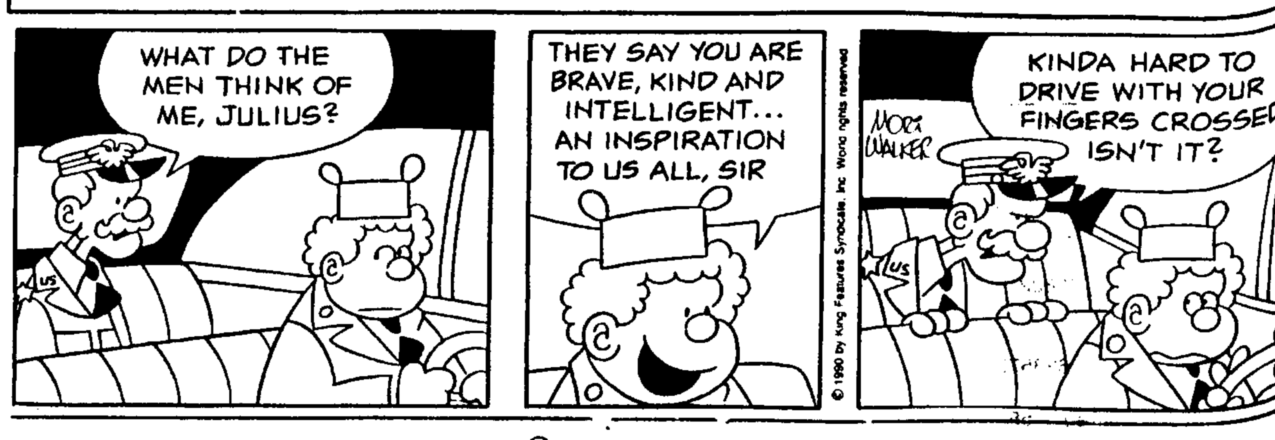
HENRY ® By Dick Hodgins

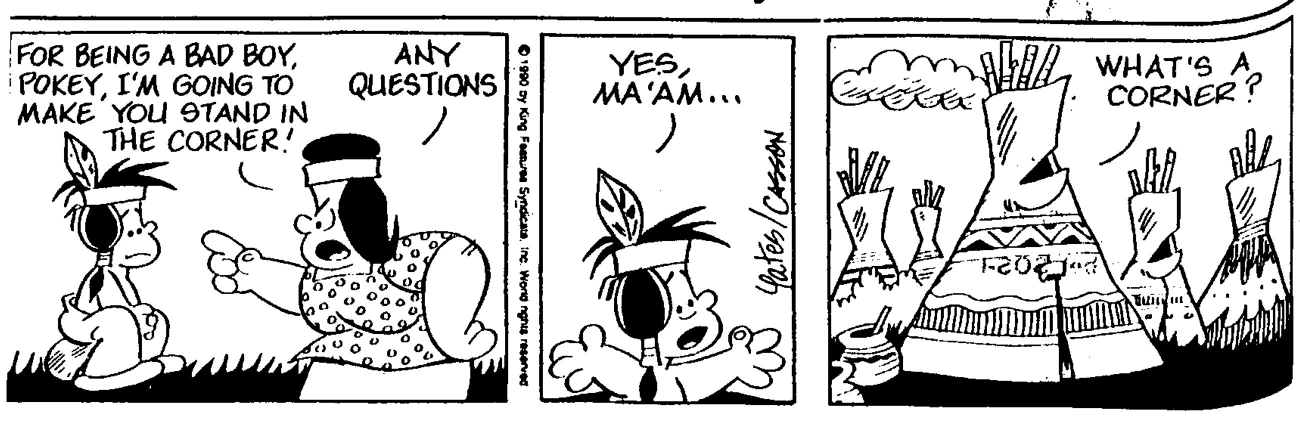
BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

VERPLEGING

dag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

DIERENASIEL
kantooruren maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen:614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

CONCERT
20.00 uur van Kamermuziekgroep Camerata o.l.v. Eric Gorsira - Landhuis Zeelandia.

ZONDAG

TOERISTENSCHIP
08.00-22.00 'Noordam'.

LANDHUIS ASCENCION
10.00-14.00 uur 'open house'.

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
09.00-18.00 uur 'Celtia Costa' (SJU).

KERKDIENSTEN

KLOOSTERKERK [illegible] (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 18.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: [illegible] uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 06.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00; 09.00; 11.00 (Engels) en 18.00 uur.
[illegible]
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 114)
09.30 uur ds O.G. Haasnoot (H.C.).
Tamarijn
(Mahaaiweg/hoek Jasmijnweg)
09.30 uur ds H.A. Gilhuis (H.A.).
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds G.J. Schüssler (H.A.).

NOACH-KAPEL

zaterdagavond
19.00 uur kerkdienst (Ned.) - Marinebasis Parera.

****

SU:Golf-beleid niet gewijzigd

DEN HAAG - De Sovjetunie is van mening dat nog niet alle diplomatieke middelen voor een oplossing van de Golfcrisis zijn benut. Mocht het niettemin tot een gewapend ingrijpen tegen Irak komen, dan zal de SU daaraan geen militaire bijdrage leveren.

Zo verklaarden vrijdag eerste secretaris Karelin en tweede secretaris Zjilko van de Sovjet-ambassade in Den Haag. Zij zetten tegenover de pers uiteen dat de Sovjetkoers inzake de Golfcrisis gehandhaafd blijft ondanks het aftreden van minister Sjevardnadze van Buitenlandse zaken. Het aftreden van Sjevardnadze doet de kans op militaire deelname van de SU aan het verdrijven van Irak uit Kuwayt niet toenemen en eveneens is uitgesloten dat de SU Irak te hulp zal snellen bij een eventueel gewapend conflict.

Stockmarkets - NEWS

NEW YORK	PREV.	04-01	FRANKFURT	PREV.	04-01	AMSTERDAM	PREV	04-01
DOW JONES	2581	2565	DAX INDEX	1366	1396	CBS GEN. INDEX	79.50	80.00
AM.BRANDS	38.75	37.88	ASKO	971.00	989.00	ABN-AMRO	31.90	32.20
AM.EXP.	20.38	20.75	BASF	198.00	207.00	AEGON	104.70	104.80
ANHEUSER B	40.63	40.50	BMW	378.00	384.00	AHOLD	66.10	67.20
ATT	29.88	30.00	COMMERZBANK	222.50	229.50	AMEV	46.30	46.80
BORDEN	29.38	29.25	DAIMLER BENZ	536.20	549.00	AKZO	75.20	75.20
CAMPBELL S	55.00	54.88	DEUTSCHE BANK	584.00	595.50	BOLS	173.00	177.00
CHRYSLER	12.50	12.75	HOECHST	203.70	206.50	BUHR.TET.	44.90	45.00
CITICORP	12.88	13.25	KAUFHOF	451.00	458.50	DAF	18.90	18.80
COCA COLA	44.88	44.88	MAN	349.00	353.00	DSM	85.50	86.70
DIGITAL	56.38	56.75	PREUSSAG	255.10	260.50	ELSEVIER	76.20	76.10
DUPONT	35.50	35.75	SIEMENS	574.20	587.90	FOKKER	29.30	29.70
EAST.KODAK	41.00	40.63	VW	329.00	339.00	GIST BROC.	28.30	28.90
EXXON	51.00	51.50				HAGEMEYER	101.80	104.00
FORD	26.13	26.50				HEINEKEN	137.30	137.80
GEN.ELECT.	55.63	54.88	LONDON			HOOGOVENS	50.80	50.50
GEN.MOTORS	34.13	33.25				KLM	19.90	21.00
HEINZ	33.50	33.50	FT-100 INDEX	2117	2126	KNP	37.00	36.80
HOMESTAKE	18.38	17.88				NEDLLOYD	35.00	35.80
IBM	112.63	112.38	ARGYLL	2.44	2.51	NMB	39.10	40.20
KELLOGG	75.00	28.13	BARCLAYS BANK	3.47	3.53	NAT.NED	49.30	50.60
MC DONALDS	28.13	28.13	BASS	10.80	10.32	PHILIPS	20.40	20.80
MERCK	87.38	85.38	BRITISH STEEL	1.16	1.16	ROBECO	86.20	86.10
MINNES.MNG	84.13	83.50	BRITISH TEL	2.81	2.83	ROLINCO	80.30	80.10
MOBIL CORP	56.25	56.63	BTR	3.19	3.20	RORENTO	60.20	60.20
NCR	88.63	87.63	CADBURY	3.15	3.70	RODAMCO	56.90	55.60
PFIZER	78.00	77.25	GRAND & WIRE	4.45	4.67	ROYAL DUTCH	130.40	130.00
P.MORRIS	49.75	49.00	GRAND MET	6.65	6.73	UNILEVER	152.00	151.40
QUAKER	51.50	50.13	MARKS & SPENCER	2.22	2.23	VMF STORK	42.30	41.00
SEARS	25.75	25.63	MIDLAND	5.56	5.60	VOC	43.00	43.40
UP JOHN	37.63	36.75	TATE & LYLE	2.66	2.64	VNU	62.30	62.00
USX	29.63	28.75				WESSANEN	62.90	63.90
WOOLWORTH	29.00	28.00						

	PREV.	04-01	TOKYO	PREV.	04-01	TORONTO	PREV	04-01
GOLD	386.25	388.00	NIKKEI DOW IND.	23848	24069	TSE 300	3221.6	3216.6
SILVER	4.23	4.40	BRIDGESTONE	990	989			
CRUDE OIL	25.70	26.70	CANON	1280	1270	ALCAN	18.88	19.00
			DAI ICHI KANGYO	1980	1990	BELL	39.63	39.75
US$/YEN	133.20	134.95	DAIWA SEC.	1180	1170	BANK OF NS	12.38	12.30
			HITACHI	1130	1100	CAN.PAC.	19.38	19.25
US$/DMARK	1.49	1.51	HONDA MOT.	1290	1250	INASCO	27.63	27.75
			JAPAN AIRLINES	1080	1090	LAIDLAW	20.60	20.88
GBP/US$	1.94	1.93	NEC	1280	1290	MOORE	28.25	28.00
			NOMURA SEC.	1770	1820	NORANDA	16.50	16.75
US$/NLG	1.68	1.70	NIPPON STEEL	468	458	PLACER DOME	19.00	18.38
ECU/US$	137.70	137.08	MAZDA	568	560	NOMA CORP.	14.00	14.25
[illegible]	86.39	86.38	SONY	5840	5990	ROYAL BANK	23.13	23.13

Opvolger van zieke Atwater

Yeutter keuze Bush

WASHINGTON - De Amerikaanse president George Bush heeft vrijdag zijn minister van Landbouw, Clayton Yeutter, voorgedragen als voorzitter van de Republikeinse partij. Dit is vrijdag vernomen uit een bron dichtbij de regering in Washington.

Het is nog niet duidelijk wanneer Bush zijn keuze bekend zal maken, maar de Republikeinen zullen op 25 januari bijeenkomen om over het voorzitterschap te praten. De 60-jarige Yeutter was eerder president van de Chicago Mercantile exchange en speciale vertegenwoordiger voor de Handel van president Ronald Reagan.

Als voorzitter van de Republikeinse partij zal hij Lee Atwater opvolgen, een naaste medewerker van Bush die diens verkiezingscampagne in 1988 leidde.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Vanmiddag, vanavond en in de komende nacht licht tot half bewolkt, en overwegend droog, morgen overdag mogelijk tijdelijk zwaar bewolkt met kans op een plaatselijke bui. Matige tot krachtige oostelijke wind (tussen twaalf en dertig knopen).

WEEROVERZICHT:
De aangevoerde lucht, die tijdelijk wat droger is geworden, zal in de komende 24 uur naar verwachting weer geleidelijk aan vochtiger worden. In de onderste luchtlagen, als gevolg hiervan kunnen bewolking en buien-aktiviteit in de loop van morgen weer enigszins toenemen.

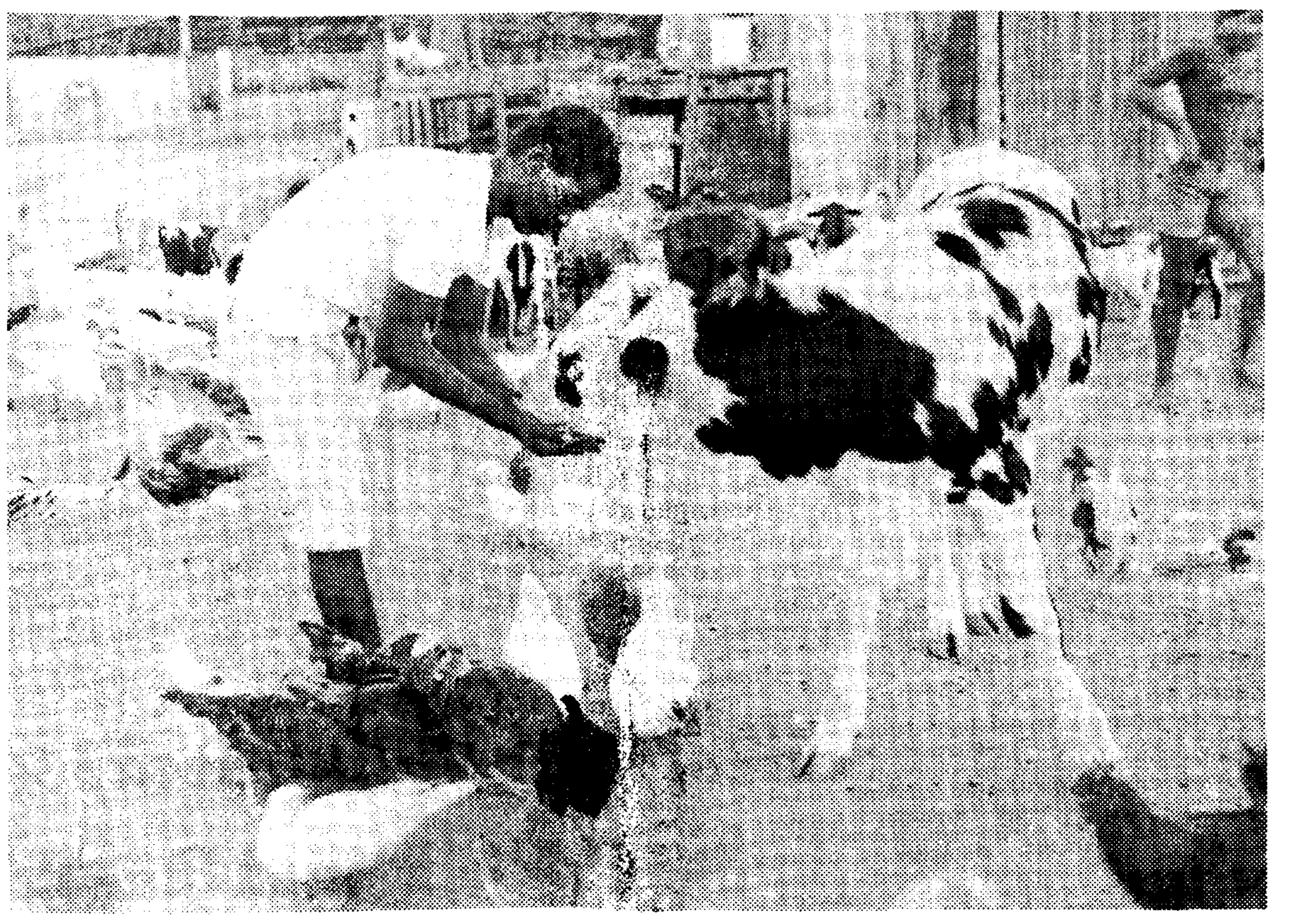
OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	licht bewolkt	29	24	1.7
Bonaire	licht bewolkt	31	26	sp
Curaçao	licht bewolkt	25	23	2.6
St.Eustatius	regenbui	28	24	0.8

ÑAPA
AMIGOE
ZATERDAG 5 JANUARI 1991
Weekend Bijlage

DE LAATSTE DAGEN zijn er een aantal artikelen in de plaatselijke pers verschenen over de Nederlandse Antillen als in- uit en doorvoerhaven van bedreigde diersoorten. De aandacht richtte zich hierbij voornamelijk op de invoer van papegaaien uit Venezuela. Het feit dat er papegaaien uit Venezuela illegaal worden ingevoerd en hier ter plaatse verkocht is een van de publieke geheimen waaraan de Antillen zo rijk zijn. Iedereen die een papegaai wil bezitten weet waar hij terecht kan om deze dieren voor een zacht prijsje te kopen.

Minder bekend is dat het hier om bedreigde diersoorten gaat en dat met het oogluikend toestaan van deze handel de Antillen regelrecht ingaan tegen internationale verdragen op dit gebied. Nog minder bekend is het dat in natuurbeschermingskringen de Antillen een bijzonder slechte naam hebben verworven doordat bij illegale transporten van allerlei met uitsterven bedreigde diersoorten steeds weer de naam van de Nederlandse Antillen opduikt.

CITES-VERDRAG DOOR DESKUNDIGEN GEMAAKT

Zelfs kaaimannen komen uit Antillen...

Curaçao maakt slechte beurt met illegale dierenhandel

= door Bart de Boer =

In een recente brief van het Wereld Natuur Fonds en van TRAFFIC (een organisatie die toezicht houdt op de internationale handel in beschermde diersoorten) wordt verontrusting uitgesproken over de rol die de Antillen in deze handel spelen. Met name wordt genoemd de handel in twee soorten zeeschildpadden (de groene zeeschildpad en de karetschildpad) en in ivoor van de Afrikaanse olifant.

Zelfs mensen die riet direct met natuurbescherming te maken hebben begrijpen dat vooral dit laatste een zeer ernstige beschuldiging vormt, gezien de wereldwijde pogingen om de olifanten in Afrika te beschermen. Naast deze met name genoemde soorten spreekt de brief ook over hardnekkige berichten over de betrokkenheid van de Antillen bij de doorvoer van levende dieren en bij de handel in leer van bedreigde reptielen.

KAAIMANNEN

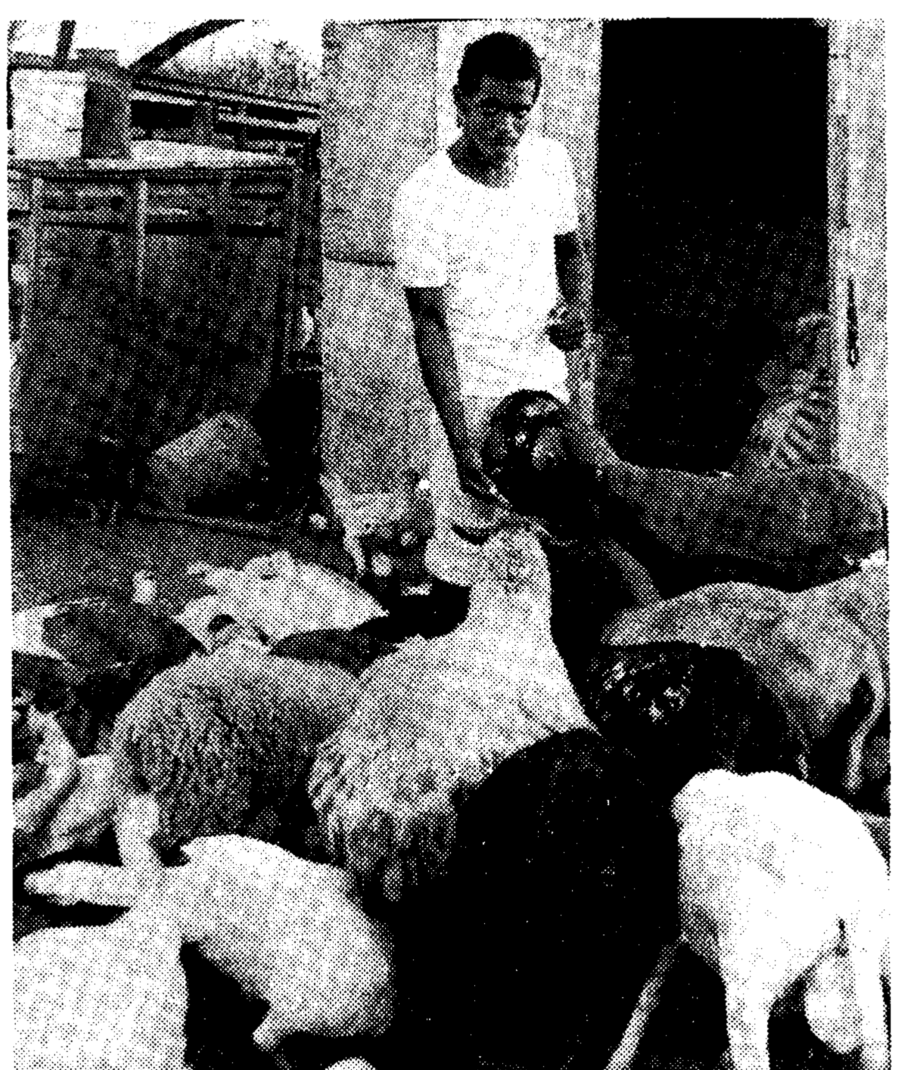
Waarschijnlijk herinnert iedereen zich nog wel het schandaal dat losbrak toen enige jaren geleden op Schiphol een lading jonge kaaimannen (beschermde soort) in beslag werd genomen. Deze kaaimannen hadden volgens de bijgaande documenten als land van herkomst de Nederlandse Antillen. Omdat de Nederlandse Antillen het zg. CITES-verdrag nog steeds niet hebben ondertekend, omzeilden de importeurs op deze manier het verbod dat ligt op de handel in deze dieren.

En daar ligt juist het hele probleem. In de landen die het CITES-verdrag hebben ondertekend bestaat strenge controle op de export van beschermde soorten. Bovendien is een ontvangend land op zijn qui vive wanneer een zending dieren uit een dergelijk land binnenkomt. Door de Nederlandse Antillen te vermelden als land van herkomst en te doen alsof deze dieren hier vandaan komen hopen de handelaars hun vrachtje binnen te kunnen halen. Wat houdt dat CITES-verdrag nu eigenlijk in?

STRENG VERBODEN

Op 3 maart 1973 werd in Washington een conventie getekend die de internationale handel in zeldzame en/of bedreigde diersoorten aan banden probeerde te leggen. Deze conventie van Washington, kortweg CITES genoemd (Convention on International Trade in Endangered Species) werd ondertekend door het Koninkrijk der Nederlanden, echter alleen voor het gebiedsdeel Nederland. De Antillen ondertekenden niet. Dit verdrag houdt in dat de handel in een aantal met uitsterven bedreigde soorten zonder meer verboden is en dat de handel in een aantal kwetsbare soorten streng gereguleerd is. Bij de handel in deze soorten zijn officiële documenten nodig, uitvoervergunningen van het land van herkomst en invoervergunningen van het land waar deze dieren of planten naar toe gaan.

Dat betekende onder meer dat iedereen die hier een papegaai in een kooi heeft en deze bijvoorbeeld mee wil nemen naar Nederland hiervoor een uitvoervergunning nodig heeft en bovendien een invoervergunning van Nederland. Aangezien Nederland zich strikt houdt aan het CITES-verdrag wordt een invoervergunning voor een papegaai niet afgegeven en loopt de papegaai bij aankomst in Nederland grote **kans om pijnloos afgemaakt te worden.** Dit is ook een van

Er zijn dieren genoeg om te houden en om van te houden, zoals: honden, katten, koeien, schapen, geiten, kippen, ganzen enz. Als je het maar met liefde en plezier doet en er een beetje verstand van hebt. Waarom dan meedoen aan illegale praktijken door b.v. het kopen en houden van Bonaireaanse papegaaien en andere beschermde diersoorten?

de redenen dat de Antillen steeds minder geneigd zijn om een uitvoervergunning af te geven, ook al vanwege protesten van Nederlandse kant.

De soorten die bescherming nodig hebben, zijn in het CITES-verdrag ingedeeld in twee categorieën. De soorten die met uitsterven bedreigd worden, vallen in de eerste categorie en zijn vermeld in het zg. Aanhangsel 1 van het verdrag. Hieronder vallen bijvoorbeeld alle mensapen, de reuzenpanda, alle Zuidamerikaanse apen, zeeschildpadden en vele roofvogels, kraanvogels en papegaaien. De handel in deze soorten is absoluut verboden.

De andere categorie bevat soorten die gevaar voor uit**sterven zouden lopen als de** handel erin niet in de hand wordt gehouden en deze soorten staan in Aanhangsel 2. Handel in deze soorten is alleen toegestaan met de juiste vergunningen en documenten, afgegeven door de overheid. Hieronder vallen onder meer landschildpadden, dolfijnen, orchideeën en cactussen, de Afrikaanse olifant, zwart- en steenkoraal. Vergunningen zijn niet alleen nodig voor levende dieren maar ook voor opgezette dieren en zelfs voor delen van dieren en planten zoals huiden, ivoor, schedels, hoorns, sieraden gemaakt van materiaal van deze soorten, tassen etc.

Elke toerist die een stukje koraal meeneemt of die een sieraad koopt van zwart koraal zou dus in overtreding zijn als de Antillen dit verdrag ondertekend hadden. Elke toerist die echter met dergelijke spullen in een land aankomt dat het verdrag wel heeft ondertekend IS in overtreding en kan rekenen op inbeslagname van het ingevoerde en bovendien op een fikse boete.

Ondergetekende kan daar van meepraten. Enkele jaren geleden werd mij n! door een vriendelijke frater van Bonaire gevraagd of ik wat dood gevonden vogels mee kon nemen naar Amsterdam om ze daar bij de collectie van het Zoölogisch Museum te voegen. Niets vermoedend stapte ik dus op Schiphol langs de douane die zeer belangstellend vroeg wat er in dat pakket zat. Bij het antwoord 'oh, een paar ingevroren vogels' verschenen er lichtjes in de ogen van de betreffende douane-ambtenaar en hij vroeg of hij ze even mocht zien. Me nog steeds van geen kwaad bewust opende ik de plastic zak en als eerste rolde er een Bonaireaanse papegaai uit. Toen er ook nog een jonge flamingo in bleek te zitten was mijn lot bezegeld. Ik kon 5 uren op Schiphol doorbrengen, wachtend op een expert die moest beoordelen of er nog meer beschermde vogels tussen zaten en ik kreeg een fiks proces-verbaal. De vogels werden inbeslaggenomen en zouden gestuurd worden naar.... het Zoölogisch Museum in Amsterdam. De frater mocht in het vervolg zelf zijn bevroren vogeltjes vervoeren.

PAPEGAAIEN

Welke diersoorten waar wij direct mee te maken hebben staan nu in het eerste aanhangsel van CITES? Dat zijn inderdaad alle Amazonepapegaaien. Dat wil dus ook zeggen dat de handel in de Bonaireaanse papegaai hieronder valt. Iedereen die een Bonaireaanse papegaai bezit, is dus eigenlijk in overtreding. Dit berust zelfs niet alleen op het CITES-verdrag maar enige jaren geleden is er een politie-verordening gecreëerd die het vangen, verhandelen of het in bezit hebben van deze papegaai strafbaar stelde. Helaas is de boete die men hiervoor kan krijgen niet in verhouding tot het bedrag dat zo'n papegaai op de illegale markt opbrengt. Het gevolg is dan ook dat nog elk jaar papegaaienesten op Bonaire worden uitgehaald.

Naast deze Amazonepapegaaien staan alle andere papegaaien in het tweede aanhangsel van CITES. Voor handel in deze dieren is dus vergunning nodig. Waarom vindt dan toch nog steeds handel in deze dieren plaats? Om dezelfde reden dat er op Curaçao ook nog steeds wordt gespeervist: er is niet voldoende controle. Zoals uit het artikel in de Amigoe dd **11/12 bleek krijgen eventuele** importeurs die betrapt worden op de smokkel in papegaaien hoogstens een waarschuwing.

Van Venezolaanse zijde is al lang protest gerezen tegen deze situatie. Binnen Venezuela zijn een aantal natuurbescherming-organisaties erg actief. Toen enkele jaren geleden de toekomst van de flamingo's er somber uitzag doordat er allerlei voedselgebieden langs de kust van Venezuela bedreigd werden, hebben deze organisaties op verzoek van de Antillen zich ervoor ingezet om deze gebieden te behouden. Van de kant van de regering van de Nederlandse Antillen is er bij de Venezolaanse regering op aangedrongen om deze gebieden te beschermen. Al deze inspanningen werden beloond toen in 1987 het gebied Los Olivitos uitgeroepen werd tot reservaat.

Nu zou Venezuela echter graag zien dat de Antillen ook iets terug doen om *hun* fauna te beschermen. Het is de Venezolaanse milieubeweging een doorn in het oog dat zij in hun land alles proberen te doen om de papegaaienstand op peil te houden, terwijl de Antillen rustig de import van illegaal uitgevoerde vogels toestaan. De kans is groot dat bij een volgende crisis-situatie voor de flamingo's (en die komt zeker) verzoeken om steun in Venezuela meer weerstand zullen ontmoeten dan tot nu toe het geval was.

Waarom ondertekenden de Antillen het CITES-verdrag dan niet? De belangrijkste reden is dat, om dit verdrag te kunnen nakomen, er eerst een nationale wetgeving moet komen die de natuurbescherming op de Antillen zelf regelt, met name op het gebied van export van dieren etc. Waarom is deze wetgeving er dan niet? Dat is de grote vraag.

In dezember 1987 werd begonnen met informeel overleg tussen het Bureau Buitenlandse Betrekkingen, Centraal Bureau voor Juridische Algemene Zaken, LVV, Carmabi en Stinapa. De laatste bijeenkomst werd gehouden in mei 1988. Sindsdien is er niets gebeurd. De traagheid waarmee hier wordt gehandeld doet meer denken aan regelrechte tegenwerking, en dan rijst natuurlijk de vraag waarom? Door het niet doorvoeren van deze wetgeving krijgt namelijk een aantal illegale handelaars de kans om grote schade te berokkenen aan de natuur en om de naam van de Nederlandse Antillen door het slijk te halen.

Op dit moment gaat er bijvoorbeeld het gerucht dat via de Antillen de zeldzame Orinoco-dolfijnen worden verhandeld. Niet dat deze dieren ooit op Curaçao komen, want dat zou nog te controleren zijn. Maar de benodigde papieren gaan wel via Curaçao en daar zit hem de kneep. Vanuit Nederland is meermalen geprotesteerd tegen deze gang van zaken want de Nederlandse regering krijgt het internationaal gezien op zijn brood. Door de Antilliaanse regering wordt echter geen enkele poging ondernomen om iets aan de wetgeving op dit gebied te doen. Moeten we hieruit de conclusie trekken dat de regering geen belang heeft bij ondertekening? Zo ja, dan moeten we ons toch wel afvragen welke belangen zwaarder wegen dat het bewaren van de goede naam van onze eilanden, want die verliezen we dan zeker.

Een argument dat gebruikt wordt om de beslissing uit te stellen is dat elk eiland zijn eigen eilandelijke wetgeving op dit gebied eerst aan moet passen. Decentralisatie is natuurlijk een modewoord in deze tijd, maar om dat te gebruiken als excuus om niets te doen is niet bepaald in het belang van de Nederlandse Antillen.

VOGELVRIENDEN?

Uit een ingezonden stuk in de Amigoe dd 14/12 bleek dat een vereniging van kooivogel-houders zich zorgen maakte over de ondertekening van het CITES-verdrag. Zij hebben gelijk als ze zeggen dat het zonde is om de inbeslaggenomen vogels af te maken. Zij zijn echter hypocriet als ze zeggen dat het veel beter zou zijn om ze aan hun vereniging te geven. Het is niet al te gewaagd om te veronderstellen dat onder de kopers van deze illegaal ingevoerde papegaaien leden van deze vereniging zullen zitten.

Zoals in een eerder artikel werd gesteld, sterft ongeveer 80% van de papegaaien tijdens het vervoer. Dat wil zeggen dat voor elke levende papegaai die hier gekocht wordt, er al vier papegaaien hun leven hebben gelaten. De papegaaien worden hier natuurlijk alleen maar ingevoerd omdat er vraag naar is. Deze vraag veroorzaakt dus de dood van veel meer papegaaien dan er hier door de veterinaire dienst worden afgemaakt. Daarbij blijft buiten beschouwing de sterfte die optreedt in de kooien thuis. Toevallig kocht een kennis van mij enige tijd geleden een toekan. Niet gehinderd door enige kennis van het dier besloot hij het beest vis te voeren. (hij had immers zo'n grote snavel). Resultaat: toekan dood. Ook het argument van andere 'dierenliefhebbers' dat het zo leerzaam is voor de kinderen om met dieren op te groeien gaat niet op als je de krappe behuizing ziet waarin de meeste van deze papegaaien hun dagen moeten slijten. Geen ruimte om te vliegen; gevolg is dat hun vliegspieren atrofiëren en dat na verloop van tijd de arme dieren niet eens meer kunnen vliegen, al zouden ze willen.

NEGATIEVE RECLAME

Te vaak wordt ook nog vergeten dat papegaaien sociale dieren zijn met een sterke paarband. De kooien met de ara's op het plein bij de boogjes in Punda zijn een voorbeeld van hoe het niet moet. Voor elke natuurminnende toerist is dit zeer negatieve reclame voor Curaçao.

De bewering dat een verdrag als het CITES-verdrag opgesteld zou worden door mensen die niet op de hoogte zijn van de vogelstand, zoals de secretaris van 'De Vogelvriend' poneert in zijn ingezonden stuk, is een enorme miskleun. Dit verdrag is opgesteld juist door de verenigingen die zich bezig houden met langdurige studies over de vogelstand zoals het WNF, ICBP (International Council for Bird Preservation), IWRB (International Waterfowl Research Bureau), IUCN en vele landelijke organisaties. Een soort wordt niet op de lijst gezet als niet duidelijk kan worden aangetoond dat deze soort gevaar loopt uit te sterven. Elk jaar wordt de lijst bovendien gereviseerd om te kijken of er soorten bij gezet moeten worden of dat er soorten van afgevoerd kunnen worden. Dit laatste komt helaas zelden voor. Er is in elk gevaar een leger van vogeldeskundigen in de weer om te zorgen dat deze lijsten up to date blijven.

Natuurlijk, als de betreffende secretaris beschikt over gegevens, ongetwijfeld verkregen na een lange en intensieve studie, waaruit blijkt dat de Amazone-papegaaien geen enkel gevaar lopen en dat ze rustig verhandeld kunnen worden, dan zal ik graag bemiddelen om deze belangrijke gegevens te doen toekomen aan de desbetreffende instanties.

De auteur van dit artikel, Bart de Boer is ICBP-vertegenwoordiger voor de Nederlandse Antillen.

IN DIT NUMMER van Ñapa :

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Solange Isselt

Ilse Labadie van 'Organisatie voor gerechtigheid':

'Suriname zit in zwart gat na ingreep van militairen'

PARAMARIBO - Ilse Labadie, voorzitster van de Organisatie voor gerechtigheid en vrede in Suriname, is niet te spreken over de wijze waarop de nieuwe president en vice-president van haar land zijn gekozen. "Het werd me echt te machtig. Ik kon niet toezien dat deze mensen werden beëdigd."

Het Surinaamse parlement stemde afgelopen zondag in met de verkiezing van Johan Kraag en Jules Wijdenbos tot president, resp. vice-president van Suriname, ook al bleef een deel van de afgevaardigden weg uit protest tegen de militaire kerstcoup. Daar precies eenderde van de parlementariërs aanwezig was, 34 van de 51, konden zij bij acclamatie worden benoemd, zonder dat er een stemming nodig was.

"Nadat het duidelijk was geworden dat 34 leden van de nationale assemblee aanwezig zouden zijn en dus het vereiste quorum voor de verkiezing van de nieuwe president en vice-president was gehaald, heb ik de zaal verlaten", zegt de 57-jarige Labadie. "Ik ben heel erg teleurgesteld in de Nationale assemblee. De leden hadden nooit mogen toegeven. De weg voor de militairen is nu voor meer dan honderd procent open."

GEEN PARTIJ

De organisatie van Ilse Labadie werd vroeger geleid door de nu in Nederland wonende ds. Polanen. Het is geen politieke partij, maar een groepering met veel politieke invloed in Suriname. Deze organisatie had al eerder de parlementsleden opgeroepen de militaire machtsgreep van kerstavond niet te accepteren.

In een plaatselijke krant verscheen kort na de coup een analyse van deze organisatie onder de kop "Dit moet u weten". Dit stuk geeft een opsomming van de beloftes die de militairen in 1980 na hun staatsgreep van de 25ste februari hebben gedaan, welke zij zijn nagekomen en wat de gevolgen zijn geweest. Het blijkt dat de militairen geen enkele toezegging zijn nagekomen.

Zo beloofden zij in 1980 dat er binnen een jaar algemene, geheime en vrije verkiezingen zouden worden georganiseerd, de corruptie zou worden uitgeroeid en de economie van het land worden verbeterd. Uit de opsomming van de resultaten komt een triest beeld tevoorschijn: zeven jaar lang dictatuur, corruptie verergerd, meer criminaliteit, de massa verpauperd, een binnenlandse oorlog met honderden doden, een lege staatskas en stopzetting van de ontwikkelingshulp. "De militairen die van 1980 tot 1987 hier hebben geregeerd, hebben werkelijk niets gepresteerd en alleen maar voor onvrede en corruptie gezorgd."

NIET GEMAKKELIJK

De nu afgetreden regering heeft het volgens Labadie niet gemakkelijk gehad, mede omdat zij geen medewerking van Nederland heeft gekregen. "Maar vooral omdat zij een slecht beleid heeft gevoerd. De regerende frontcoalitie (VHP, NPS en KTPI) kende als enig bindmiddel de aversie tegen de militairen. Maar de doeleinden van deze partijen lopen zo sterk uiteen dat hun regering onmachtig was."

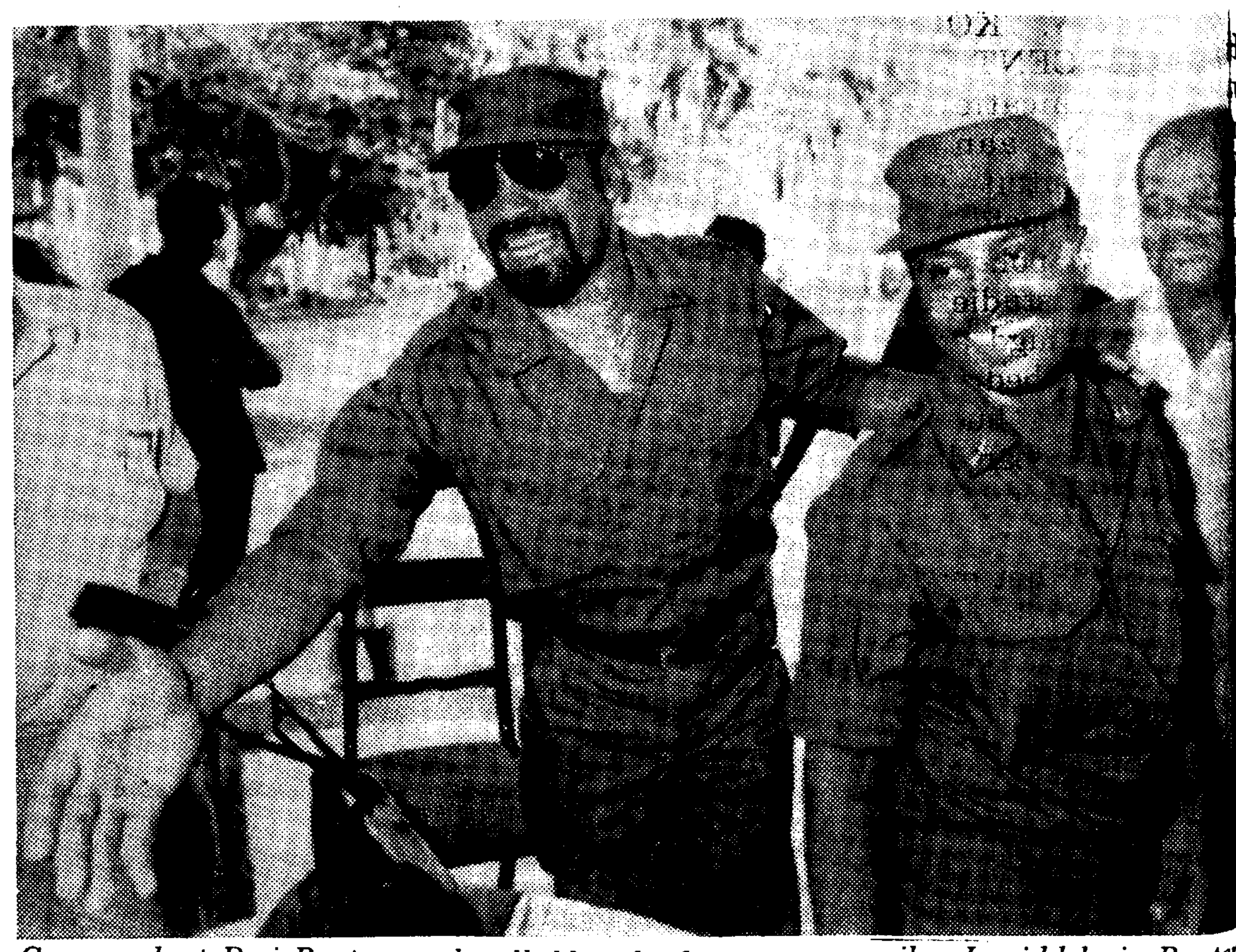
Volgens Labadie is voor de Hindustaanse VHP het materiële belangrijker dan de intermenselijke relaties. Bij de leden van de (creoolse) NPS is het precies omgekeerd: ze denken te weinig aan economische zaken en laten zich te veel leiden door emoties. "Suriname kijkt niet meer in een zwart gat, maar we zijn er al in beland."

Over de rol van parlementsvoorzitter Jaggernath Lachmon bij de verkiezing van de nieuwe president en vice-president is de voorzitster van de organisatie voor gerechtigheid en vrede weinig te spreken. "In 1987, direct na de eerste vrije verkiezingen, toen de regering-Shankar nog geformeerd moest worden, gaf Lachmon een uitleg over hoe hij legerleider Bouterse zou aanpakken. 'Ik doe het zoals de Hindustanen Walapa, een zoetwatervis, met hun blote handen vangen. Ze halen de vis niet direct uit het water, want dat is onmogelijk. Ze houden hun handen rondom het beestje, totdat die door de warmte versuft raakt. Zo ga ik ook met bouterse om.' Maar meneer Lachmon heeft al die jaren niets gedaan." Labadie: "Suriname zit in een zwart gat'.

IN DE KAART

Nu heeft Lachmon Bouterse in de kaart gespeeld, zegt Labadie. "De parlementsvoorzitter heeft de assemblee met opzet niet vooraf ingelicht over de te volgen stemprocedure. Er zijn parlementariërs die de presentielijst hebben getekend zonder te weten dat ze daarmee instemden met de verkiezing van een nieuwe president en vice-president".

"We zullen pressie uitoefenen en de regering steeds op de vingers blijven kijken. Via een dagelijks bericht in de plaatselijke krant gaan we elke dag aftellen voor de verkiezingsdatum. Zo blijven we de regering herinneren aan haar belofte voor vrije verkiezingen,"aldus Labadie.

Commandant Desi Bouterse (links) hier met Iwan Graanoogst die zich tijdelijk als bevelhebber heeft gepresenteerd tijdens de meest recente militaire coup in Paramaribo. Inmiddels is Bouterse weer terug als de belangrijkste man van Suriname.

Landbouwhervorming slaat aan bij bevolking

Etiopië wil zelf eind maken aan voedseltekort

ADDIS ABEBA - Een typisch Etiopische verkeersopstopping: al het verkeer rond de centrale graanmarkt van de hoofdstad Addis Abeba wordt tot stilstand gebracht door een rij met graan bepakte muilezels. De beesten -met de oogst van kleine boeren op hun ruggingen naast de vrachtwagens met maïs en teff, het lokale voedsel, naar een plaatsje in het verkeer.

Terwijl op dit moment de voedselhulp aan de Sovjetunie volop ter discussie staat, lijkt de opkomst van de muilezels erop te wijzen dat in Etiopië, een land dat in het westen vooral bekend is om de steeds terugkerende hongersnoden, de landbouwhervormingen resultaat beginnen te krijgen. Deskundigen waken er echter voor valse verwachtingen te wekken nu het er naar uitziet dat volgend jaar miljoenen mensen honger zullen lijden als het buitenland niet massaal met voedselhulp over de brug komt. Het gaat daarbij vooral om de mensen in de noordelijke provincies, waar al jaren een burgeroorlog woedt.

KLEINER TEKORT

"Wij hopen dat het (graan-)tekort iets kleiner zal zijn dan vorig jaar", zegt Ingo Loerbroks, de vertegenwoordiger van FAO, de voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties, in Addis Abeba. Maar hij voegt daaraan toe: "Het is nu eigenlijk nog te vroeg om dat te voorspellen".

President Mengistu Haile Mariam kondigde in maart dit jaar aan dat hij na vijftien jaar socialistisch landbouwbeleid hervormingen zou doorvoeren in de agrarische sector, als onderdeel van de grote overgang naar een gemengde economie. Zo werd het quotasysteem afgeschaft waarbij de regering van de boeren produkten onder de marktprijs opkocht (en daarmee de voedselprijzen kunstmatig laag hield) en werd de controle op graandistributie opgeheven. De deskundigen onderstrepen dat het te vroeg is om de gevolgen van de hervormingen nu al in kaart te brengen, maar zij wijzen er wel op dat de prijzen direct gereageerd hebben. Zo daalden zij eerst -blijkbaar omdat de voorraden op de markt gebracht werden- maar stegen direct daarop sterk toen het gesubsidieerde voedsel opraakte. Zo moesten de inwoners van Addis Abeba in september achttien keer zoveel betalen voor hun voedsel als een jaar geleden.

"De boeren krijgen nu een betere prijs, dus produceren zij meer", vertelt vice-premier Wollie Chekol, die verantwoordelijk is voor het economisch beleid. Hij zegt er wel bij: "het zal een jaar of twee duren voor wij de lange termijn-effecten kunnen bekijken. Wij hebben nu nog niet eens een oogstjaar achter de rug".

Volgens critici is er echter weinig hoop dat de landbouwhervormingen het chronische voedseltekort in het land kunnen verminderen, zolang er sprake is van een burgeroorlog en een felle oppositie tegen de voorheen marxistische regering. Het transport blijft daardoor moeizaam verlopen en er wordt weinig geinvesteerd.

Zelfs de voorstanders van

Vervolg op pag. 10

Op het 'Revolutieplein' in Bati beschermen hongerende zich tegen de brandende zon onder parasols terwijl zij wachten op registratie.(archieffoto)

Bestrijder van corruptie in Georgië:

Sjevardnadze maakte naam in kielzog van Gorbatsjov

DEN HAAG - Sovjetminister van Buitenlandse Zaken Edoeard Sjevardnadze lijkt niet zozeer gebroken te hebben met de lijn van Sovjetpresident Michail Gorbatsjov alswel te zijn opgestapt als onderdeel van een groot politiek steekspel tussen hervormers en conservatieven. Vanaf zijn aantreden als minister op 2 juli 1985 wordt Sjevardnadze beschouwd als duidelijke geestverwant van Gorbatsjov, maar vorige maand zei hij ontslag te nemen "ui[t] protest tegen de komst van de dictatuur" en bestem[pelde] hij de conservatieven als "reactionairen".

A[ls] een van de directe redenen voor zijn aftreden gaf h[ij] op de veelvuldige kritiek uit conservatieve hoek o[p] het buitenlandse beleid, dat zich ook richtte tegen he[t] verlies van de Sovjetcontrole over Oost-Europa.

De thans 62-jarige Sjevardnadze volgde in 1985 Andrej Gromyko op, die door toedoen van Gorbatsjov tot president werd benoemd en op dat moment al meer dan 30 jaar de scepter zwaaide op het ministerie van Buitenlandse Zaken in Moskou en daarmee de langst dienende en meest ervaren minister van Buitenlandse Zaken was in de moderne geschiedenis.

GEEN ERVARING

De uit Georgië afkomstige nieuwe minister had daarentegen zo goed als geen ervaring op het gebied van de diplomatie en de buitenlandse politiek en aangenomen werd dat Gorbatsjov hem vooral benoemde om zelf een grotere greep te krijgen op de buitenlandse politiek. De politicus uit Tblisi maakte daarvoor slechts enkele reizen buiten het oostelijke blok en dan nog vooral omdat hij lid was van het Presidium van het Sovjetcomite voor solidariteit met Aziatische en Afrikaanse landen en bezocht verder alleen Bulgarije, Tsjechoslowakije en Hongarije.

Sjevardnadze werd op 25 januari 1928 geboren als zoon van een leraar in het dorp Mamadi in Georgië. Hij studeerde geschiedenis en maakte zijn carrière in de communistische jeugdbeweging komsomol en in het partijapparaat in Georgië.

E.SJEVARDNADZE
...principieel...

In 1965 werd hij minister van Binnenlandse Zaken en in 1972 partijleider (eerste secretaris) van deze republiek, die op dat moment geteisterd werd door een groot corruptieschandaal, dat leidde tot het ontslag van zijn voorganger Mzavanadze.

Sjevardnadze maakte in Georgië naam als krachtig bestrijder van corruptie, maar trad ook op tegen uitingen van nationalisme en tegen drugsgebruik. Tegelijk bleek hij echter voorstander van economische experimenten. Onder Sjevardnadze's bewind werd Georgië de eerste Sovjetrepubliek waar experimenten werden toegelaten op economisch gebied: kleine ondernemingen mochten door families in eigendom worden gehouen en de landbouw werd gereorganiseerd. Hij toonde zich ook voorstander van grotere openheid in het bestuur.

In 1976 werd Sjevardnadze lid van het Centraal comité van de communistische partij van de Sovjetunie en twee jaar later kandidaat-lid van het Politburo, het voornaamste beleidsbepalende orgaan van de partij en op dat moment nog van de hele Sovjetunie als land. In 1985, het jaar waarin hij minister van Buitenlandse Zaken werd, werd hij volledig lid van het Politburo.

BEKEND FIGUUR

Hij groeide in korte tijd uit tot de op Gorbatsjov na bekendste figuur uit de nieuwe Sovjetunie. Toen hij in september 1985 als minister van Buitenlandse Zaken de VS bezocht, sloeg men daar stei[l] achterover: uit een land van waar volgens de gangba[re] opvatting alleen maar grimmige booswichten komen dook plotseling een gepolijst[e] en glimlachende heer op met verzorgde witte haardos.

Hij is getrouwd met een journaliste. Zij hebben twee kinderen, eeen zoon die filosoof is een een dochter die ook journaliste is, bij de televisie.

Sjevardnadze is een man van de dialoog, die gekenmerkt wordt door een voorkeur voor openhartigheid en ook met zijn aftreden toonde hij weer dat hij vasthoud[t] aan de principes voor zij[n] hele handel en wandel. I[n] 1972 slaagde hij er na parti[j]leider van Georgië te zij[n] geworden in een verzoenin[g] te bereiken met de nationa[listen] in de republiek, maa[r] tevens om concessies va[n] Moskou los te krijgen voor de Georgische cultuur. De her[vormers] in de Sovjetunie waar[deren] hem om dezelfde openhartige wijze waarop hij de conservatieven tegemoet treedt.

Over zijn privéleven wenst hij weinig mee te delen. Hij zei wel dat de benoeming tot minister van Buitenlandse Zaken "de grootste verrassing van zijn leven" vond, dat hij zijn Engels niet vloeiend vindt en dat hij in het begin 18 uur per dag werkte.

WORKAHOLIC

Sjevardnadze geldt als "workaholic". Maar hij slaagt er door zijn open aard ook tijdens langdurige onderhandelingen in om een "goede persoonlijke basis voor het gesprek" te scheppen, zoals de vorige Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, George Shultz, zei. Hij lacht graag en bleek veel meer bereid tot geven en nemen dan Gromyko. Sjevardnadze schakelt vaak op de wat lichtere toer over en weet juist daardoor zijn standpunt over te brengen.

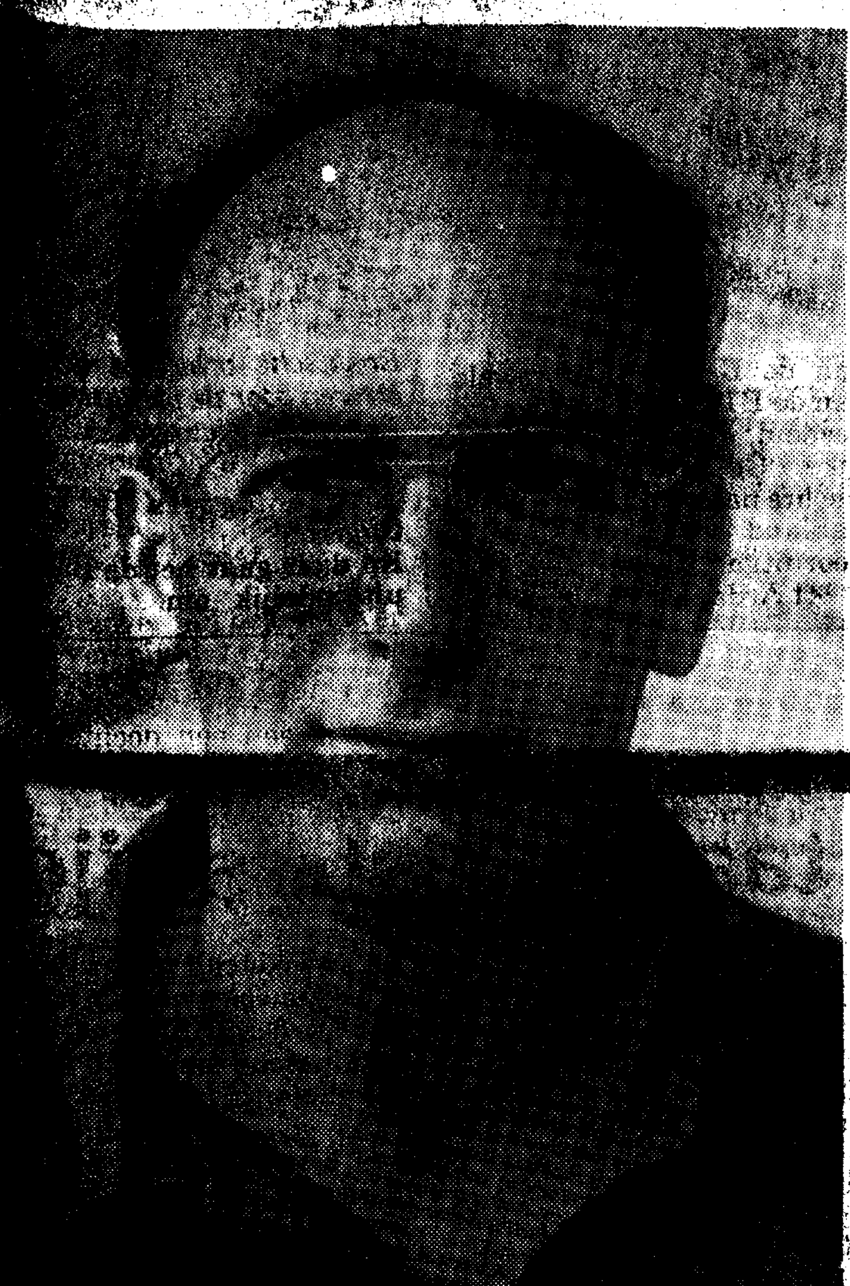
Dit vermogen om wat lichtvoetiger te opereren en de juiste toon aan te slaan werkte goed in de internationale contacten van de Sovjetunie. Dit zou ook juist van belang kunnen zijn voor het oplossen van de interne problemen van het land. In de afgelopen weken viel Sjevardnadze's naam als opvolger van premier Nikolaj Ryzjkov. Maar daar schijnen de conservatieve krachten, zoals ook blijkt uit diens aanblijven, zo de overhand te hebben of te krijgen dat ook Sjevardnadze het op een bepaald moment kennelijk niet langer meer zag zitten.

Dr. W. Koot lucht hart over 'oude liefde'

'Wat Curaçao nodig heeft is gevoel ergens voor te vechten'

= door Peter Dicker =

Dr. W. KOOT, OFDDOCENT cul- communicatie en agement aan de universiteit van cht en hoofd van entre for policy and gement studies, is veelgevraagd advi- bij grote bedrijven innen- en buiten- Ondanks een druk werkschema - in ri start hij een oek bij het moei- tijden doorma- Volvo Car -streek de afgelopen neer op Curaçao. ntillen zijn een iefde. Ik ben hier en korte vakantie mijn echtgenote. Ik kon het toch laten om onder en met de rector de UNA van hten te wisselen mijn onderzoeksre- en. Ik denk dat heel wel toepas- zouden zijn, zowel tuurlijk niveau als (grote) bedrijven."

Dr. Willem Koot, hoofddocent cultuurcommunicatie en management aan de Rijksuniversiteit Utrecht: "Alleen via mensen kun je structuren aanpakken."

jaren zeventig deed oorspronkelijk afgestu- als cultureel antropo- op Curaçao en Aruba derzoek naar de staat- verhoudingen, hij later promo- In 1985 onderzocht verzoek van de toen- minister Jan de migratiestromen ntillen.

Twee jaar was hij terug in deze om op verzoek van ernement een soort- derzoek te doen met ing tot alle vijf van de Nederlandse

interesse gaat op vooral uit naar de atie tussen de culturen. Dr. Koot: en grofweg twee gebeuren als twee met elkaar in aan- komen. Of ze gaan in (assimilatie), of de van de eigen cul- juist benadrukt ing). Welke kant het afhankelijk van veel factoren. Koot het begrip 'cul- tuur' omschrijft, speelt het ook een levensgrote rol binnen bedrijven en overheidsinstellingen. "Begin jaren tachtig ontwikkelde ik een speciale belangstelling voor de cultuur binnen organisaties. De economie in het westen ging toen door een heel diep dal. In de politiek werd geworsteld met de atoombomdreiging.

Het werd mij steeds duidelijker dat het beheersen van managementprocessen via 'structuren' en een rationele benadering ernstig tekortschoot. Het levend bewijs daarvan vormde in diezelfde tijd de opbloei van handel en bedrijvigheid in het Verre Oosten. Waar ze notabene voortborduurden op ideeën uit het westen."

SLEUTELBEGRIP

'Cultuur' werd het nieuwe sleutelbegrip: Een bedrijf dat succes wilde hebben, moest op zoek naar zijn eigen identiteit ('corporate identity'). Koot: "Met andere woorden: binnen een bedrijf werd het de kunst om alle neuzen dezelfde kant op te krijgen.

Iedereen op alle niveau's moest weten waar hij of zij en waar alle anderen mee bezig waren."

Deze nieuwe ideeën omtrent de bedrijfsvoering deden overal opgeld. Er ontstond een warme aandacht voor normen, waarden en intermenselijke verhoudingen. Overal wierpen cultuurdeskundigen zich op en bedrijven over de hele wereld kregen van hen steevast te horen dat ze zich vooral klantvriendelijk en flexibel moesten opstellen en dat er hard gewerkt moest worden en interne communicatie.

Koot: "De theorie was leuk, maar het klopte niet helemaal. Simpelweg omdat cultuur veel meer inhoudt dan een verzameling normen en waarden. Gedrag hoort er ook bij, en opvattingen evenzeer.En dan zijn er in elke cultuur ook nog subculturen. Cultuur bestaat niet uit een verzameling kunstjes die je aan kunt leren; cultuur moet je begrijpen en je moet je ermee kunnen identificeren. Een extra complicatie is, dat elke cultuur in een voortdurende wisselwerking is met haar omgeving."

JAMAICANEN

Een voorbeeld. In de jaren vijftig vertrokken grote aantallen Jamaicanen naar Groot-Brittannië. Direct na aankomst pasten ze zich zo aan, dat ze nog Britser werden dan Brits. Maar wat ze ook deden, ze werden niet geaccepteerd en kregen niet hun deel van de welvaart. Hun kinderen, de tweede generatie immigranten, trokken op hun eigen manier een conclusie uit de mislukking van hun ouders. Ze zetten zich compleet af tegen alles wat Engels was. In een poging hun eigen identiteit te ontdekken, kwamen ze terecht in Afrika. Back to the roots, om in de cultuur van het zwarte werelddeel de solidariteit en het houvast te vinden, waaraan ze zo'n behoefte hadden.

"Iets vergelijkbaars is in Nederland gebeurd met de Molukkers, en met de creoolse Surinamers", legt Koot uit. "Juist bij die groepen die zich het best leken te hebben aangepast. De geschiedenis leert echter dat hun kans om een plek te veroveren in de gevestigde maatschappij, zonder de vereiste kennis en zonder een leidinggevend kader tot mis-

Dr. Koot: "Welke conclusie kunnen we daaruit trekken? Dat er bij de benadering van het begrip cultuur veel te weinig aandacht wordt geschonken aan het belang van de context, van de omgeving. Zo zal een Nederlander op Curaçao zijn eigenheid op een heel andere manier beleven en uiten dan wanneer hij bij voorbeeld gevestigd is in België of in Duitsland. In dat laatste geval zal hij zijn Nederlanderschap veel sterker benadrukken. Hij zal trots zijn op alles wat maar Nederlands is, dingen waarderen in zijn afkomst die hij op bij voorbeeld Curaçao heel wat genuanceerder kan bekijken. Die enorme rivaliteit die een Nederlander voelt ten opzichte van Duitsland, is bij voorbeeld mede de oorzaak dat fusies tussen Nederlandse en Duitse bedrijven bijna altijd tot mislukken gedoemd zijn."

KLM

Koot publiceerde zijn ideeën, toegespitst op het verschil tussen ideaal en werkelijkheid binnen de cultuur van organisaties, onder meer in het vakblad Intermediair. Hij organiseerde een congres over dit onderwerp in het World Trade Center in Amsterdam en wordt sindsdien geconsulteerd door bedrijven als Sony, Philips en de KLM. "Bij de KLM hadden ze de vijftigduizend personeelsleden juist een training laten volgen, opgezet door de Amerikaanse multinational 3M. Ik heb ze proberen te laten zien dat die dure training in feite weggegooid geld was, omdat er een veel te grote afstand was tussen de theorie ('het ideaal') en de praktijk van de werkvloer ('de werkelijkheid'). En dan krijg je nooit die betrokkenheid bij het bedrijf en bij het produkt, dat 'wij-gevoel', waarbuiten geen enkele onderneming kan, die succes wil hebben."

"Het is mij trouwens gebleken dat dat 'wij-gevoel' het beste gedijt als de onderneming onder een zekere druk staat. En verder kan het alleen maar bestaan als bedrijfstop, middenkader en werkvloer hecht op elkaar aansluiten. En dat lukt weer alleen als je mensen aan het roer hebt met visie en overzicht."

ARUBA

Dr. Koot: "Aruba is een mooi voorbeeld van wat mensen - mits op de juiste manier geleid - tot stand kunnen brengen als ze denken dat ze in het nauw zitten. Ze voelden zich daar onder druk gezet door grote broer Curaçao, formuleerden een stel gemeenschappelijke doelen en tel uit je winst. Of het daar intern goed blijft gaan zal afhangen van de manier waarop al die verschillende bevolkingsgroepen bij die enorme groei betrokken zullen blijven."

"In de sport gebeuren vergelijkbare dingen. Het Nederlands elftal groeide op het EK in 1988 naar grote hoogte omdat het zich eindelijk onder de druk van de eeuwige aartsvijand Duitsland wilde uitwerken. Een coach als Michels en geloof in eigen kunnen doen dan de rest. Twee jaar later op het WK: zelfde spelers, maar een heel ander uitgangspunt. De jongens zijn Europees kampioen, de echte prikkel ontbreekt, het gemeenschappelijke doel is niet duidelijk, er is onenigheid over de aanpak, twijfel aan de coach. De neergang was niet moeilijk te voorspellen."

Betekent dat streven naar saamhorigheid nu dat alle onderlinge verschillen tussen de verschillende groepen zoveel mogelijk moeten worden weggepoetst? Koot: "Geenszins. Dat ik vaak ook de grote fout bij fusies tussen bedrijven. Subculturen horen bij elke cultuur en ze verdienen alle ruimte. De eigenheid en de verschillen tussen groepen moeten zeker op tafel komen, mensen moeten vooral in hun waarde worden gelaten. Zolang ze maar weten waar ze samen met zijn allen aan bezig zijn en zolang ze maar weten wat ze daar zelf beter van worden."

"Zo heeft Nederland de verschillen tussen Aruba en Curaçao net zo lang gebagatelliseerd tot de bom barstte. En nu is het heel interessant om te zien hoe Aruba nu, vanuit zijn zelf bevochten, nieuwe sterke positie, wel weer toenadering zoekt tot de vroegere 'grote broer', Curaçao."

VERWEND

"Ik heb bij mijn bezoek aan rector magnificus Valdemar Marcha van de UNA geopperd dat er op Curaçao misschien nog niet genoeg rekening wordt gehouden met de culturele achtergrond van de verschillende ethnische groepen. Ook geloof ik dat Curaçao er baat bij zou hebben als overheid en bedrijfsleven meer de eigen krachten zouden aanspreken, als ze daar beter met kritiek en onzekerheden zouden leren omgaan. Het gevoel moet ontstaan dat ergens voor gevochten moet worden. Curaçao is verwend door zijn centrumfunctie en door de ruggesteun van Nederland. Maar het zou zichzelf moeten leren bewijzen dat het ook zonder Nederlandse hulp een gezonde toekomst heeft. Of dat het een terugslag in bij voorbeeld het toerisme zou kunnen opvangen. Als dat gevoel ontstaat kan er naar mijn smaak iets vergelijkbaars groeien als we op Aruba hebben gezien."

"Ik denk dat het management van diverse bedrijven hier baat zou kunnen hebben bij bijscholing op het gebied van de cultuur en de identiteit van hun organisaties. Ik constateer hier bij voorbeeld nog een ongebreideld vertrouwen in de computer, maar is het vertrouwen in de mensen wel voldoende? En het is toch alleen via de mensen en via hun cultuur dat je het wezen en de structuur van een bedrijf of van de samenleving kunt beïnvloeden en eventueel verbeteren."

"Op Aruba hebben ze het bekende bureau Berenschot een analyse laten maken van overheid en economie etc. Die kwamen met een paar dikke rapporten vol aanbevelingen, en daar zijn ze vervolgens nooit mee gaan werken. En dat is toch echt de enige manier: via je mensen kun je structuren aanpakken, niet andersom."

"Rector magnificus Valdemar Marcha heeft me gevraagd deze ideeën in een lezing voor bij voorbeeld de Kamer van Koophandel te komen verduidelijken, maar ik weet niet of die in deze drukke decembermaand nog een gaatje op de agenda kunnen vinden. Daarom ben ik blij dat de Amigoe me een gewillig oor heeft willen lenen."

Bij uitspreken van Kerstrede

Kon. Beatrix geeft mening over genetische manipulatie

"MET KERSTMIS mogen wij de geboorte vieren van Jezus Christus. Hij is het licht waarmee God de weg wil wijzen in een donkere wereld. Ook vandaag kunnen wij niet zonder dit licht. Angst en onzekerheid heersen bij mensen en volken. Na de ontspanning tussen oost en west kreeg de tegenstelling tussen noord en zuid een nieuwe scherpte. In Europa kon weliswaar een hoopvol kader worden geschapen voor veiligheid en samenwerking, maar tegelijkertijd werden in het Midden Oosten recht en vrede op het spel gezet. Waar nieuwe kansen op vrede zo gauw al weer worden overschaduwd door machtsmisbruik, agressie en geweld, kan twijfel omslaan in vertwijfeling. Zij die verantwoordelijkheid dragen in de internationale samenleving, staan voor dilemma's van een nauwelijks te peilen draagwijdte,' aldus koningin Beatrix in haar Kerstboodschap.

'Internationale dreigingen beheersen het nieuws. Vraagstukken die minder aandacht krijgen, zijn evenwel niet altijd minder dringend. De omgang met de natuur en met het leven zelf stelt ons voor diep ingrijpende dilemma's. Wij staan op de drempel van een tijd waarin wetenschap en techniek vele beperkingen waaraan de mens scheen te zijn onderworpen, kunnen overwinnen. Wij beheersen technieken waarmee wij alles wat leeft kunnen beïnvloeden. Dit stelt de mensheid voor fundamentele vragen en verantwoordelijkheden. Vragen die wij niet voor ons uit mogen schuiven, verantwoordelijkheden die wij niet kunnen ontlopen.'

NATUUR

'In de geschiedenis van de mensheid lag aanvankelijk de nadruk op het onderwerpen van een natuur die het menselijke bestaan beperkte en belemmerde. Hieruit ontstond een vooruitgangsgeloof dat eerder gericht was op het overschrijden dan op het respecteren van grenzen. Vandaag gaat het niet zozeer om wat kan, maar om wat mag en moet. Bij alle onderzoek en ontwikkeling staat meer op het spel dan de bevrediging van onze nieuwsgierigheid en de verbetering van ons fysieke bestaan. Wezenlijk is de vraag of het uiteindelijke doel beantwoordt aan onze opdracht de aarde te bewonen en te bewaren.

"De wetenschap heeft veel goeds gebracht. Door de onthulling van geheimen over de opbouw van het leven worden wij in staat gesteld honger te bestrijden en ziekten te voorkomen. Kennis van de wijze waarop erfelijke eigenschappen biologisch zijn vastgelegd en worden overgedragen, opent de mogelijkheid die eigenschappen ook te veranderen. Maar daarmee is tevens een grens bereikt die noopt tot bezinning. Moet alles wat kan, ook kunnen?

Respect voor de natuur als onze partner in Gods schepping, is al moeilijk in overeenstemming te brengen met onze hedendaagse leefwijze en onze manier van produceren. In hoog tempo dreigen bestaande plant- en diersoorten uit te sterven en verstikken wij ons milieu. Respect voor de natuur is evenmin te rijmen met pogingen dieren - en straks misschien zelfs mensen - om te vormen tot door ons bedachte creaturen. Zal de mens door ingrepen in het leven zelf werkelijk op den duur een betere schepping -en daarin een betere mensheid - tot stand brengen? Wie zal beslissen wat beter is? En wie heeft het recht een ander mens te ontwerpen naar eigen wens?'

GRENZEN VERLEGD

'Juist daar waar de wetenschap grenzen verlegt, wordt de vraag naar onze eigen innerlijke grenzen actueel. Nieuwe ontwikkelingen kunnen alleen dan worden omgezet in welzijn voor mens en natuur als zij begrensd en beheerst worden door moraal en levensovertuiging.

Kennis verrijkt en verruimt de mogelijkheid tot kiezen. Daarmee wordt evenwel de kans vergroot dat verkeerde keuzen worden gemaakt. Er bestaat gevaar van manipulatie en misbruik. Onmisbaar is een ethiek die grenzen stelt en die ook weet te bewaken. Bij alle vooruitgang die de wetenschap de mensheid nog kan brengen ligt de [illegible] in de vraag of er ook sprake is van vooruitgang uit een oogpunt van beschaving. Ethiek vormt het hart van elke cultuur.

In onze vergaand geïndividualiseerde samenleving zal ethiek toch niet louter een kwestie kunnen zijn van persoonlijke verantwoordelijkheid. Waar de waardigheid van het leven op het spel staat, zal die verantwoordelijkheid door een gemeenschap moeten worden gedragen, een gemeenschap die niet alleen door wetten bijeen wordt gehouden, maar die ook berust op beschaving, cultuur en levensovertuiging.

Levensovertuiging en geloof vinden soms eerder een uitdrukking in vragen dan in antwoorden. Juist de vragen die onbeantwoord blijven, verdiepen ons respect voor de schepping en onze eerbied voor het leven. Kritisch zullen wij de vele mogelijkheden die de menselijke geest weet te ontwikkelen, tegemoet moeten treden. Nieuwe grenzen zullen wij vooral in onze innerlijke overtuiging moeten vinden, in een moraal die harmonie met de schepper, de natuur, de medemens en de eigen ziel tot uitgangspunt neemt. Hierin liggen ook de grenzen aan het recht tot manipuleren met de schepping. Weten en geweten liggen in elkaars verlengde. Leven vanuit beginselen - daarin is de mens uniek.'

WONDER

'Kerstmis onderstreept het wonder van de menselijke geboorte. De bron van leven blijft een mysterie. God heeft, zegt de bijbel, de mens bijna goddelijk gemaakt. Bijna, dat wil zeggen: niet helemaal. Wij mensen zijn schepselen, niet de schepper. Het leven zelf is tegelijk raadsel, gave en opgave. Wij weten niet wat leven is, alleen dat het gegeven is.

Ook bij de geboorte van Jezus die wij in deze decembermaand vieren, ligt in het gewone het wonder besloten. Kerstmis leert ons wat werkelijk het leven is in al zijn eenvoud en waardigheid. Dit leven te respecteren, in harmonie met de hele schepping, is onze opdracht in de wereld.' Tot zover de kerstboodschap van koningin Beatrix.

Dodelijke minderheid steunt geweld van de ETA

Baskenland wil ècht land worden

NOG EVEN en dan wonen de 2,2 miljoen inwoners van het Baskenland, van wie 800.000 echte Basken, bijna in een ècht land, hopen ze. Een eigen regering hebben ze al, een eigen politie ook. Steeds meer mensen spreken de eigen taal.
Maar ze zitten ook nog met een voor Europa haast uniek probleem: terroristen die mensen doodschieten, bomauto's plaatsen en granaten op gebouwen afschieten. Daarom, vinden de meeste Baksen, is hun 'Euskadi' nog niet helemaal een echt volwassen land. Maar lang zal dat dus niet duren, is de algemene en hoopvolle verwachting.

Er komt veel goeds uit Euskadi en daar zijn de Basken trots op. Nergens in Spanje zijn de bergen en valleien zo groen. 'sLands beste koks komen er vandaan en ook de voetballers zijn er doorgaans beter dan in de rest van het land. Ze hebben er ook een van de beste en meest bescheiden wielrenners in de wereld, Marino Lejarreta en de sterkste man ter wereld, die zomaar blokken beton van ver over de driehonderd kilo optilt. Mannen die de stoere, eerlijke, maar altijd wat ingetogen Basken typeren.
Vooral tegenover Spanjaarden weten de Basken niet goed wat voor een houding ze moeten aannemen. Ze zijn officieel deel van dat land, praten ook Spaans, maar zijn het niet, róóit niet. Geen (West)Europees volk dat een dergelijke lange traditie heeft en daarom elke andere regering, zoals nu de Spaanse, als de 'overheerser' beschouwt.

OVERHEERSING

In de 36 jaar onder generaal Franco gebeurde dat overheersen met de harde hand, want voor de Caudillo bestonden er geen andere, aparte volken op het Spaanse grondgebied. Nu is Madrid al lang niet hard meer tegenover de Basken, althans, het ligt eraan om welke Basken het gaat. Basken heb je er in, grofweg, drie soorten. Zij die de huidige situatie wel goed vinden, zij die een wat ruimere vorm van zelfbestuur willen en de steeds kleiner wordende groep die de afscheiding en absolute zelfstandigheid van het Baskenland eisen.
Bij die laatsten zitten de leden van Euskadi Ta Askatasuna (ETA) dat Baskenland in Vrijheid betekent en wat zij nu al meer dan twintig jaar proberen te bereiken door symbolen van de Spaanse onderdrukking, politieagenten en militairen vooral, te vermoorden.
Tot voor enkele jaren kon er in het Baskenland bijna niemand openlijk verontwaardigd worden; men wilde niet of men durfde niet. Maar toen de ETA vanaf 1987 iets te veel onschuldige burgers met hun bomauto's de dood injoeg, groeide de afkeer tegen de terroristen.
De politieke partijen konden niet achterblijven bij de groeiende hang naar 20vrede onder de bevolking. In januari 1988 sloten alle partijen in het Baskenland, uitgezonderd Herri Batasuna (HB), de politieke spreekbuis van de ETA, een uniek verdrag. In het Ajuria-Eneapact verenigden alle partijen zich voor het eerst in de geschiedenis tegen het door de ETA gehanteerde geweld. Nooit eerder waren die partijen zo eensgezind en nooit eerder durfden zij zo openlijk de politieke strijd met de terroristen aan te binden.
'Vanaf nu is het Baskenland een beetje anders', zei José Antonio Ardanza, de 'lehendakari' ofwel premier van het Baskenland, bij die gelegenheid.
Euskadi lijkt inderdaad een beetje anders te zijn geworden, in alles. De muurschilderingen overheersen er nog altijd, van de grote steden tot in de kleinste dorpen, met felle kleuren schreeuwend om onafhankelijkheid, invrijheidsstelling van veroordeelde terroristen, of de Spaanse staat alle rampen toewensend. Iemand schreef laatst dat, na de sloop van de Berlijnse Muur, nergens ter wereld zoveel grafitti per vierkante meter is te vinden als op de Baskische muren.
Maar in andere uiterlijkheden is het Baskenland wel degelijk veranderd. De partijen hebben met elkaar afgesproken niet meer het straatbeeld te vervuilen met de gigantische hoop affiches die ze bij de vorige campagnes op alle mogelijke plaatsen opplakten. En de grote verkiezingsbijeenkomsten stralen minder fanatisme uit dan bij de voorgaande drie gelegenheden.

STABIEL

De politieke arm van de ETA, de Herri Batasuna, heeft sinds de eerste Baskische verkiezing in 1980 een zeer stabiele aanhang, zo'n 17.5 procent van Baskische kiezers. Ongeveer hetzelfde aantal is voorstander van een totale onafhankelijkheid van het Baskenland, tegen 46 procent die 'slechts' uitbreiding van de huidige zelfstandigheid wenst.
Het politieke programma van HB is, net als het geweld van de ETA nog altijd op die afscheiding van het Baskenland gericht. Een pleidooi dat de laatste jaren, onder het democratische bewind van de socialisten in Madrid, aan kracht heeft verloren. Maar HB en haar aanhangers zijn niet van de idee af te brengen dat zij nog altijd worden onderdrukt.
'Ook wij zouden willen dat de ETA geen enkele aanslag meer pleegt', zegt Tasio Erkiza, lijsttrekker van HB. 'Dat zou betekenen dat er vrede is in het Baskenland. Maar die vrede is slechts mogelijk als ons volk niet meer wordt onderdrukt. Als dat structurele geweld van de Spaanse staat verdwijnt, zal er vanuit het Baskische volk ook niet meer met geweld worden geantwoord.'
Toch kan Erkiza niet ontkennen dat de tijden in vijftien jaar totaal zijn veranderd in Spanje. In de laatste dagen van het Franco-bewind werd hij nog gemarteld om zijn radicale standpunten, nu zijn hij en de zijnen slechts politiek geïsoleerd door hun opponenten, niet alleen in Madrid, zelfs in het eigen Baskenland. En als het aan die Baskische rivalen ligt, zal dat ook zo blijven.
Toch weet Herri Batasuna nog af en toe een opmerkelijk groot aantal mensen op de been te brengen. Als er ergens een vermeend ETA-lid door de politie tijdens een achtervolging wordt vermoord, breken overal in het Baskenland rellen uit. Vooral jongeren- het grootste deel van de HB-aanhang- vliegen de straat op om ruiten van officiële gebuwen in te gooien of autobussen in brand te steken.

Baskische vrouwen demonstreren voor de vrijlating van Baskische gevangenen.

Nog onlangs kwamen twintigduizend Basken af op een door HB in Bilbao georganiseerde demonstratie. 'Onderhandelen is de enige weg naar de vrede', was de op een groot spandoek meegedragen leus.
HB wil dat de regering weer met de ETA-top aan tafel gaat zitten. De gesprekken in Algerije vorig jaar, liepen op niets uit omdat de ETA vasthield aan zijn politieke eisen, terwijl de regering alleen over praktische problemen wil praten, zoals amnestie voor ETA-leden en de integratie van (oud)-terroristen in de maatschappij.
Herri Batasuna wilde het publiek de afgelopen weken al doen geloven dat de regering en de terroristen weer met elkaar in gesprek zijn, maar dat wordt vanuit Madrid stellig ontkend.
Mochten die contacten er echter komen, dan is dat alleen wanneer de ETA onmiddellijk de wapens neerlegt, maar gezien de laatste acties van de groepering lijkt dat er niet op.

WAPENS

Met steeds geavanceerder materiaal kunnen de ETA-commando's hun aanslagen plannen. Bomauto's worden op afstand met radiozenders bestuurd en de terroristen zouden zelfs bommen meer dan een half jaar tevoren kunnen programmeren. De grootste angst van de veiligheidsexperts is dat de ETA die computer-technieken over twee jaar zal gebruiken om de wereldtentoonstelling in Sevilla en de Olympische Spelen in Barcelona onveilig te maken.
Maar groter dan die vrees is de hoop dat de ETA tegen die tijd bijna al zijn slagkracht heeft verloren. Door de grotere medewerking van de Franse justitie en politie zijn de laatste jaren in Frans Baskenland bijna alle belangrijke ETA-leiders opgepakt.
Slechts een historische topman, Artapalo, is nog op vrije voeten, maar hij schijnt aan invloed te hebben ingeboet sinds het 'reizend commando' van de bende, een groep Fransen die onder Artapalo's leiding stond en de bloedigste aanslagen op zijn naam heeft gebracht, dit jaar werd opgerold.
Is 'Madrid' blij met elke terrorist die achter Franse tralies komt of aan Spanje wordt uitgeleverd, alle Baskische partijen leggen er de nadruk op dat zij er niet op uit zijn de terroristen voor eeuwig naar de verdoemenis te sturen.
De laatste enquêtes wijzen uit dat op dit moment nog slechts acht à negen procent van de Basken het geweld van de ETA steunt. Een minderheid, maar wel een dodelijke. 'Geweld dat ons een slechte naam buiten het Baskenland bezorgt en dat de vooruitgang belemmert', probeert Ardanza ook de laatste bommenleggers te overtuigen.
En daar gaat het de Basken uiteindelijk om.

DE BASKEN:

Oudste volk, oudste taal, oudste strijd

ALS DE ETA zich op de bekende gruwelijke wijze roert dan is dat nieuws en als de ETA zich koest houdt ook. Maar Baskenland is meer dan de ETA alleen. Een rijke historie bijvoorbeeld, volledig overheerst door een ontembare vrijheidsdrag. Een rijk heden ook, waarin oeroude tradities gezelschap hebben gekregen van de twintigste eeuw. En een taal met wortels in het Stenen Tijdperk.

De Basken vormen de oudste nog levende etnische groep van Europa. Zij zijn rechtstreekse afstammelingen van een West-Mediterraan volk dat al vóór de komst van de Indogermanen naar Europa (ca. 6.000 v.c.) een groot deel van Noord-Spanje bewoonde.
Deels door de geïsoleerde ligging van hun woongebieden, deels door een niet aflatende strijdvaardigheid (die hun grondhouding zou worden), overleefden de Basken alle woelingen van de prehistorische tijden en wisten hun vrijheid, cultuur en taal te bewaren.
Door toedoen van de Romeinen kwamen de Basken halverwege de eerste eeuw voor Christus in de geschreven historie terecht. Het Iberisch Schiereiland zag zich als de provincie Hispania bij het Imperium ingelijfd en de bevolkingsgroepen, ook een groot deel van de Baskische, werden in snel tempo geromaniseerd.
In het noorden echter, zeg maar rondom de 'hoek' van de Golf van Biscaye, was de situatie gelijk aan die van Asterix' dorpje in Gallia: in naam waren de Romeinen er heer en meester, maar in werkelijkheid hadden ze er niets in te brengen. De Basken die hier woonden, bleven daarmee buiten het bereik van een van de meest succesvolle culturele indoctrinatie-systemen uit de geschiedenis.
Na de ineenstorting van het Romeinse Rijk in de vierde eeuw weerstonden de niet-geromaniseerde Basken invallen van achtereenvolgens Visigothen, Franken, Noormannen en Moren. Ze maakten eenvoudigweg korte metten met elke indringer. Dat ondervond Karel de Grote aan den lijve. Karel voelde zich geroepen Spanje van de mohammedaanse overheersing te bevrijden. Hij leed echter de ene na de andere nederlaag en moest zich tenslotte uit de voeten maken. Tijdens de terugtocht kwam het in 778 bij Roncesvalles tot een nieuw treffen waarbij de achterhoede van Karels legermacht in de pan werd gehakt.
In het beroemde Chanson de Roland (het Roelandslied) wordt dit de Moren aangewreven, maar dat is een verkeerde voorstelling van zaken. Het waren de Basken die in hun domein geen fouragerende (lees:plunderende) troepen duldden.
De laatste vrije Basken verloren hun onafhankelijkheid in de Middeleeuwen. Het land werd in tweeën gedeeld: Frankrijk legde beslag op de streek ten noorden van de Pyreneeën, aan de zuidkant werd het Baskische gebied eerst ingelijfd door het koninkrijk Navarra en later door Castillië en Aragon.
De Spaanse Basken behielden in deze situatie een grote mate van zelfstandigheid. Ze bezaten een eigen handvest, belegden jaarlijks volksvergaderingen onder de Heilige Eik van Guernica en wisten privileges te bevechten op het gebied van handel, belastingen en militaire aangelegenheden. Pogingen om deze verworvenheden te beknotten stuitten altijd op furieus verzet. En elke keer als de tijd maar even rijp leek, probeerden ze zich aan Spanjes greep te onttrekken.
De laatste openlijke vrijheidsstrijd vochten de Basken uit tijdens de Spaanse Burgeroorlog (1936-1939). Het bombardement op Guernica in 1937 door ingehuurde nazi's brak hun verzet en Franco maakte daarop een einde aan de Baskische uitzonderingsstatus en schafte hun privileges af. Na het herstel van de Spaanse monarchie (1975) leefde het streven naar onafhankelijkheid weer op. Met de instelling van een status Comunidat Autónoma in 1979 werd gedeeltelijk aan dit verlangen van de Baksen tegemoet gekomen. De militante separatisten van de ETA ging deze regeling niet ver genoeg. Zij grepen naar het wapen van de terreur.
De Comunidad Autónoma bestaat uit drie provincies: Alava, Guipúzcoa en het geïndustrialiseerde Vizcaya. Hier wonen naar schatting 800.000 echte Basken. In het Franse departement Pyrénées Atlantiques zijn dat er, verdeeld over de regio's Lubardi, Benabarra en Xubaroaz, circa 130.000. Door emigratie in de eerste helft van deze eeuw tellen vooral Zuid-Amerika en de Verenigde Staten er nu zo'n 170.000.
Op een aantal plaatsen in deze dunbevolkte provincies heeft de tand des tijds zich stukgebeten op de traditionele hoeksteen van de Baskische gemeenschap: de baserria. Een baserria is een samenlevingseenheid en omvat een familie-huishouden en al wat daar verder nog bij hoort. Het is eigenlijk een clan. De boerderij met bijgebouwen en landbouwwerktuigen, de veestapel, het erf en de gronden daaromheen en die in de bergen, vallen echter ook onder dit begrip.
Door de geïsoleerde ligging van de boerderij en de noodzaak tot min of meer volledige zelfvoorziening is het saamhorigheidsgevoel binnen de baserria zeer sterk ontwikkeld. Hier wordt de Baskische cultuur het zuiverst bewaard; en werd ze in het verleden verdedigd want het hoofd van de baserria mocht volgens de Baskische wet elke indringer doden.
De Basken noemen hun land Euskadi en zichzelf Euskaldunak: zij die Euzakara d.i. Baskisch spreken. Euskadi Ta Askatasuna betekend Baskenland en Vrijheid. De woorden ogen en klinken vreemd en dat komt omdat het Baskisch niet tot de groep behoort waar de meeste Europese talen deel van uitmaken: het Indogermaans.
Baskisch werd al ver vóór de komst van de Indogermanen gesproken. Het is daarmee de oudste nog levende taal van Europa en mogelijk van de hele wereld. Daar staat wel tegenover dat het Euskara erg laat schrift kreeg. De eerste geschreven woorden dateren uit de achtste eeuw na Christus en pas in 1545 verscheen het eerste Baskische boek.
Het Baskisch heeft steeds tegen machtige en invloedrijke talen als het Spaans en het Frans moeten opboksen. De Basken waren en zijn er echter van doordrongen dat een taal [illegible] alleen onderdeel van [illegible]tuur is maar die ook [illegible], bijeenhoudt en voort[illegible].
De taal is intussen gans het volk. En Basken zijn nu eenmaal Basken. Dus leeft het Euskara nog steeds, bloeit zelfs als nooit tevoren.

Letterkundig leven rond de eeuwwisseling

Genootschap tot Nut en Beschaving was zeer aktief

= door Wim Rutgers =

HET LETTERKUNDIG Genootschap tot Nut en Beschaving — let op dat woord 'beschaving' dat zo'n grote rol [illegible] tijd — had volgens zijn officiële reglementen een tweeledig doel: de beoefening der letterkunde en der uiterlijke welsprekendheid, en de [illegible] van kunsten en wetenschappen. Uit de [illegible] zullen we moeten achterhalen wat men in [illegible] onder 'letterkunde' verstond.

[illegible] nogal ruim gestelde doel te bereiken hield [illegible] veertiendaagse bijeenkomsten 'waar zoowel de [illegible] uitgenodigde sprekers optreden'. Men onder[scheidde] dan ook (art. 3) zogenaamde 'werkende [of] 'gewone leden' naast eventuele 'ereleden'. [De] eerste categorie vervulde spreekbeurten [volgens] een vastgesteld rooster.

[De leef]tijdslimiet was achttien jaar. Er was een [hoo]fdstuk van de reglementen aan 'ballotage' [gewijd]. Een aspirant-lid verzocht schriftelijk om het [lidmaat]schap, waarover de leden op de vergadering [beslisten]. De financiële drempel lag niet zo erg hoog: [illegible] contributie per jaar, vooruit te voldoen in [kwar]taaltermijnen. Er was nergens sprake van [beperking] van het ledenaantal: het genootschap [kon] ontbonden worden zolang het twintig leden [telde] (art. 48). Introduktie van vreemdelingen en [bezoekers] was in beperkte mate toegestaan.

[illegible] bestond uit [illegible] een [illegible] een [illegible] Er was specifiek [illegible] het bijhouden [illegible] (art. 25), de finan[illegible] bibliothecaris [illegible]

Of deze regeling van werkzaamheden op den duur niet [illegible] nergens [illegible] Wel maakte het [illegible] reglementswijziging, waarin [illegible] algemene aanduiding 'voordracht' in de vernieuwde versie veel specifieker omschreven werd met allerlei mogelijke variaties:

1. lezing. 'Het is geene vereischte dat een eigen stuk geleverd worde';
2. bijdrage. 'Hiermee wordt bedoeld het voordragen van een stuk in proza of poësie van een schryver of dichter, doch sluit eigen [illegible] niet buiten';
3. declamatie. 'Deze werkzaamheid bestaat in 't reciteeren van een van buiten geleerd stuk in proza of poësie';
4. 'Samen lezen en bespreken [illegible] letterkundig tydschrift een opstel over eenig letterkundig of wetenschappelyk onderwerp op de vorige vergadering opgegeven, door een lid dat tevens met de leiding der samenspreking belast blyft';
5. improvisatie. 'Om de beurt schryven 5 leden voor de opening der vergadering elk een ter improvisatie geschikt onderwerp in een daartoe bestemd boek, dat voor iedereen ter inzage ligt. Uit deze onderwerpen doet een der leden eene keuze en houdt daarover een improvisatie. Op de vergadering zullen kunnen [illegible] onderwerpen opgegeven worden';
6. Recensie. 'Hiermede wordt bedoeld, dat een der leden op zich neemt van eenig boek, tydschrift, artikel, gedicht enz. eene recensie te leveren. Minstens twee maanden te voren doet hy daarvan mededeeling in eene vergadering en de leiding der [illegible] is aan hem opgedragen';
7. het verdedigen van een stelling zoals [illegible] geplaatst werd niet [illegible] en onveranderd [illegible] opgenomen.

Wie de eerste zes punten bekijkt, zal het opvallen dat de nadruk niet lag op eigen, creatief werk [daarop was alleen punt vijf specifiek gericht, terwijl een en twee dat als mogelijkheid boden, maar zeker niet als noodzakelijkheid of zelfs maar wenselijkheid], maar op het kritisch analyseren en evalueren en het voordragen daarvan, van bestaand literair werk. Het 'Letterkundig Genootschap tot Nut en Beschaving' was zeker geen dichtgenootschap, maar kwam meer in de buurt van een leesgezelschap — denk hiervoor ook aan de kennelijk belangrijk geachte bibliotheek. De bronnen der 'beschaving' worden niet in eigen gelederen maar elders gezocht.

Misschien was dit toch wel een nieuw verschijnsel, na een tijd waarin iedere verzenbakker in *De Curaçaosche Courant* zich dichter noemde; was er een kritischer kijk op wat literatuur hoort te zijn ontstaan?

KRANTEVERSLAGEN

De tweede bron vinden we in *De Curaçaosche Courant*, die als blad van het koloniale establishment verslag deed van dit aanzienlijke genootschap.

'Gisteravond had er in het lokaal der Buiten Sociëteit eene vergadering plaats tot het oprigten van een letterkundig genootschap alhier'. Er waren 'ongeveer 40 personen aldaar vereenigd, die byna allen als leden (...) zyn toegetreden. (...) Vele afwezigen hadden van hunne toetreding schriftelyk kennis gegeven, zoodat het genootschap met een totaal [illegible] leden zyne werkzaamheden zal aanvangen. [illegible] Het doel der vereeniging is het beoefenen der letterkunde en der uiterlyke welsprekendheid, zooveel mogelyk in de Hollandsche taal, zonder daarom andere talen uit te sluiten'. (*De Cur. Crt.* 11 augustus 1882).

Voortdurend deed de krant kort verslag van de vergaderingen, waarvan ik samenvattingen wil geven door middel van enkele citaten. Op 24 augustus 1882 sprak Ds. [illegible] Hamelberg over 'De onsluyering der geheimen van de Noordpool' en behandelde Dl. de Sola de geschiedenis van de oprichting van het genootschap.

[illegible] Pinedo in eene 'boeyende rede' aan 'het nut van de studie der Nederlandsche taal op dit eiland,' en bewees met aanhalingen uit de werken onzer grote schryvers dat onze moedertaal een der schoonste, zachtste en welluidendste is onder de moderne talen'. Daarna las M. Calisch na een korte inleiding een gedicht voor, 'eenige jaren geleden door des sprekers vader te Amsterdam uitgegeven, ten titel voerende 'De Poezy onzer dagen.'"

Op 17 oktober 1882 sprak Ed. Lansberg over dierenbescherming en droeg G. Pinedo Multatuli's beschryving van de banjir, op 'eene boeyende wyze' voor. Die avond werd er besloten om een letterkundige soirée te geven.

Op 31 oktober 1882 sprak A. Brouwer over onderwijs in het algemeen en op Curaçao in het bijzonder. Van de volgende vergaderingen heeft de krant niets vermeld.

Op 28 november 1882 leverde A.M. Chumaceiro 'eene verhandeling over het strafregt en de strafvordering, en besprak daarby het stelsel van preventieve gevangenis', waarna G. Pinedo de 'soliloqui' van Marcus Antonius uit Shakespeares Julius Ceasar in het Engels voordroeg.

Op 12 december 1882 sprak J.R.G. de Veer over elektriciteit in het algemeen en 'meer bepaaldelyk over hare toepassing by de nieuwe uitvindingen telephon, mikrophoon en phonograaf, van welke instrumenten hy een duidelyke beschryving gaf. Voordragten als deze, waarin wetenschappelyke onderwerpen in populairen styl behandeld worden, zyn van groot nut, wyl zy de kennis der wetenschappen verspreidt', merkte de krant belerend op. Daarna droeg C.A.H. Barge een gedicht in het Frans voor over Frankrijks toestand in 1871 tijdens de Frans-Duitse oorlog, en een ander gedicht in het Frans 'Afscheid van de Elzas van Frankrijk' en een gedicht tot [illegible] teld Het Vaderland'. J.P.G. Ecker schetste op diezelfde avond met poëtischen gloed de schoone sekse met hare voortreffelykheden en met hare gebreken.

Op 25 januari 1883 sprak Dl. de Sola over beschaving der menschheid, verdedigde M. Calisch de stelling 'spraakkunst leert het spreken en schryven eener taal is onjuist', waarbij dl. de Sola opponeerde.

Op 9 februari 1883 sprak G. Pinedo over het 'hart, eerst physiologisch en anatomisch, en daarop allegorisch', en droeg daarna Em. Guiard's 'La Mouche' voor.

Andere verslagen heb ik niet kunnen vinden in *De Curaçaosche Courant* en ook niet in andere bladen.

ONDERWERPEN

Wat leren deze berichten ons? De onderwerpen liepen ver buiten, van geografie en kosmografie, elektriciteit naar strafrecht, onderwijs en taalkunde, en naar poëzie in het Nederlands, Engels en Frans van bekende Europese dichters. Van de doelstelling kwamen de wetenschappen aan hun trekken, ook wel de 'welsprekendheid' en de 'letterkunde', maar de 'kunsten' niet. Op geen enkele vergadering werd eigen literair werk voorgedragen of ter discussie aangeboden.

Wat er na februari 1883 plaatsvond, kon ik niet meer achterhalen; er lijkt geen materiaal over bewaard gebleven.

Op 20 december 1883 werd de reglementswijziging goedgekeurd en op 10 februari 1885 (onder nummer 77) opnieuw een kleine wijziging naar aanleiding van een verzoek daartoe door de waarnemend-secretaris Marc Calisch (*De Cur. Crt.* 6 maart 1885), waarna in een algemene vergadering op 10 maart 1885 besloten werd tot likwidatie, waartoe een commissie benoemd werd in de personen A. Brouwer, M.P. Curiel en Mord. Capriles.

Het oorspronkelijke artikel 49 waarin bepaald werd dat de bibliotheek 'in geval van ontbinding aan het eiland Curaçao aangeboden zou worden, teneinde voor algemeen gebruik opengesteld te worden', was al op 20 december 1883 geschrapt.

Hoe belangrijk deze bibliotheek geweest is en wat er na de likwidatie mee gebeurd is, kon ik niet achterhalen.

LEDEN

Uit de kranteverslagen blijkt dat slechts weinigen van het genootschap behoorden tot de categorie 'werkende leden'; maar die vulden dan ook de vergaderingen. In 1882 kon men enkele keren nieuwe leden verwelkomen, zodat we weten dat het genootschap in 1882 tussen de vijftig en zestig leden gekend moet hebben. Het was bovendien een zeer aanzienlijk gezelschap. De gouverneurs traden op als beschermheer, en ook de sprekers waren aanzienlijk, zo niet het patriciaat, dan wel het establishment. Mr. C.A.H. Barge zal van 1890 tot 1901 gouverneur worden, Pinedo en Chumaceiro werkten in de advocatuur, Daniel de Sola was redacteur van het literaire blad *The Impulse*, onderwijzer en tolk-vertaler. Ed. Lansberg was notaris en lid en voorzitter van de Koloniale Raad, A. Brouwer was sinds 1854 onderwijzer in de kolonie en werd later hoofd van Colegio Brouwer en Collegium Curaçao, M. Calish was onderwijzer met volledige bevoegdheid, J.P.G. Ecker was een aanzienlijk koopman.

De voorzitter van het eerste bestuur was Sol. C. Henriquez, de Procureur-Generaal. Bibliothecaris was M. Bethencourt, bepaald geen onbekende naam op boekgebied.

Zo bestonden de leden uit Nederlanders die lange tijd op Curaçao woonden en daar aanzienlijke ambten bekleedden, of vooraanstaande Curaçaoënaars. Het was geen macamba-gezelschap, ondanks het gebruik van de Nederlandse taal.

Hoe groot de invloed geweest is, gezien het korte bestaan en de nog kortere periode van echte activiteit, is niet meer te meten bij gebrek aan gegevens.

THEATER.

HET TOONEELGEZELSCHAP VAN LIEFHEBBERS heeft de eer de genoodigden te verwittigen dat de eerste voorstelling vastgesteld is op *Zondag den 27sten dezer*, by welke gelegenheid het Tooneelgebouw tevens zal worden ingewyd. De voorstelling neemt ten 7½ ure een aanvang.

Curaçao den 25 Augustus 1871.

De Voorzitter,
NAAR.
De Secretaris,
DAVID L. HENRIQUEZ.

TEATRO NAAR.

COMPAÑIA DE LOS SEÑORES Willio & Philion.

CUARTA FUNCION
PARA EL SABADO
16 DE DICIEMBRE DE 1871.
BENEFICIO DE LA SRTA.
[illegible] WHEELER,
quien tiene el honor de dedicarla á
S. Exc. el Señor H. F. G. WAGNER,
Gobernador de la colonia
y al CUERPO CONSULAR.

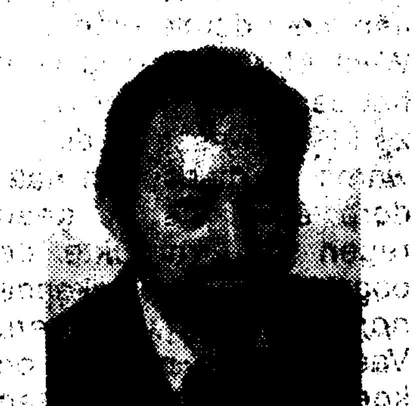
PROGRAMA.
PRIMERA PARTE.

Obertura por la orquesta.
Magica y Juegos misteriosos por el Profesor Willio.
[illegible] por el Sr. A. S. Philion.
Canciones [illegible] por la Srta. Wheeler.
[illegible] por el Profesor Willio.
Juegos [illegible] sobre el globo.
INTERMEDIO DE 10 MINUTOS.

SEGUNDA PARTE.
[illegible] de pajaros y animales por el Prof. Willio.
La Srta. Wheeler sorprenderá al público [illegible]

TERCERA PARTE.
[illegible] por el Sr. A. S. Philion [illegible] los aplaudidos juegos de equilibrio con botellas, bolas, cuchillos, campanas, asientos, terminando [illegible] la escena.
Terminará tan brillante funcion con la mui divertida [illegible]
"HOW IS THAT FOR HIGH."
Precios los de costumbre.
A las ocho en punto.

De naam van Jezus wordt vaak genoemd

= door Cor Swanenburg =

ZOALS WE AL eerder gezien hebben, komt de naam van de 'gezegende' veelvuldig voor in de taal van een samenleving waarin de kerk zo'n machtige vinger in de pap had. De naam van de Heiland werd net als het woord God in basterdvloeken nogal eens vervormd. Er werd wel *jekeres* gespeld als tussenwerpsel in verbindingen als *O jekeres!* met de betekenis *O jee!* Natuurlijk is dat Nederlandse *jee* niets anders dan een basterdvloek die uit Jezus voortkwam. Franck en Van Wijk's Etymologisch Woordenboek der Nederlandsche Taal vermeldt ook *[illegible]* en *jeminee* als verbasteringen van Jezus Maria. (Heestermans vermoedt dat *jeminee* van Jezus domine (Heer Jezus) komt. [illegible] en *Jakkes* resulteerden uit Ak Jezus! zo zeggen deze autoriteiten.

Cornelis Verhoeven maakt in *Herinneringen aan mijn Moedertaal* gewag van *ojekeres* als uitroep van spijt. Soortgelijke verbasteringnen zien we in het Engels: *jabers, jebers, jeepers* en *jee-whizz* voor Jesus. (Onions in the Oxford Dictionary of English Etymology noemt [illegible] of Jesus). In het Duits is het verschijnsel eveneens bekend: *oje, jemine* en *herrje!* *Jezus merante* is een Zuidnederlandse uitroep die ons al jaren biologeert. Cornelis Verhoeven vertelde ons dat het laatste stuk naar zijn gevoelen een verbastering moest zijn van 'Maria-nog-aan-toe', hetgeen ons niet onmogelijk leek.

VERBASTERING

Bij Felix [illegible] vonden we *Heere van Merranten* (Boerenpsalm) ter illustratie van het feit dat het gegeven ook bij onze zuiderburen bekend is. Dat het hier om dezelfde verbastering gaat lijdt nauwelijks twijfel. Ernest Claes schrijft: '*Seezesmarantegoeds!*' wat heeft de Witte dikwijls gegriezeld!'

In Limburg (Venlo) leerden wij dat de gangbare kreet daar *Jusses Merante* is. Vanuit Etten [illegible] *Hereke van Merante* tot ons. Vrijwel zeker is de korte vorm *jirremerante* daarop terug te voeren.

Dr. Hans Heestermans in *Witte nog?* (Over Bergse en Westbrabantse woorden en uitdrukkingen) heeft getracht *Jezus van Merante* te verklaren. 'Niet-Bergenaren vragen wel eens aan een Bergenaar of hij weet hoe Jezus van zijn achternaam heet. Nou, toevallig weten we dat. Wat ik niet weet is hoe we aan die toevoeging 'Merante' komen'.

Bij een poging tot een verklaring van de uitroep te komen meldt Heestermans: 'Eenvoud is het kenmerk van het ware. Er is een eenvoudige oplossing, die daarom dus ook waar is. De moeder van Jezus is Maria, en de moeder van Maria is Anna. Dat wordt dus Jezus van Maria van Anna. Op zijn Brabants ook wel *Annt* of *Ant* en dan zitten we heel dicht bij Marante'.

Eigenlijk hebben wij deze verklaring nooit erg plausibel gevonden omdat het moeilijk valt te geloven dat de naam van de heilige Anna tot Ant verbasterd zou zijn. Zo gingen wij niet om met onze heiligen. Toen wij in september [illegible] ons jongste boek *Jikkes Merante* (=Jezus Merante in het Oostbrabants) publiceerden, kregen wij een reactie waarvoor wij zeer erkentelijk zijn.

MIRANDA

Mevrouw Van Gorp uit Tilburg liet ons weten dat zij een ansichtkaart ontvangen had van vrienden uit Noord Spanje [illegible] Miranda de Duero [illegible] waardig volks beeld uit de plaatselijke kerk van een kleine Jezus [illegible] de Miranda [illegible] voorkomende variant *Jezus van Merante* waarschijnlijk dichter bij de oorsprong van de uitroep ligt.

Wij hebben nog nooit een betere en logischere verklaring gevonden en [illegible] stelling dat [illegible] verbastering is [illegible] de Spaanse [illegible]

[illegible] weerden [illegible] verder [illegible] Bij Van Dale lezen we [illegible] overeenkomstige [illegible] gebruikt [illegible] afwijkend [illegible] *jezis*), ook [illegible] *wel allejezus!* [illegible] *Jezus* [illegible] *hele hemelse* [illegible] een [illegible]

In Dikmans [illegible] Papiamentu [illegible] vinden we [illegible] en [illegible] hoeverre [illegible] tussenwerpsel [illegible] wordt, valt daaruit niet af te leiden. (In het papiamentu bestaat de uitroep *Hesusei* met dezelfde betekenis als Allejezus.red.) In het boekje *Jerba* [illegible] van Curaçao en [illegible] van Paul Brenneker [illegible] 1961) ontmoeten we *Curiosidi Hesús*, een [illegible] sierplant. Dat doet ons denken aan [illegible] stekelige Christusdoorn die bij aanraking de pijnlijke uitroep *Jezus merante!* kan veroorzaken.

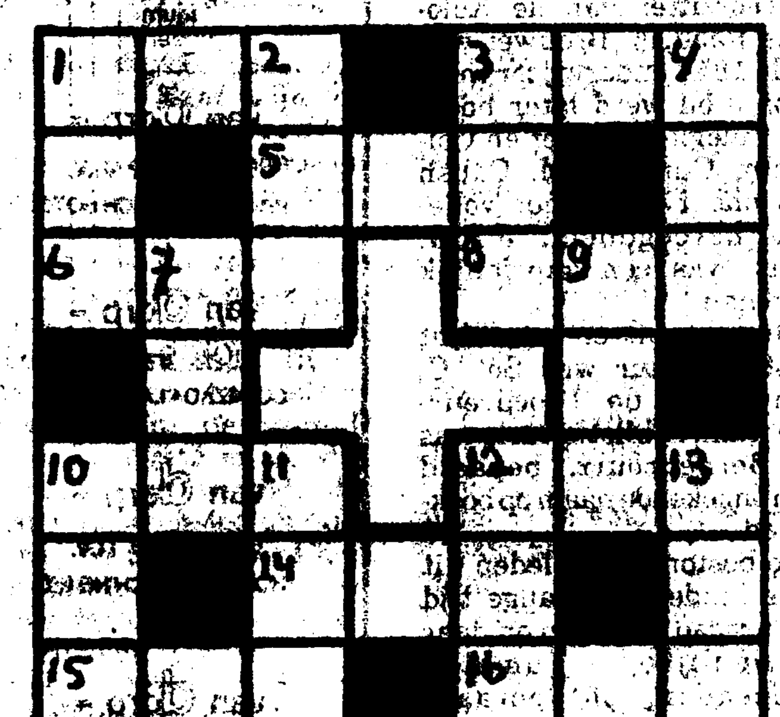

HALLO alle trouwe lezertjes van de Kinderkrant. Ik wens jullie allemaal een heel gelukkig 1991 toe. Met een goede gezondheid, mooie rapporten en veel leesplezier.

Van dat laatste hoop ik jullie ook dit jaar weer een heleboel te bezorgen. Maar wat zouden jullie ervan zeggen mij daar een beetje mee te helpen? Heb je een mooie tekening? Stuur hem op, dan kunnen we er allemaal van genieten. Heb je op school een leuk opstel geschreven en er een mooi punt voor gekregen? Stuur het dan ook naar Tante Nel, dan zetten we het in de krant. Ik reken op jullie!

TANTE NEL

Puzzel van de week

HORIZONTAAL: 1. Huisdier; 3. Dat is iemand, die al honderd jaar is; 5. Familielid; 6. Eet je 's morgens; 8. Deel van graan; 10. Indien; 12. Kledingstuk; 14. Alameda; 15. Speelgoed; 16. Inwoner van Ierland.

VERTIKAAL: ... 10. Kun je in de dierentuin zien; 11. Heb je nodig om te wassen; 12. Sneeuwschoenen; 13. Voertuig.

ZIE VOOR oplossing en de winnaar de Kinderkrant over twee weken. Stuur je oplossing naar de Amigoe (Scherpenheuvel z/n of P.O.Box 577, Aruba: Kaya Betico Croes 110; Bonaire: de heer Linkels, P.O.Box 122) ...

Gerren Ignacia,
Kaya Pepermunt 5,
Curaçao

Hij ontvangt een waardebon van f.15,- van Augustinus Boekhandel.

OPLOSSING

HORIZONTAAL: 2. Maan; ...

VERTIKAAL: ...

De dokterstas

'AU au, mijn poot!' miauwde Mimi Poes verschrikt en hinkte op drie pootjes rond. 'Er zit een pika in, au au!' 'Ga maar gauw naar kabouter Brr', raadde een konijntje haar aan. 'Die heeft een dokterstas en daarmee kan hij alle dieren beter maken'. 'Denk je, dat hij die cactusdoorn er ook uit kan halen?' vroeg Mimi Poes.

'Ja hoor, dat kon kabouter Brr. Hij haalde een pincet uit zijn tas en trok één, twee, drie, de doorn uit de poot van Mimi. Uit een flesje, dat ook al in de dokterstas zat, druppelde hij wat kabouterjodium op de wond. En toen plakte hij er nog een pleister op. Mimi Poes keek met grote ogen toe. 'Wat fijn om zo'n tas te hebben en alle dieren beter te kunnen maken', zuchtte ze. 'Kun je hem mij niet een paar dagen lenen, kabouter Brr?' Waar kabouter Brr ging niet even naar buiten en hoorde het poesje niet. 'Nou ja, hij vindt het vast wel goed', miauwde Mimi.

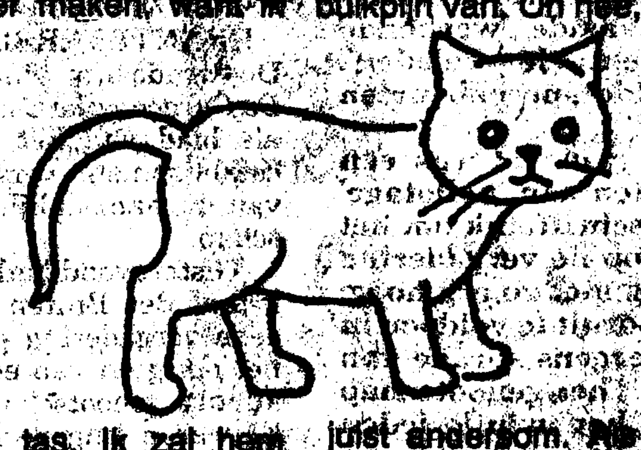
Ze pakte de tas en stapte er mee weg. 'Eerst maar eens kijken, of mama Muis niets mankeert', dacht Mimi. 'Hallo Mama Muis, hier is de dokter'. En ze klopte op het muizenholletje. 'Help! Help!' schreeuwden de muizekinderen. 'Het is een kat. Die komt ons opeten!' 'Welnee', miauwde Mimi, 'ik kom jullie maar beter maken'. Maar Mama Muis piepte dreigend vanuit haar veilige holletje: 'Maak dat je weg komt, lelijke muizeneter, ik ben niet eens ziek!'

Bedroefd liep Mimi verder. En ze had het nog wel zo goed bedoeld! Kijk, daar zat Max, de grote zwarte kater. Wat liet hij zijn kop hangen. 'Daag, groette Mimi. Ben je ziek?' 'Ai, ik heb bij het muizen vangen mijn kop gestoten tegen een ... ', klaagde Max. 'En nu heb ik toch zo'n hoofdpijn'. Mimi miauwde vol ... 'Ik zal je wel beter maken, hoor. Kijk eens, ik heb mijn dokterstas bij me. Eh... hoe was het ook alweer? Oh ja, ik weet het al'.

Eerst bekeek Mimi met een gewichtig gezicht de kop van Max. ... Nu kon ze het ... niet ... zijn ... jodium ...

heeft kabouter Brr op mijn pootje gesmeerd', vertelde ze de kater. 'Maar als je het opdrinkt, helpt het vast nog wel beter'. Ze plakte nog een grote pleister op zijn kop en maakte tevreden haar tas weer dicht. 'Hoe voel je je nu? Al beter, he?'

'Au, miauw', zei Max. 'Mijn buik doet zo raar. Au au! Dat komt natuurlijk van de jodium, akelige meid'. En weg rende hij, regelrecht naar kabouter Brr. 'Aiaiai!' schrok Mimi. 'En kabouter Brr kan hem ook niet beter maken, want ik

heb zijn tas. Ik zal hem maar gauw terug brengen'. En ze rende achter Max aan.

'Wat zit' langs het pad zat een hagedis en die keek ... Hij ... verloren had alleen nog ...

... van op ... 'Au au, mijn buik!' kermde de hagedis, 'ik krijg opeens zo'n pijn in mijn buik!' En zo

zodat kabouter Brr niet lang op zijn tas hoefde te wachten. Snel maakte ze haar tas open. 'Ik zal je wel weer beter maken', hijgde ze.

Maar in de haast deed ze alles verkeerd. Eerst liet ze de tas vallen, zodat alle verbandrolletjes en pillenflesjes over de grond rolden. En toen was ze vergeten, hoe ze de jodium moest gebruiken. 'Hoe was het ook al weer?' mompelde ze zenuwachtig. 'Als je het opdrinkt, krijg je er buikpijn van. Oh nee, het is

juist andersom. ... ergens op smeert, krijg je buikpijn. Ja, ... hagedisje, drink ... een flinke slok ... een pleister ...

gebeurde het, dat Mimi Poes even later samen met het hagedisje bij kabouter Brr en Max de kater kwam. 'Kun je hem weer beter maken, kabouter Brr?' vroeg ze hangend kopje.

Wel was kabouter boos! Hij dat Mimi zo'n ... standje, dat ze met ... staartje tussen haar ... maar gauw weer in ... mond verdween. En ... tertje, heeft ze nooit ... willen spelen, want de ... toch moeilijker, dan ze ... schijnt. Max de kater ... hagedisje kregen ... kabouter Brr ieder een ... echte heerlijke warme ... voor de schrik en die ... toen weer helemaal beter en tevreden weer naar huis.

NEL DE J...

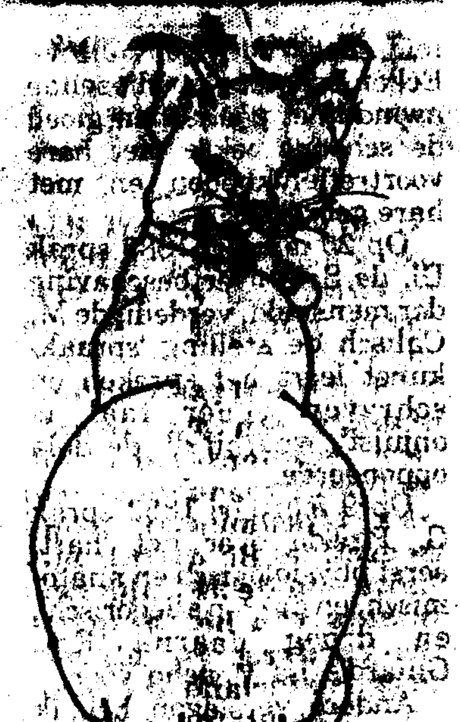
Onze vriendjes

JUDY Raponde woont in een klein dorpje ergens in West Afrika. ... Tot voor het ... ze 14 ... Voor die tijd waren ... in haar dorp ... geen regen ... de oogst ... hongersnood ... dorst.

Gelukkig hebben de Verenigde Naties het dorp van Judy geholpen. Ze leerden de mensen waterputten te graven en daaruit water te pompen. ... Maar de Verenigde Naties deden nog meer. Ze bouwden een school en een kleine boerderij en stuurden een dokter, een verpleegster en een onderwijzer. En zo kon Judy toch nog naar school, ook al was ze al 14 jaar. ...

MIJN witte poes Jasmijntje is dood, maar ... Omdat ... ik altijd met haar kon praten ... geluid ... en ... 'goed ... ' ... zeggen: ...

LISE

Wist je dat?

OMSTREEKS 1500 werden in Brussel de carnavalsfeesten zo duur, dat de gemeente die de kans hadden het carnaval ... ning gekrenkt te worden, de stad ... Andere steden ... gekozen te worden ...

In ... Christus ... de ... hielden te veel van hun 'carnavalsfeesten' ... Een wanneer omstreeks het jaar 1000 ... daarom niet meer verboden.

De Heilige Petrus Canisius schreef in het jaar 1578 ...

Hoewel we de vastlooppartijen ... kennen, is pas ongeveer duizend jaar ... Carnaval ontstaan ... west eigenlijk ...

Omdat ... (op wielen natuurlijk) ... Carnaval ...

Rekenraadsels

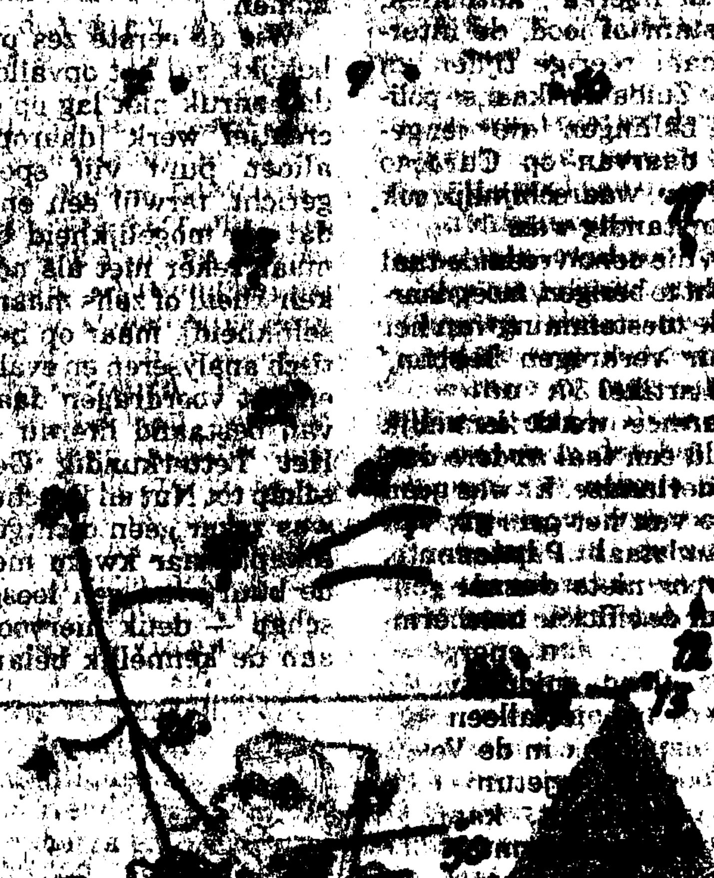
1. Hoe kan je met 5 lucifers ...

2. Als er in een doos ...

3. Probeer ... Staand getal ... Lijnen ... een Muziekinstrument te Maken.

11030

Verbind de punten van 1 tot 34.

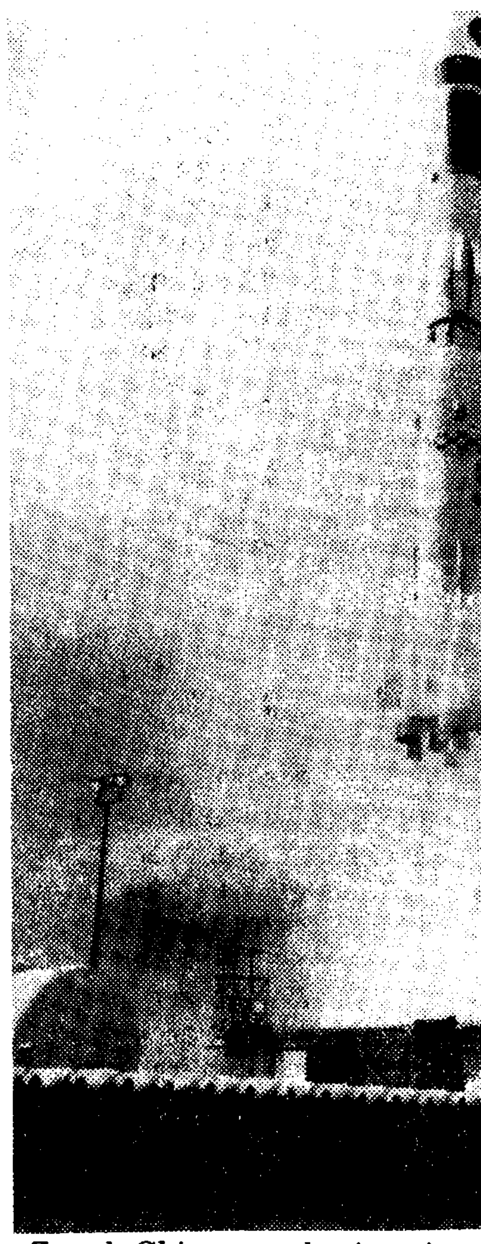
ESA biedt ook NASA diensten aan

China wil profiteren van Europese ruimtevaart

PARIJS/DEN HAAG - e Europese ruimtevaart-rganisatie ESA (Euro-ean Space Agency) heeft Parijs met de regering an de Chinese volksre-ubliek de eerste verken-ende besprekingen evoerd over samenwer-ing bij het lanceren van atellieten, aldus een mede-eling van de ESA.

Directeur-generaal uton van de ESA sprak et Sun Jiadong, presi-ent van de commissie oor wetenschap en tech-ologie van het Chinese inisterie voor de ruim-evaartindustrie, in erste instantie over de ogelijkheid elkaar te formeren over de lan-eerdiensten die Europa China aan allerlei lanten leveren.

Gezien het toenemend ntal satellieten dat ruim-vaartlanden voor allerlei oeleinden (telecommuni-atie, aardobservatie, meteo-ologische waarnemingen d.) in de ruimte brengen, ordt het in de toekomst van eeds groter belang de acti-teiten op dit gebied op kaar af te stemmen.

Zowel Chinezen als Amerikanen willen in de toekomst gebruik gaan maken van de Europese Ariane-raket voor het lanceren van satellieten.

COMMUNICATIE

ls eerste stap ziet de Euro-se ruimtevaartorganisatie et tot stand brengen van en goede communicatie ssen Europa en China op t gebied. In een later sta-um kan worden gesproken ver andere vormen van amenwerking. De Europese organisatie Arianespace, die lanceerdiensten met behulp van de Europese Arianeraketten verleent, deelde vanuit haar hoofdkwartier in Parijs mee dat zij thans meer dan de helft van de wereldmarkt voor commercieel ruimtetransport in handen heeft.

Sinds de oprichting van de onderneming tien jaar geleden, waarvan de elf bij de ESA aangesloten Europese landen (waaronder Nederland) aandeelhouder zijn, werden 89 lanceercontracten getekend. De orderportefeuille van Arianespace bevat nog opdrachten voor de lancering van 36 satellieten, zowel voor wetenschappelijke als commerciele doeleinden. De waarde van de orders bedraagt rond de 5,5 miljard gulden.

CASSINI

Voorts meldde ESA dat zij met de Amerikaanse ruimtevaartorganisatie NASA een wilsovereenkomst heeft gesloten over de gemeenschappelijke missie "Cassini" naar de planeet Saturnus en Titan, de kleinste maan daarvan.

De Verenigde Staten, zo is overeengekomen, bouwen de satelliet die om Saturnus zal cirkelen. ESA zal haar sonde "Huygens" door de atmosfeer van Titan laten neerdalen. Voordat deze op de oppervlakte van de maan terechtkomt, zullen allerlei metingen worden verricht om zo achter de chemische samenstelling van de atmosfeer te komen. Beide sondes zullen naar verwachting in april 1996 worden gelanceerd. Tenslotte liet de ESA weten dat Ulysses, de eerste ruimtesonde die de beide polen van de zon bezoekt, in "uitstekende gezondheid" verkeert. De satelliet, die op 6 oktober j.l. werd gelanceerd, bevindt zich thans op een afstand van 218 miljoen kilometer van de zon.

NAAR JUPITER

Alle wetenschappelijke instrumenten aan boord van Ulysses zijn nu ingeschakeld. Zowel de wetenschappelijke medewerkers van ESA als de controleurs van ruimtevaartuigen bevestigen dat alles normaal functioneert. "De missie voldoet aan onze verwachtingen", aldus professor Roger Bonnet, directeur van de wetenschappelijke programma's bij de ruimtevaartorganisatie. Hij is zeer ingenomen met de "uitstekende wetenschappelijke informatie" die de sonde nu al na enkele maanden oplevert.

Ulysses, een gemeenschappelijk project van de Europese en Amerikaanse ruimtevaart, zal in februari 1992 in de omgeving van de planeet Jupiter terecht komen. Hij zal de zwaartekracht van het hemellichaam gebruiken om zichzelf uit het ecliptisch vlak te slingeren richting zon. In september 1994 komt de satelliet aan bij de zuidkant van de zon. Een jaar later zal Ulysses de Noordpool passeren.

ECO-NOTEN

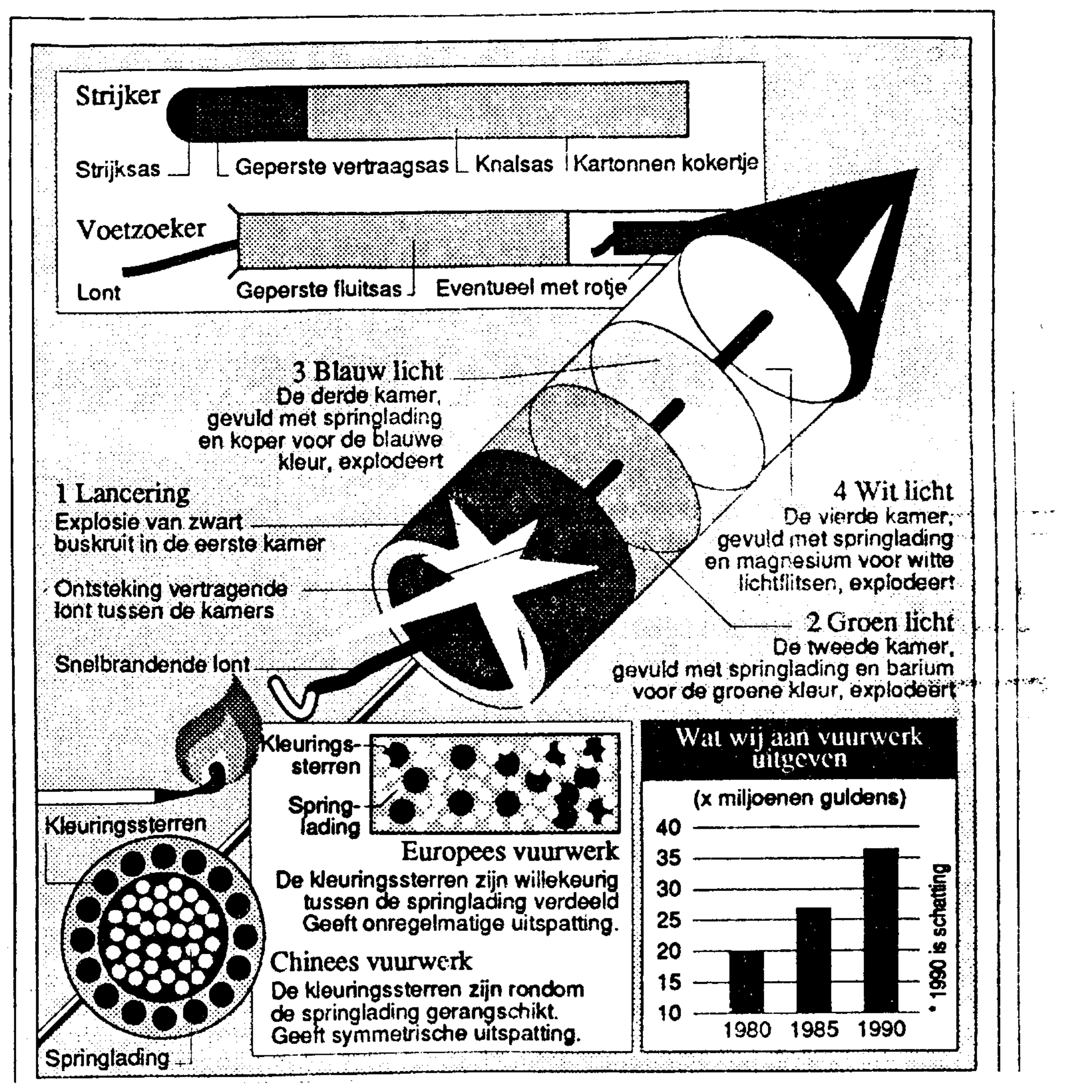
e KLM en de Amerikaanse uchtvaartmaatschappij orthwest Airlines gaan amenwerken bij het vracht-ervoer in Canada. De KLM al daarbij optreden als agent oor de Amerikanen. De ederlandse maatschappij eeft een economisch belang an twintig procent in North-est en een stemrecht van ,4 procent.

***

uropean Packaging holding n ROTTERDAM neemt de ega-Werke in Bad Salzu-len (ten oosten van Bielefeld n Duitsland) over van Hoff-ann's Starkefabriken, een ochteronderneming van de ritse Reckitt - Colman. erder zijn de onderhande-ingen voltooid over de ver-erving van verpakkingsin-ustrie Linde in Denekamp. ega vervaardigt vouw- en ondkartonnage voor de voe-dings- en genotmiddelenindustrie, terwijl Linde luxe vouwkarton maakt. European Packaging omvat 15 verpakkingsmiddelenbedrijven en zet met 1900 mensen ruim Nf 500 miljoen om.

***

Het aantal bedrijfsfaillissementen in GROOT-BRITTANNIE is vorig jaar ten opzichte van 1989 met 35 procent gestegen tot 24.442, zo blijkt uit cijfers van het bedrijfsinformatiebureau Dun and Bradstreet. De forse stijging was het gevolg van het hoge rentepeil en de vermindering van de vraag bij consumenten en ondernemingen. Het aantal faillissementen in 1990 is het hoogste in de elf jaar dat Dun and Bradstreet cijfers bijhoudt. Het vorige record werd in 1984 geboekt met 21.682.

Hoe zit zo'n vuurpijl in elkaar ?

HEEFT U bij de jaarwisseling ook flink wat vuurwerk afgestoken? Of heeft U alleen maar Oh en Ah staan roepen wanneer er weer zo'n mooie vuurpijl in een kleurenregen uit elkaar spatte ?

In beide gevallen is het leuk om te weten hoe zo'n ding in elkaar zit. Een vuurpijl heeft meerdere ladingen die, gescheiden door een laagje karton, onderling met lontjes verbonden zijn. De onderste lading zorgt ervoor dat de pijl hoog de lucht in gaat. Als de voortstuwende lading bijna is uitgebrand, ontsteekt die lading een lontje in de vuurpijl die vervolgens de tweede lading laat ontploffen.

Dat gaat uiterst snel en zo verder tot de laatste lading ontbrandt. De sierladingen ontbranden net na het moment waarop de vuurpijl aan de terugweg begint. Kleine vuurpijlen hebben slechts één sierlading, vaak uit verschillende effecten, als knallen, kleuren en sterren samengesteld.

De meeste vuurpijlen gaan tachtig tot honderd meter hoog. Bij groot, professioneel vuurwerk is dat aanzienlijk meer. Die raketten halen makkelijk zevenhonderd meter. Ooit waren er Spaanse vuurpijlen voor oud en nieuw te koop die zo hoog gingen dat het uit elkaar spatten niet meer te zien was... Dat weet U nu ook weer voor volgend jaar. N.B.de cijfers in het bovenstaand grafiekje geven het gebruik aan vuurwerk in Nederland aan. Het totale verbruik op de Antillen niet geregistreerd, bekend is alleen dat bij het Kruithuis op Curacao 22 containers met vuurwerk de deur uit zijn gegaan. De waarde is niet bekend.

Wereldnatuurfonds en Greenpeace vinden:

Antarctica moet wildernis van de wereld blijven...

DEN HAAG - Nederland kan een grotere rol gaan spelen bij het beschermen van de natuurlijke rijkdommen van Antarctica. Bij de bijeenkomst van de 38 ondertekenaars van het Antarctica-verdrag in Chili, kreeg Nederland de consultatieve status en dit houdt in dat het nu volwaardig stemgerechtigd lid is. In de discussie over het Zuidpool-beleid kent Nederland aan het milieu de hoogste prioriteit toe en dat standpunt kan het al meteen waarmaken op de bijeenkomst in Chili die een ontwerpvoorstel van Frankrijk en Australië zal bespreken om van het zuidpoolgebied een natuurreservaat te maken en mijnbouw voorgoed te verbieden.

Antarctica is een uniek gebied, door een ingewikkeld samenspel van oceanen, atmosfeer en ijs levert het een belangrijke bijdrage Aan het klimatologisch evenwicht. Maar vervuiling, toenemend toerisme en het verlangen van industrielanden naar het aanboren van nieuwe mineralen vormen een bedreiging voor het milieu.

Ook de aantasting van de ozonlaag die de aarde beschermt tegen radioviolette straling, tast het ecologisch systeem van Antarctica aan en doodt het waterleven.

Antarctica is de grootste wildernis ter wereld en dat moet zo blijven", vindt Suzanne Briggs van de Britse afdeling van het Wereldnatuurfonds (WWF). Milieubeschermers als het WWF en Greenpeace vinden dat Antarctica, dat 10 procent van de oppervlakte van de aarde beslaat, een wereldpark moet worden, een natuurreservaat dat alleen gebruikt mag worden voor wetenschappelijke doeleinden.

Greenpeace hoopt dat de conferentie de doodsteek zal zijn voor de "Conventie ter regulering van de activiteiten ten aanzien van de minerale hulpbronnen in Anarctica" van 1988, die Antarctica onder bepaalde voorwaarden zou openstellen voor mijnbouw. Deze conventie kan in werking treden wanneer 16 landen, waaronder de Verenigde Staten, de Sovjetunie en de zeven landen die aanspraak maken op een deel van Antarctica --Noorwegen, Groot-Brittannië, Chili, Argentinië, Frankrijk, Nieuw-Zeeland, Australië haar hebben geratificeerd.

BLOKKEREN

Australië en Frankrijk hebben aangegeven dat zij de conventie niet zullen ondertekenen, waarmee zij stappen blokkeren om de potentieel grote reserves aan olie en gas te ontginnen.

De Sovjetunie en de Verenigde Staten hebben de conventie al getekend, maar zouden, evenals Groot-Brittannië en Noorwegen, wel voelen voor een tijdelijk verbod op mijnbouw in Antarctica voor de duur van 30 of 50 jaar.

Antarctica is rijk aan mineralen en de conferentie in Chili zou op zijn minst een verbod moeten afkondigen op de winning van mineralen als goud, koper, zilver, uranium, chroom en titaan, vinden milieubeschermers.

Het zuidpoolgebied had verleden jaar te maken met twee scheepsvaartongelukken die duidelijk maakten hoe groot het gevaar is van een milieuramp in dit gebied door toedoen van menselijke activiteit. In januari 1989 liep een Argentijns bevoorradings- en toeristenschip aan de grond en kapseisde in de buurt van het Amerikaanse Palmerstation. 600 ton brandstof kwam in het water terecht en dit betekende de dood van talloze vogels. Nog steeds is het niet mogelijk gebleken het wrak van de "Bahia paraiso" te lichten.

Vier weken later werd een Peruaans onderzoeksschip op de rotsten geworpen, met als gevolg een kilometers lange olievlek.

Met RTP blijven warmteverliezen beperkt

Belangrijke ontdekking voor fusie-onderzoek

NIEUWEGEIN - Onderzoekers van het FOM-instituut voor plasmafysica Rijnhuizen in Nieuwegein hebben als eersten een methode gevonden plasma's in een fusiemachine zodanig te verhitten dat er nauwelijks meer sprake is van toenemend warmteverlies. Dit succes is volgens deskundigen van groot belang voor het internationale fusie-onderzoek.

Bij het onderzoek naar de mogelijkheden van energieopwekking door middel van kernfusie, dat niet alleen in Europa maar ook in de Verenigde Staten, Sovjetunie en Japan plaatsvindt, kampt men met grote warmteverliezen. Wanneer men een plasma sterk verhit, wordt het steeds moeilijker de temperatuur verder omhoog te krijgen. Dit komt omdat de warmteverliezen in het plasma dan ook toenemen.

Met hun onderzoekmachine RTP slaagden de medewerkers van het FOM-instituut er in plasma's te verhitten tot ongeveer 35 miljoen graden waarbij anders dan wat tot nu toe in grote fusiemachines gebeurde, de warmteverliezen nauwelijks toenamen.

NIET DUIDELIJK

Ofschoon men de warmteverliezen onder controle lijkt te hebben, is het de onderzoekers nog niet helemaal duidelijk waarom zij in hun machine niet meer optreden. Het FOM-instituut gaat de komende tijd proberen te achterhalen welk proces ervoor zorgt dat de gewoonlijk optredende warmteverliezen kennelijk onderdrukt worden. In overleg met de deelnemers in het Europese fusie-onderzoek Euratom begon het FOM-instituut drie jaar geleden met het onderzoek naar de abnormale warmteverliezen bij kernfusie. Evenals bij andere fusiereactoren constateerde men ook bij de Europese experimentele reactor jet (Joint European Torus) in het Engelse Culham dat de energieverliezen aanzienlijk groter waren dan de theorie voorspelt. Het was de medewerkers aan het project niet duidelijk welk mechanisme deze verliezen veroorzaakt.

Om energie door middel van kernfusie op te wekken, moet een gas tot minstens 100 miljoen graden worden opgewarmd. Boven deze temperatuur raken de gasatomen al hun elektronen kwijt. Het gas betaat dan uitsluitend uit elektrisch geladen deeltjes. Dan is het plasma geworden. Als dit plasma tegelijk met de hoge temperatuur een voldoende dichtheid heeft en lang genoeg opgesloten kan blijven, komt het proces van kernfusie op gang.

ONVOLDOENDE

Tot nu toe is men er al in geslaagd temperaturen tot 140 miljoen graden celsius te bereiken, maar de dichtheid van het plasma en de opsluitingstijd blijken nog onvoldoende. Het zal volgens deskundigen nog wel jaren duren voordat aan de drie voorwaarden voor kernfusie - een hoge temperatuur, lange opsluitingstijd en dichtheid van het plasma - tegelijkertijd voldaan kan worden.

Om het proces goed te laten verlopen, is vrij veel energie nodig. Voor een commerciële exploitatie moet het proces meer energie opbrengen dan erin wordt gestopt. De tot nu toe geconstateerde warmteverliezen zijn daarom een danig storende factor. Bovendien vormen zij een groot probleem bij het voldoende lang stabiel houden van het plasma.

BOEING ONEVENREDIG VAAK BETROKKEN

Elke twee weken ergens een vliegramp

Vliegen wordt veiliger maar ongelukken blijven

= door anp-redacteur Erwin van den Brink =

SCHIPHOL - Vliegen wordt statistisch gezien steeds veiliger maar toch zullen er in de toekomst meer vliegtuigongelukken gebeuren dan vandaag. Met die tegenstrijdige boodschap reist Earl F. Weener, veiligheidsdeskundige van vliegtuigfabrikant Boeing momenteel de wereld rond.

Elke twee weken ergens in de wereld een vliegramp. Dat is het toekomstbeeld dat Weener uit de statistieken haalt. Het aantal crashes waarbij een vliegtuig volledig de vernieling ingaat, neemt toe van gemiddeld 15 naar 20 per jaar. Oorzaak is de gigantische toename van het luchtverkeer.

Wie het aantal ongelukken namelijk afzet tegen het aantal starts en landingen - altijd nog de meest kritieke momenten van elke vlucht - ziet dat vliegen steeds veiliger wordt. Het gemiddelde aantal crashes van straalverkeervliegtuigen was in de jaren vijftig bijna 10 per miljoen starts, maar daalde tot 1,5 crash per miljoen starts over de afgelopen tien jaar. Momenteel is de onveiligheid al verder gedaald naar ongeveer 1,2 crash en zal bij de huidige ontwikkelingen verder afnemen tot ongeveer 1 crash per miljoen starts.

Toch neemt het aantal ongelukken toe en dat is bepalend voor het beeld dat het publiek heeft van vliegveiligheid. Weener weet waarover hij praat. Boeing kampt namelijk met hetzelfde verschijnsel. Er vliegen tegenwoordig zoveel Boeings rond dat de naam Boeing bij vliegrampen onevenredig vaak lijkt te vallen, zoals er ook meer verkeerslachtoffers zijn te betreuren in Volkswagens dan in Rolls Royces.

VEILIG

De nieuwe veiligheidscampagne die Weener voor Boeing op poten heeft gezet, gaat echter over de hele vliegtuigindustrie, benadrukt hij. Om te beginnen is vliegen gewoon veilig. Alleen al in de Verenigde Staten komen per jaar 45.000 mensen om het leven in het autoverkeer, tegen 111 bij vliegrampen. Dat geeft volgens Weener goed aan wat voor overspannen beeld mensen hebben van de onveiligheid van vliegen. Zelfs rampen zoals "Lockerbie" (de Panam-Boeing die na een bomexplosie aan boord neerstortte) beinvloeden het jaargemiddelde van zeshonderd doden wereldwijd niet of nauwelijks, aldus Weener. Weener wordt in de veiligheidscampagne bijgestaan door zijn collega Graig Martin - die zich verdiept in de communicatie-aspecten van vliegongelukken. Martin: "Bij de voorspelde groei van het luchtverkeer gaat het aantal ongelukken van vijftien per jaar nu naar twintig per jaar rond 2005."

Hij telt dan de zogenaamde hull loss-accidents, ongelukken waarbij het vliegtuig onherstelbaar beschadigd raakt. "Elke twee weken een vliegtuigwrak op de beeldbuis en op de voorpagina's, dat is afschuwelijk veel media-aandacht."

En die geeft mede vorm aan de voorstelling die het publiek heeft van het risico van vliegen. Martin: "Als die perceptie de drijfveer wordt van nieuwe veiligheidsmaatregelen, is dat een slechte zaak."

MISPLAATST

De vliegtuigindustrie moet het ontstaan van die misplaatste voorstelling bij het publiek een slag voor zijn door vliegen nog veiliger te maken. Weener: "Want we doen altijd veel moeite het ongeluk te voorkomen dat net is gebeurd." Daar zit volgens Weener de essentie. Luchtvaartautoriteiten stoppen onevenredig veel aandacht en energie in het leren trekken uit pasgebeurde ongelukken. Zij definiëren in hun drang de onderste steen boven te halen dan vaak een zeer specifieke oorzaak. De vraag is hoe vaak zo'n oorzaak zich nogmaals zou kunnen voordoen.

De hoofdoorzaak van de meeste ongelukken ligt eigenlijk voor het oprapen maar de deskundigen van de rampenteams kijken er als het ware overheen. Ze kijken teveel naar "dat ene geval" en destilleren te weinig uit de verzamelde feiten. Om te beginnen gebeurt ruim 41 procent van alle ongelukken bij de landing en bijna 29 procent bij de start. Beiden vertegenwoordigen samen slechts zes procent van de duur van een gemiddelde vlucht. Boeing heeft de laatste tijd nog al wat negatieve publiciteit te verduren gehad van enkele ongelukken als gevolg van technische mankementen. De crash van de British Midland Boeing 737 in januari 1989 werd in eerste aanleg veroorzaakt door trillingen in een van de motoren waardoor een blad van de compressor afbrak. Vervolgens zetten de vliegers bij vergissing de nog functionerende motor af.

MENSELIJKE FOUT

Weener wijst er op dat driekwart van de ongelukken een menselijke fout in de cockpit als oorzaak heeft. Daarbij moet overigens wel worden aangetekend dat veel van die pilootfouten niet zouden zijn gemaakt als in een eerder stadium niet ergens anders een fout was gemaakt, zoals bij het testen van de straalmotor op gevaarlijke trillingen.

"Met een betere training van vliegers alleen ben je er niet. Mensen blijven toch fouten maken", meent Weener. Niet alleen in extreme noodsituaties, maar juist ook onder doodnormale alledaagse omstandigheden. Weener: "Er is een groeiende trend om zomaar patsboem tegen de grond te vliegen. De menselijke fout bij uitstek. In termen van dodelijke slachtoffers is die oorzaak een grote gangmaker."

In een aantal gevallen blijkt dat de vliegers gewoon hun ruimtelijke orientatie kwijt zijn geraakt. Klassiek is het voorbeeld van een piloot die na de start rechts moest wegdraaien maar in plaats daarvan een linkerbocht maakte en zijn toestel in een bergwand boorde. Een beeldscherm in de cockpit waarop de vliegers hun feitelijke koers op een kaart geprojecteerd zien, biedt een oplossing.

Het aantal ongelukken bij de landing ligt aanzienlijk hoger dan bij de start. Daarom zouden alle vliegvelden de radiobakens moeten hebben waarop de bemanning de juiste naderingskoers kan uitpeilen. Een voorziening die hier de normaalste zaak van de wereld is, maar die vooral in derde wereldlanden nog vaak ontbreekt. Die vliegvelden daar allemaal mee uitrusten kost veel geld.

WAARSCHUWING

Verreweg het goedkoopste en meest simpel is een apparaatje dat waarschuwt als de grond te snel op het vliegtuig afkomt, het grondnaderingwaarschuwingssysteem, dat zo'n dertigduizend dollar per vliegtuig kost. Probleem is dat het ding zo vaak vals alarm gaf dat veel vliegers het maar uit voorzorg hebben afgezet. Maar de nieuwste versies van dit apparaat zijn betrouwbaarder, geven geen vals alarm meer en zullen hopelijk niet worden afgezet. "Maar", zegt Weener, "piloten hebben nu eenmaal ook de neiging om hoe het ook zij, op tijd te willen aankomen." Als het goed is voert de bemanning voor de landing een zogenoemde "gestabiliseerde nadering" uit. Dat wil zeggen: het bepalen van de juiste daalsnelheid, dalingshoek, motorvermogen en de stand van de vleugelkleppen.

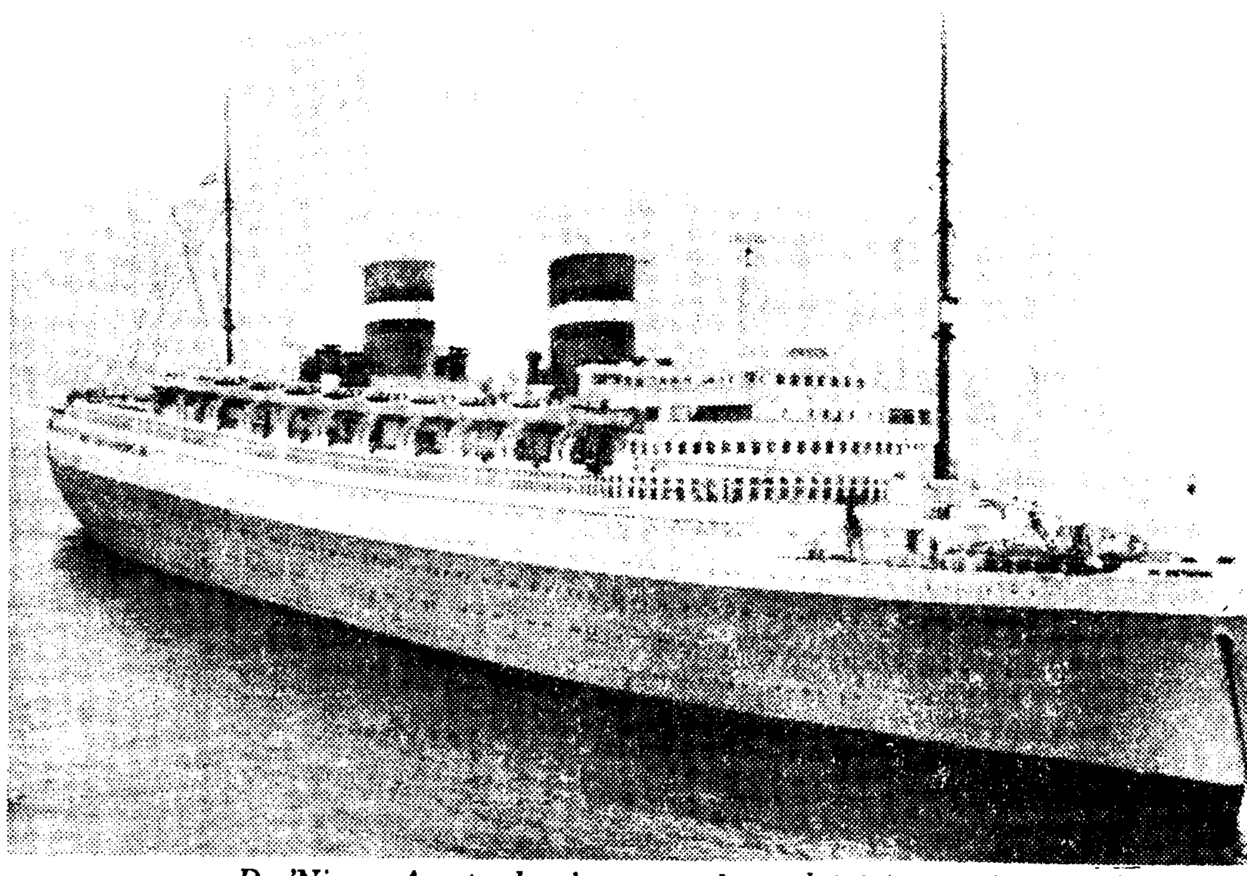
In plaats van de tijd te nemen om het vliegtuig helemaal voor de daling volgens het boekje in gereedheid te orengen - en desnoods maar een extra rondje te vliegen - raken vliegers soms zo gefixeerd op de landing dat zij ondanks alarm van het grondnaderingwaarschuwingssysteem, nalaten het vliegtuig op te trekken. Van de 66 vliegtuigen die sinds 1975 voor de baan crashten hadden 22 het systeem in werking, in elf gevallen (de helft) volgden de piloten de waarschuwing in het geheel niet op.

Ook ongelukken tijdens de start blijken vaak te zijn veroorzaakt doordat de vliegers zijn afgeweken van standaardprocedures. Zo is het bijvoorbeeld voorgekomen dat piloten ondanks een waarschuwing van hun instrumenten de start doorzetten als die nog had kunnen worden afgebroken. Anderzijds worden startongelukken veroorzaakt doordat piloten te laat besluiten de start af te breken.

RUSTIG RITJE

In het eerste geval laten de piloten volgens Weener kennelijk "het recht van de passagier op een rustig ritje in plaats van vol in de remmen te gaan", ten onrechte de doorslag geven. In het tweede geval moet de oorzaak worden gezocht in de opleiding en training van piloten. "Darin is psychologisch altijd meer de nadruk gelegd op stoppen dan op doorgaan." Grote vliegtuigen kunnen allemaal opstijgen als een of zelfs meerdere motoren uitvallen.

Vliegers, aldus Weener, moeten zich gewoon nog beter aan de regels houden dan ze al doen. Voorts zou het zogenoemde auto-landen (boordcomputers zetten het vliegtuig aan de grond) vaker moeten worden gebruikt, meent hij.

De 'Nieuw Amsterdam' van de Holland Amerika Lijn werd tijdens de oorlog omgebouwd tot troepentransportschip.

Opkomst en ondergan[g] van Nederlandse passagiersvaar[t]

HET IS NAUWELIJKS een kwart eeuw geleden dat Nederlandse passagiersschepen jaarlijks vele duizenden mensen over de oceanen vervoerden. Maar in het begin van de jaren zeventig werd de concurrentie van de luchtvaart zo hevig dat in korte tijd een eind kwam aan een glorieus tijdperk in de Nederlandse maritieme geschiedenis.

De geschiedenis is voor het eerst in één boek samengebracht. Geïllustreerd met meer dan vierhonder foto's, tekeningen en kaarten, schetst het boek *Oceaanreuzen* de vele facetten van een fenomenaal stuk Nederlands verleden.

De grote rederijen, de belevenissen van de opvarenden - zowel passagiers als bemanningsleden-, de ontberingen van landverhuizers naar Noord-Amerika en de ervaringen van militairen op weg naar Indië komen uitvoerig aan bod. Ook de luxe van een wereldcruise en de ellende van in de beide wereldoorlogen getorpedeerde schepen ontbreken niet.

OOGGETUIGEN

Aan de hand van ooggetuigenverslagen wordt de zeereis naar Indië gereconstrueerd. Max Dendermonde, Adriaan Morriën, Leonard Huizinga, Werumeus Buning, Du Perron en dichter-scheepsarts Slauerhoff bijvoorbeeld worden uitvoerig geciteerd.

Eten en drinken

ETEN was een uiterst belangrijke onderdeel van de reis op een oceaanstomer. Leonhard Huizinga vertelt dat voor een tocht van Marseille naar Batavia een passagiersschip voor de ruim 1100 opvarenden aan boord had: 50 ossen, 60 kalveren, 40 lammeren, 60 varkens, 120.000 eieren, 5000 stuks wild en gevogelte, 30.000 kg aardappelen, 18.000 kg tarwemeel, 120.000 stuks verse vruchten, 16.000 liter bier, 21.000 flessen limonade, 7500 flessen wijn en 20.000 liter melk.

Daarbij komen prachtige tegenstellingen aan het licht. Buning schrijft: Hier in de Golf van Suez, zien we nog het een en ander van de kust en blijft de 'wal' nog al in 't zicht, maar mooi is 't niet: aan beide zijden vrij kaal en unheimisch.

Slauerhoff vond wèl inspiratie in de Golf van Suez:
Het azuur trilt als van het zware
Lied dat verslaafde vrouwen
Onder 't gevlecht van hun haren
Als laatste onschuld ontvouwen
Zee kust de oevers be[...]
mend
En laat zijn vacht besch[...]
Zijn jeugdigste g[...]
tuimlen
Speelsch over breeddei[...]
pleinen

De reis naar Indië le[...] Du Perron voldoende st[...] het *Scheepsjournaal* [...] *Arthur Ducroo* te schrij[...]

MENSEN ALS VRA[CHT]

De maatschappijen [...] dekten de reclame [...] spanden zich steeds me[...] om emigranten naar [...] schepen te lokken. De k[...] teiten van de boten, de l[...] historische traditie en de [...] ringen van exotische la[...] werden breed uitgeme[...] Maar bij het werven va[...] passagiers ging men [...] vuldig te werk.

Er waren tenslotte pa[...] giers in soorten en kl[...] De achtergrond van die k[...] sentegenstelling was dat [...] passagiersschip zich ui[...] vrachtvaarder had ont[...] keld. Passagiers werden [...] extra, betalende lading [...] genomen in de schaars [...] wezige kajuiten. Log[...] gevolg was dat het m[...] transport van mensen [...] een soort vrachtvervoer [...] beschouwd. Het heeft [...] geduurd voordat landver[...] zers, de derde klas pa[...] giers, op menswaardige [...] konden meevaren.

Een klasse-reiziger, H[...] M.Duys, vertelt: "Tussen[...] spassagiers. Die waren [...] het voorste deel van het s[...] ondergebracht. Als het [...] weer was keken wij van [...] eerste klas neer op deze b[...] menigte van ongewassen [...] komstige Amerikanen [...] naar het Land van Be[...] reisden met een paar do[...] op zak en hun aardse [...] deren in een bundeltje [...] zich. Bij slecht weer wer[...] deze arme drommels op[...] sloten in hun slecht gev[...] leerde kwartieren."

In de Tweede Wereldoo[rlog] vervoerden de inmidd[...] uiterst luxe Nederlandse p[...] sagiersschepen duizenden [...] daten. Cor Stapel, adju[...] purser bij de Holland A[...] rika Lijn was erbij: 'De *Ni[euw] Amsterdam* werd razend[...] verbouwd tot troepensch[...] In de Grand Hall werd [...] extra tussendek gelast. D[...] sliepen 500 man. We voe[...] nooit in convooi, dat juw[...] van een schip was daar e[...] voudig te snel voor.

We waren vaak bang. Stel[...] voor wat er gebeurt als 80[...] militairen in paniek rake[...] Met alle patrijspoorten g[...] loten sloop je zonder licht [...] zigzag over de oceaan. H[...] stonk op het schip. Tuss[...] New York en Glasgow we[...] weinig gedronken. We mo[...] sten het hoofd koel houd[...] Maar zodra we Glasgow h[...] den gehaald zei zelfs de k[...] tein tegen de agenten [...] vertegenwoordigers: 'Al[...] de officieren nog wilt s[...] ken, dan moet je gauw z[...] Dan ging de stop van de f[...] Oorlog en ondergang, [...] diensten en cruiseva[...] bouw en sloop, aankomst [...] vertrek; de levendige besch[...] vingen daarvan maken [...] *Oceaanreuzen* een tot [...] einde boeiend boek.

Psychologen zijn geen betrouwbare detector

AMSTERDAM - Op het psychologencongres in Amsterdam heeft prof. W. Wagenaar van de Rijksuniversiteit in Leiden gewaarschuwd voor het toenemend gebruik dat rechters maken van een psycholoog om vast te stellen of getuigen al dan niet liegen. "Ondanks de stellige beweringen van de duizenden die er een goed belegde boterham mee verdienen, kan dit niet. Psychologen zijn geen betrouwbare leugendetectors".

In de rechtszaal komt het nogal eens voor dat partijen tegenstrijdige verklaringen afleggen. Om vast te stellen wie de waarheid spreekt of liegt, doen rechters geregeld een beroep op psychologen om over de mogelijke leugenachtigheid van een der partijen een deskundige uitspraak te doen.

Rechters gaan daarbij volgens de hoogleraar psychologische functieleer kennelijk uit van de veronderstelling dat de psychologie over wetenschappelijke methoden beschikt om de waarachtigheid of leugenachtigheid objectief vast te stellen. Deze veronderstelling is inmiddels zo ingeworteld dat de rechter geregeld verzuimt de psycholoog, die als deskundige optreedt, te ondervragen over de betrouwbaarheid van de gebruikte methode.

Prof. Wagenaar prikte de illusie door van vele psychologen, dat zij in staat zijn verdachten en getuigen op hun waarheidsgehalte te onderzoeken en daar uitspraken over te doen. "De psycholoog beschikt niet over betrouwbare methoden. De leugendetector werkt niet".

De hoogleraar waarschuwde ook voor een nieuwe opkomende methode, de zogenoemde "statement validity analyses". Deze methode gaat ervan uit dat een geschreven proces-verbaal van een getuigenverklaring de termen bevat waarop een psycholoog kan besluiten dat het om een ware of onware verklaring gaat.

Wagenaar vocht de uitgangspunten van de methode op theoretische gronden aan. Bovendien heeft onderzoek aangetoond dat de methode niet betrouwbaar is. Deze is weinig beter dan het subjectieve oordeel van de rechter. Het is tenslotte, zo concludeerde de hoogleraar, de taak van de rechter uitspraak te doen over de leugenachtigheid van verdachten en getuigen. Psychologen zijn daar niet voor aangesteld.

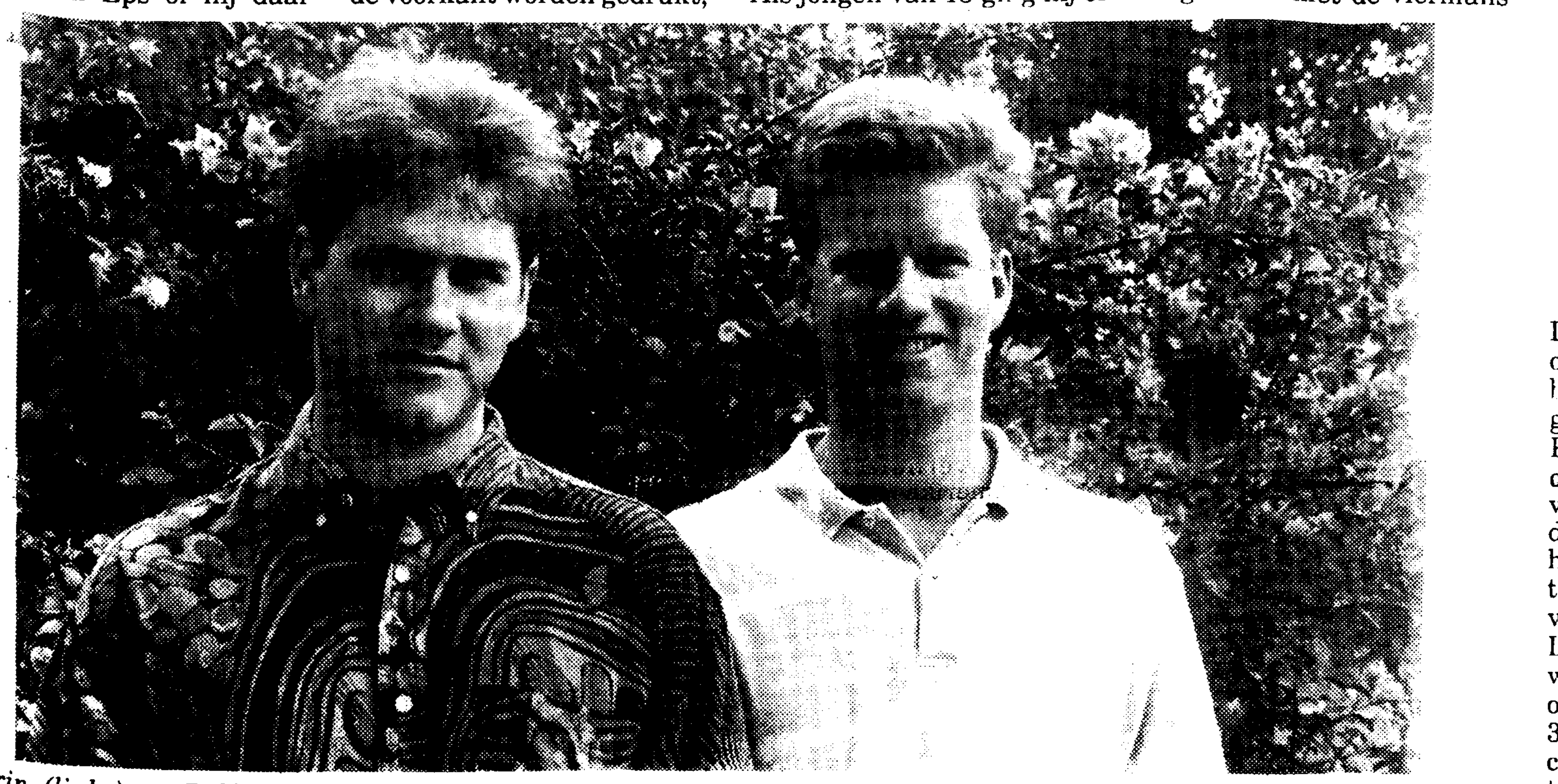
= door Norbert Hendrikse =

Studenten willen naar Olympische Spelen

Met 140 km/u in de bobslee vinden de Van Epsen 'leuk'

ET EEN ROTVAART -zo'n 140 kilometer per uur!-een iegelgladde bochtige ijshelling afstormen. Dat is de ort die het hart van de gebroeders Randolp (Dolfi) Marin van Eps en hun neven Jan en Randolph eft veroverd. Ze wonen voor studie in Nederland, aar zij op de gedachte kwamen te gaan meedoen aan bslee wedstrijden. Een opvallende keuze voor Antilnen: een wintersport die nu niet bepaald de veiste is te noemen.
ekker spannend', relativeert Marin. 'En eigenlijk et eens zo gevaarlijk, als je maar zorgt dat je niet uit cabine vliegt wanneer zo'n ding over de kop gaat of nneer je uit de bocht vliegt.
aar toch wel zo enerverend dat je in die ene minuut e het duurt om van boven naar beneden te komen je ijfnat bent van het zweet en niet alleen van het nduwen van de zware bobslee maar gewoon van de anning.

Hoe zijn de Van Epsen er genlijk toe gekomen om te aan bobsleeën, een sport le in Nederland niet beoend kan worden en waar op uracao de meeste mensen elfs nooit van hebben ehoord?
eel toevallig', zegt Marin n Eps (23) student Bedrijfsnde aan de Erasmus Uniersiteit in Rotterdam en et zijn broer Dolfi, derde ars medicijnen, nu voor akantie op Curacao.
nze neef Jan ging met edestudenten uit Leiden welens op vakantie 'sneeuwobben' (bobsleeën in de eeuw op een brede baan) n kwam daar Bart Carpener tegen. Carpentier, toen og het eerste en enige lid an de heuse Antilliaanse obslee Bond, speciaal opgecht om hem te kunnen vaardigen naar de Olympiche Spelen, was nieuwe den aan het werven en oeg Van Eps of hij daar wordt dus dringen, maar de Antillen hebben er amper drie en die zijn er dus altijd bij.
Er is maar een handicap: in Nederland zijn geen oefenmogelijkheden, zodat steeds weer een lange- vanaf Rotterdam vijf uur in de auto naar het dichtsbijzijnde Duitse bobslee resort Winterberg- en dure reis.
Het seizoen duurt van november tot en met februari, maar ook in de zomer moet je zorgen in conditie te blijven, vooral om door krachttrainingen de spieren voldoende te sterken om de bobslee zo snel mogelijk op gang te krijgen.
Marin: 'Het gaat om luttele seconden en hoe eerder je weg bent hoe meer kans je maakt op een goede klassering.
Bij beroepsbobbers gaat het zo hard dat ze door de G-kracht met hun borst tegen de voorkant worden gedrukt,

Marin (links) en Dolfi van Eps, twee enthousiaste beoefenaars van het bobsleeën hopen in 1992 met de Olympische Spelen mee te kunnen doen.

voor voelde. Toen daarbij vermeld werd dat behalve de reis naar Innsbruck alle kosten betaald zouden worden door de bond voor de eerste lessen op de Oostenrijkse bobsleeschool, was het niet zo'n moeilijke beslissing meer. Met z'n vieren klommen de Van Epsen in hun Renaultje en tuften naar de wintersportplaats. 'En eerlijk gezegd zijn wij vanaf dat moment verslaafd aan de sport', zegt Marin.

EENVOUDIG

Binnen negen dagen beheersten de Antilliaanse studenten de basisprincipes. 'Eigenlijk is het vrij eenvoudig. Dat ding gaat vanzelf naar beneden en je moet alleen maar een beetje bijsturen', zegt Marin van Eps laconiek. En remmen natuurlijk. Dat is de taak van broer Dolfi, want die is groter en sterker en moet als achterste man precies op tijd aan de hendels trekken.
Omdat de Antillen nu niet bepaald overbevolkt zijn met bobsleeërs, kunnen de Van Epsen meedoen aan alle grote bobslee-evenementen zonder zich daarvoor eerst te moeten kwalificeren. Er mogen per land drie ploegen mee. Een land als Duitsland heeft er 40 en dat zodat de achterste man blindeling moet remmen en dat doet door de bochten te tellen om zo op tijd alle macht aan de hendels te trekken. Ben je te laat dan loop je kans dat de slee over de kop slaat op het rechte stuk met alle nare gevolgen van dien.

HOOFD BINNEN

Dus toch gevaarlijk?
Marin: 'Nou ja, er gebeuren wel eens ongelukken. Je moet zorgen dat je hoofd binnen blijft om je nek niet te breken, maar over het algemeen valt het wel mee'.

Dolfi is bereid toe te geven dat hij het de eerste keren wel angstig vond. Vooral bij hun eerste wedstrijd in Igls, waar om de Tiroler Cup werd gestreden. Het duo Marin en Dolfi had geloct in de eerste groep, zodat op een snelle baan met prima ijs kon worden gestart.
'In het begin ging het fantastisch', vertelt Dolfi. 'Mijn broer stuurde geweldig en we waren op weg naar een hele snelle tijd...tot in de laatste bocht. Marin zag die tijd op de finishklok en raakte zo onder de indruk dat hij te hard aan het stuur rukte. De slee ging hoog de bocht in en we crashten. Ik liep een beenblessure op, maar we werden door de verzorgers goed opgevangen. Nadien gingen we weer naar boven voor een afdaling, want als je dat niet doet, krijg je de schrik te pakken en durf je misschien niet meer'.

GEWEND

Marin herhaalt dat je niet in zo'n slee niet teveel moet sturen. Hij is overigens wel gewend aan grote snelheden. Als jongen van 15 ging hij er al vandoor met de auto van pa en hij stond ook al vrij vroeg op de waterski's achter snelle boten.
Maar voorlopig wagen de Van Epsen zich toch maar niet aan de nog snellere viermans bob die 160 kilometer per uur doet en waarbij je door de lengte van de cabine over nog meer stuurmanskunst moet beschikken.
En zeker niet aan het 'rodelen' waarbij je op een miniscuul zitje, vrijwel onbeschermd met het lichaam sturend de gladde helling afroetst.
Momenteel zijn Marin en

Dolfi op het eiland sponsors aan het werven om aan vier grote evenementen te kunnen meedoen. Eerst van 22 tot 27 januari de wedstrijden om de FIBT Igls Cup. Dan van 28 januari tot en met 3 februari de wereldkampioenschappen junioren (tot 26 jaar) in het Italiaanse Cortina d'Ampezzo. Vervolgens van 4 tot 17 februari de w.k. in in het Duitse Altenberg en tenslotte 20van 23 februari tot en met 2 maart de Weltcup in het Franse Albertville, waar in '92 de Olympische Spelen plaatsvinden.

SPONSORS

Het grote probleem is om op ons zonnige eilanden sponsors warm te maken voor een wintersport. Het is de broers inmiddels gelukt van de eilandsoverheid een subsidie van f.2500 los te krijgen. De rest hopen ze bijeen te krijgen van particuliere organisaties, waarbij ze wijzen op de *promotion* die ze voor Curacao maken bij hun optreden in de wintersportplaatsen. 'Kijk maar wat er is gebeurd met de viermans bobslee ploeg van Jamaica die aan de laatste Olympische Spelen deelnam. Ze zijn wereldberoemd geworden en hebben hun land enorm veel gratis reclame bezorgd', zegt Marin.
Winnen is overigens niet zo belangrijk voor de nieuwbakken bobsleeërs.'Wij vinden het gewoon fijn om mee te kunnen doen en als wij dan een paar landen als Spanje en Lichtenstein achter ons kunnen houden is dat meegenomen', vindt het duo Van Eps. Bovendien komen zij interessante mensen tegen bij de internationale evenementen, zoals

Vervolg op pag. 1(

Met een vaart van 140 km p uur dendert de bobslee lang bochtige en gladde helli omlaag.

Het Renaultje van de Van Epsen met de imposante helmen op de parkeerplaats bij de 20baan waar gestreden werd om de Tiroler Cup.

Studeren dicht bij huis

Host- en receptionisten opleiding duurt drie jaar

= door Pedro Casimiri =

DE HOST- en receptionistopleiding is een middelbare beroepsopleiding welke gegeven wordt aan de Koningin Julianaschool. De opleiding duurt, afhankelijk van de genoten vooropleiding twee tot drie jaar. Tot het eerste studiejaar kunnen toegelaten worden bezitters van het diploma LHO, ETAO, LTS-A of een ander gelijkwaardig diploma. Ook een overgangsbewijs van MAVO-3 naar MAVO-4 wordt geaccepteerd, mits men voor de talen Nederlands, Engels en Spaans, gemiddeld een 7 heeft gehaald, waarbij het cijfer 5 voor geen van de talen is toegestaan. Bovendien moet men voor het vak rekenen of handel minimaal een 6 hebben gehaald. De toelatingsleeftijd bedraagt 21 jaar. Tot het tweede studiejaar kunnen worden toegelaten bezitters van het diploma MAVO-4 of LTS-T stroom, of een gelijkwaardig diploma. Een overgangsbewijs van HAVO-4 naar HAVO-5 wordt ook geaccepteerd, op voorwaarde dat men voor de drie talen Nederlands, Engels en Spaans gemiddeld een 7 heeft, waarbij geldt dat voor geen van de vakken een 5 of minder gehaald mag zijn. Voor het vak rekenen of handel moet minimaal een 6 zijn gehaald. De leeftijdsgrens voor het tweede studiejaar is 23 jaar. Bij plaatsing in het tweede studiejaar hebben degenen die het eerste studiejaar met goed gevolg hebben doorlopen, voorrang boven instromers. MAVO-4 kandidaten die niet tot het tweede studiejaar toegelaten kunnen worden, kunnen in een aantal gevallen afhankelijk van behaalde cijfers, vakkenpakket en persoonlijk gesprek toch nog toegelaten worden tot het eerste jaar.

Zowel bij de toelating voor het eerste als het tweede jaar vindt een persoonlijk gesprek plaats. Bovendien kan er een psychologische test of een medische keuring plaatsvinden indien dat gewenst is.
De toelatingseisen zijn zeker niet gemakkelijk. Bekijk je het studieprogramma (zie verder) dan is dat ook logisch. Wie niet gemotiveerd aan een dergelijke opleiding start, kan er beter niet aan beginnen.

DOEL

De duidelijk en goed verzorgde brochures vermelden dat het doel van de opleiding is de cursisten kennis, vaardigheden en houdingen aan te leren welke noodzakelijk zijn voor het beroep van host(ess) c.q. receptionist(e), en hen zodanig te vormen dat zij in teamverband kunnen werken. De basisvaardigheden waarover zowel de host(ess) als de receptionist(e) moet beschikken zijn o.m. het kunnen ontvangen en op hun gemak stellen van gasten, het kunnen creëren van een sfeervolle werksituatie, een goede werkplanning, werkuitvoering en evaluatie kunnen maken en goede contactuele-, sociale- en communicatievaardigheden bezitten. Bij de host(ess) opleiding moet men bovendien recreatieve aktiviteiten kunnen organiseren en culturele- en historische informatie kunnen verschaffen. Bij de receptionisten opleiding wordt het accent gelegd op het juiste gebruik van communicatieve technologie (telefoon, telex, computer) en administratieve vaardigheden.

OPLEIDING

De driejarige opleiding bestaat uit een voorbereidend jaar, een gemeenschappelijk jaar en een specialisatie jaar. Het voorbereidend jaar, VB, heeft een tweeledig doel. Op de eerste plaats is het bedoeld om studenten die het eindniveau MAVO voor de vakken die noodzakelijk zijn om de beroepsopleiding te volgen niet hebben, bij te werken, en ten tweede om cursusleiding en cursisten de mogelijkheid te bieden tot een verantwoorde keuze te komen voor de specialisatie host(ess) of receptionist(e). In het Voorbereidend jaar wordt er les gegeven in de vakken Nederlands, Engels, Spaans, Papiaments, handelskennis, recreatiekunde, aardrijkskunde, geschiedenis, kennis der natuur en beroepsoriëntatie.
In het tweede jaar (gemeenschappelijk jaar) loopt de student een stage van één maand. De vakken die gegeven worden zijn: de vier bovengenoemde talen, handelskennis, informatie[illegible] omgangskunde, cultuur [illegible] maatschappijleer, interieur verzorging, toerisme, dienst verlenende organisaties [illegible] recreatiekunde. Bovendien kan men het typediploma behalen. Het is mogelijk vrijstelling te krijgen voor de type- en stenolessen mits men in bezit is van een door het Departement van Onderwijs erkend diploma. Behalve het type-diploma A moet de aanstaande host(ess) ook het zwemdiploma A en de aantekening EHBO kunnen overleggen. Het zwemdiploma moet buiten de school om gehaald worden. Aan het eind van het 2e leerjaar na de stageperiode kiest men definitief welke richting men gaat volgen.

In het derde, tevens specialisatie jaar volgt men een stageperiode van 3 maanden. Stages kunnen zowel op Curaçao, Aruba als [illegible] worden doorlopen. Tijdens deze stageperiode zullen studenten geconfronteerd worden met de vele facetten [illegible] hotel- en bedrijfswezen. Verder worden studenten afhankelijk van de studierichting ingezet om te assisteren bij congressen en beurzen, en treden zij op als gids voor toeristen van cruiseschepen en hotels. Het doel van de stage is een oriëntatie op het latere beroep, en ervaring opdoen wat betreft gewenste beroepshouding en specifieke vaardigheden. Tijdens de stageperiode krijgt men de kans het in theorie geleerde in de praktijk toe te passen.
Voordat men aan een stage begint, krijgt men een stagecontract dat ondertekend is door de stagebegeleidster van de school, de stagiaire en een vertegenwoordiger van de stageplaats.

WERKVELDEN

Afgestudeerden van deze richting kunnen terecht bij de dienstverlenende sector zoals het hotelwezen, reisbureaus, luchtvaartmaatschappijen, bejaardenoorden, ziekenhuizen en andere overheidsinstellingen. De host(ess) kan bovendien werkzaam zijn bij beurzen, tentoonstellingen, restaurants, public relations. Eén maal per jaar verzorgt de school een informatie-avond. De datum wordt bekend gemaakt via de dekanen van MAVO [illegible] HAVO-scholen.
Voor verdere informatie kan men terecht bij de coördinator van de opleiding adres: Prot. H.H.S. Koningin Juliana, tel: 612019.

Kunstenaar exposeert weer in Nederland

Karel Appel lijkt uit eenzaamheid teruggekeerd

• 'Naakserie: zwart/wit naakt' (1990) ...verbazing...

foto's Haags Gemeentemuseum

= door anp-verslaggeefster Barenda Grutterink =

DEN HAAG - "Een schilder is lang niet altijd de beste beoordelaar van zijn eigen werk." Dat zegt Rudi Fuchs, directeur van het Haagse Gemeentemuseum. Hij stelde, met conservator Franz Kaiser, de grote tentoonstelling samen ter gelegenheid van de zeventigste verjaardag van Karel Appel onder de veelzeggende titel: "Karel Appel - ik wou dat ik een vogel was'.

Appel had zelf geen enkele invloed op de expositie. "Hij had er geen behoefte aan en ik wilde het niet", aldus Fuchs. De museumdirecteur wijst erop dat hij iemand van een veel jongere generatie is. In tegenstelling tot andere samenstellers als Sandberg, De Wilde en Beeren is hij niet met Appel door dezelfde ontwikkelingen gegaan. Niet gehinderd door een dergelijke ballast kon Fuchs een tentoonstelling organiseren die in een eigentijdse behoefte voorziet, die iets laat zien wat nog niet bekend is. De norm voor het samenstellen van een tentoonstelling is voor Fuchs dat het te exposeren werk aansluit bij de kunst van de eigen tijd. Het mag best oud werk zijn, maar het moet iets te betekenen hebben voor de actuele kunst.

Fuchs noemt de Appeltentoonstelling "kenmerkend" voor Appels hele ontwikkeling. Hij heeft de nadruk gelegd op de werken uit de periode van eind jaren veertig tot begin jaren zestig en vooral op werken uit de jaren tachtig. In deze recente periode ging Appel veel naakten schilderen, zo uit de tube, vooral op fluweelachtige zwarte vlakken. "Het zwart van de nacht", noemt de meester dat zelf. De naakten zijn wit op zwart, zwart op wit of wit op wit, soms is er een fel gekleurde tussenlaag.

RECENTE WERKEN

Deze meest recente werken zijn de belangrijkste van de tentoonstelling, vindt Fuchs. Niet alleen omdat het verbazingwekkend is hoe een bijna zeventigjarige zich maar blijft vernieuwen ("hij blijft heel jong in zijn kijken en doen"), maar vooral ook omdat eruit blijkt dat de schilderkunst niet dood is. "In de jaren zeventig waren daar hele discussies over. Toen zei iedereen dat er niet meer geschilderd kon worden. Appel bewijst nu het tegendeel." Verder is Appel volgens Fuchs in de laatste jaren "helemaal uit een zekere eenzaamheid teruggekeerd".

Appels werk uit de periode van eind jaren zestig tot eind jaren zeventig is volgens Fuchs wel de moeite waard maar "minder doortastend". Appel leeft en werkt afwisselend in het hem immer boeiende New York, de stad die volgens Fuchs allang niet meer het brandpunt van de moderne kunst is, in Connecticut, Monte Carlo en Toscane. Voor de opening van zijn tentoonstelling in Den Haag vloog hij naar Nederland. De dag voor die opening reserveerde hij voor het vervaardigen van twee - reeds uitgedachte - etsen. Die werden verkocht en met de opbrengst werd een bijdrage geleverd aan de kosten van de tentoonstelling. "De opbrengst moet een soort steunfonds worden. Er zijn grote sponsors, maar de bijna zeven ton kostende tentoonstelling gaat nog op toernee door heel Europa en het is niet overal even gemakkelijk om voldoende financiering te krijgen."

GEHEIME PLEK

Appel koos voor een "geheime" plek om de etsen uit te werken, nota bene ook nog onder een schuilnaam. In interviews had de schilder, moe van de vlucht, bij aankomst in nederland even geen zin meer, een paar gesprekken in New York moesten voorlopig genoeg zijn.

Een volgens Fuchs "buitengewoon minderwaardig verhaal" in een weekblad over zijn vermeende oorlogsverleden heeft des schilders enthousiasme over de pers waarschijnlijk ook niet bevorderd. Het verhaal is volgens Fuchs volslagen onterecht. "Iedereen zat op de door de Duitsers bestierde Rijksacademie, Corneille ook." Een ander weekblad "verwelkomde" Appel in de week voor de tentoonstelling met een verhaal over zijn "krenterigheid" en zijn wens om van Nederland aow te krijgen.

Nederland is niet Appels favoriete oord, dat weet zelfs de grootste leek op kunstgebied. Ieder weldenkend mens zal ook begrijpen dat hij ruim dertig jaar geleden gillend uit het land wegliep, eerst naar Parijs, later naar New York. Welke kunstenaar kan het immers verwerken dat zijn muurschildering, vol overgave geschilderd op de muur van de kantine van het Amsterdamse stadhuis, onder een laag jute moet worden verborgen omdat de ambtenaren anders hun boterham met pindakaas niet meer konden vermalen. Zelfs op straat schijnt de jonge Appel in die periode geen rust meer te hebben gehad. Hij werd beschimpt en moest telkens weer horen dat diverse "zoontjes het ook konden".

VERNEDERINGEN

Er zullen nog wel mensen zijn die zo denken, maar er staan er waarschijnlijk nog meer te trappelen om Appels werk te zien. De vernederingen van dertig jaar geleden zijn Appel begrijpelijkerwijs altijd bijgebleven, maar Fuchs noemt "zijn gekanker op Nederland" wat overdreven en eigenlijk meer een gewoonte van Nederlanders die elders zijn gaan wonen. Appel heeft ook niet echt een hekel aan Nederland, verklapt de museumdirecteur, hij vindt het hier alleen maar naar spruitjes ruiken. Appel heeft wel heimwee naar vooral het joodse Amsterdam van voor de oorlog, iets wat ook blijkt uit zijn gedichten. "Die gaan over joodse spekkoek enzo, ze zijn sentimenteel en agressief, net als zijn schilderijen."

Appel houdt zich de laatste jaren overigens niet alleen bij schilderen en - niet zo frequent - dichten. Hij maakte enige jaren geleden het ballet "kan men een landschap dansen?" Met de Japanse danser Min Tanaka. Fuchs vertelt dat Appel de decors en kostuums voor een nieuw spektakel voorbereidt. Het zal vermoedelijk in 1993 in New York en/of Parijs te zien zijn. Of Amsterdam daarvoor ooit aan de beurt komt is zeer de vraag.

Maar voorlopig is er genoeg "Appel" te beleven in eigen land. De tentoonstelling in Den Haag bestaat niet alleen uit schilderijen, maar ook uit sculpturen. Ze komen uit Appels eigen depots (hij bewaart ontzettend veel van zijn enorme produktie) en uit verzamelingen van particulieren en musea. Het geheel maakt een overweldigende indruk en menige bezoeker zal nog eens terug willen. De tentoonstelling is niet alleen te zien, maar ook te ruiken. De verf is in een aantal gevallen nog niet eens helemaal droog. Fuchs zegt dat er extra moet worden opgelet dat de bezoekers van de schilderijen afblijven, want de dikke verflagen nodigen uit tot aanraken. "Het heeft iets erotisch ja, het is als het aanraken van de moederborst", aldus Fuchs. Volgens de museumdirecteur zijn de schilderijen ondanks de enorme hoeveelheden materiaal toch bestand tegen de tijd. Appel gebruikt de beste materialen, hij geeft kapitalen uit aan verf en doet er eieren en standolie door.

Behalve de tentoonstelling in Den Haag is er een kleine tentoonstelling van werk van Appel in de beurs van Berlage in Amsterdam. Daar zijn vijf recente werken van bijzonder groot formaat te zien: een is er zelfs 30 meter breed. Verder is er een gerestaureerde glasschildering die Appel twintig jaar geleden in opdracht maakte.

STOORZENDER

In Arti aan het Rokin is een verkooptentoonstelling van 150 werken, iets wat Fuchs beschouwt als een soort stoorzender. Hij vindt het een opeenhoping van wat er in de handel circuleert en geen verantwoord samengestelde expositie.

De tentoonstelling in Den Haag duurt tot en met 1 april, die in de beurs tot en met 20 januari. Bij de tentoonstelling in Den Haag verschijnt een boek met bijdragen van Fuchs, Sam Hunter, Hugo Claus, Bert Schierbeek en Lucebert. Over de recente werken schreef Franz Kaizer een apart werkje. Beide uitgaven zijn zowel in het museum als in de beurs verkrijgbaar.

Vervolg van pag. 2

de hervormingen erkennen dat er problemen zijn: het systeem van landrechten is vaag en de grote herbebossingsprojecten van de regering -van vitaal belang om de bodem-erosie te stoppen- worden bedreigd doordat de centrale planning afneemt. Duizenden producentencooperaties -een weinig populair systeem van collectieve boerderijen- zijn spontaan ontbonden of uitelkaar gevallen.

SYMBOLISCH

"De instorting van de producentencooperaties heeft een groot effect op het moreel gehad", constateert een westerse deskundige. "Het is symbolisch dat dit grote model (van socialistisch boeren) als een mislukking beschouwd wordt".

In de grote landbouwgebieden van Shoa en Arsi zouden sommige boeren tien tot 20 procent meer land beplant hebben. James Moran, een landbouwexpert van de EG, zegt dan ook: "wij verwachten een vrij goede oogst, misschien een recordoogst in Shoa". Toch zullen de grote oogsten de enorme graantekorten in andere regio's als Eritrea en Tigray, waar de burgeroorlog wordt uitgevochten, niet kunnen compenseren. De regering gaat ervan uit dat door de gevechten en de droogte dit jaar 4,3 miljoen mensen met honger bedreigd worden.

Marin van Eps met neef Randolph in de gehuurde bobslee klaar voor de start.

Vervolg van pag. 9

b.v. de Amerikaanse topatleet en Olympische kampioen Edwin Moses en Prins Albert van Monaco.

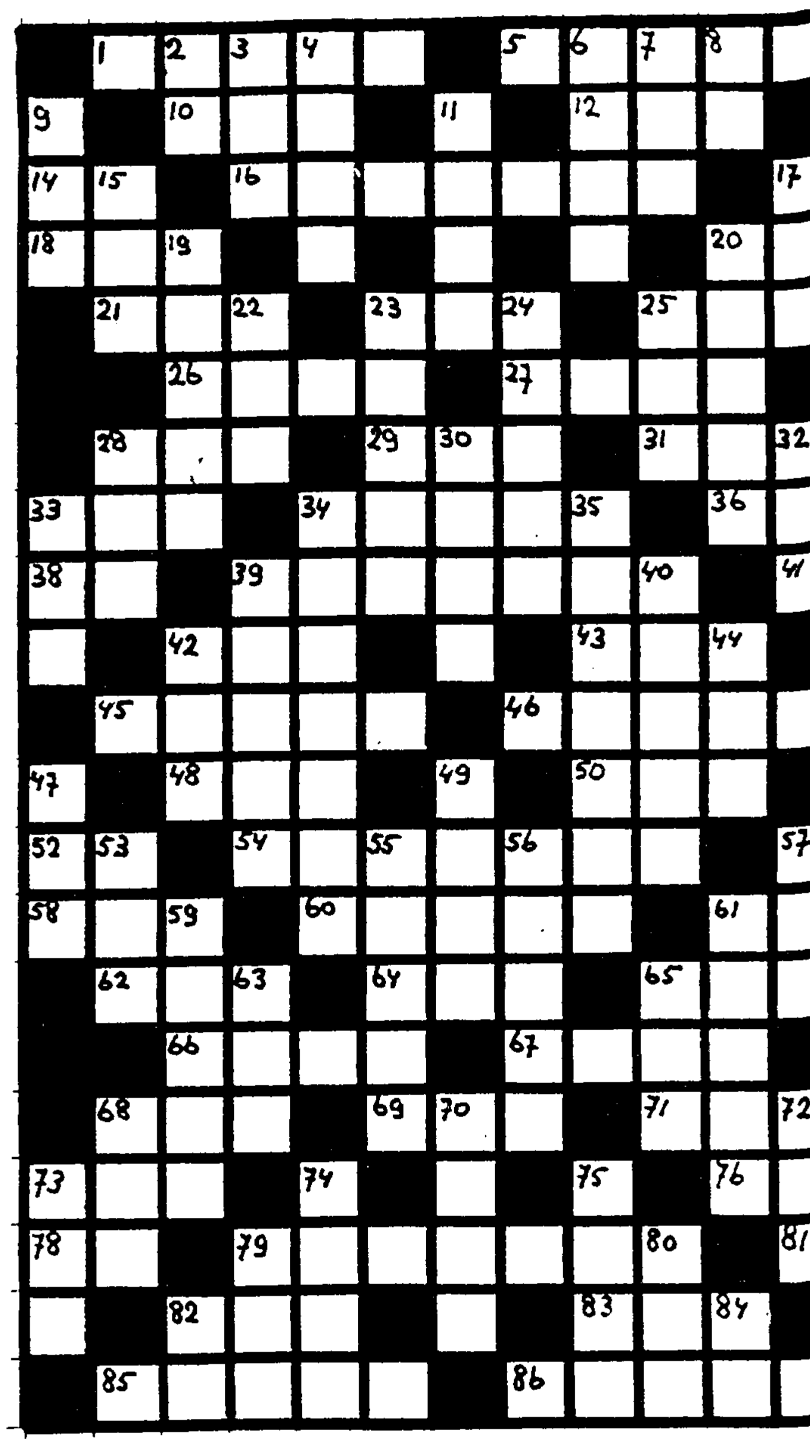
En wat vinden hun ouders van dit alles?

'In het begin vonden ze het maar niks. Veel te gevaarlijk. Maar nu zijn ze er aan gewend en na ons eerste optreden bij een wedstrijd begonnen ze het zelfs leuk te vinden. En onze studie hoeft er niet [illegible] te leiden omdat [illegible] maanden

Marin en Dolfi genieten er zichtbaar van. 'Wij zijn de bobslee kampioenen van de Antillen', verklaren ze trots.

Binnenkort kunnen we ze wellicht in aktie zien als ESPN de internationale evenementen uitzendt en trouwens het ligt in de bedoeling in het sportnieuws van Tele Curacao een video-opname uit te zenden van de Tiroler Cup-wedstrijden, zodat wij met z'n allen kunnen kijken [illegible] duivels uit ons tropisch

Kruiswoordpuzze

HORIZONTAAL: Inleg; 5. Stellig; 10. Keurig; Droog; 14. Voegwoord; 16. Alleen; 17. Familielid; 18. Gr 20. Roeipen; 21. Europeaan; 23. Bouwland; 25. Verfr sing; 26. Betrekking; 27. Kleur; 28. Moment; 29. Bid; Boom; 33. Dwaas; 34. Deel van een vis; 36. Plezier; Voorzetsel; 39. Fijn gemaakt; 41. Familielid; 42. Vreem munt; 43. Toiletartikel; 45. Feestdronk; 46. Pakken; Voorzetsel; 50. Landtong; 52. Voorzetsel; 54. Zich met e bepaald voertuig verplaatsen; 57. Persoonlijk voornaa woord; 58. Jong dier; 60. Schuin lopen; 61. Zoogdier; Kerkdienst; 64. Pluk haar; 65. Drinkgerei; 66. Verdri 67. Communicatiemiddel; 68. Huid; 69. Plaats in Geld land; 71. Voorzetsel; 73. Deel van het gezicht; Drinkgerei; 78. Voorzetsel; 79. Veld; 81. Muzieknoot; Wiel; 83. Grondsoort; 85. Treffen; 86. Plaats in Friesla

VERTIKAAL: 2. De onbekende; 3. Water; 4. Gast; **Plaats in Noord Holland; 7. Eetgerei; 8. Bijwoord;** Vreemde munt; 11. Loeren; 13. Laagte; 15. Cijfer; 17. 19. Scheepstouw; 20. Zuidvrucht; 22. Stevig; 23. Reusa tig; 24. Omheinde ruimte; 25. Kooppoging; 28. Mak; Advies; 32. Pluisje; 33. Grap; 34. Grappig; 35. Creat bezig zijn; 37. Vernis; 39. Rimpel; 40. Plaats in België; Familielid; 44. Wapen; 47. Soort plant; 49. Gedors halmen; 51. Voorzetsel; 53. Drinkgerei; 55. Plaats Drente; 56. Afgescheiden groep; 57. Baal; 59. Land Europa; 61. Brandstof; 63. Hevig; 65. Schaakterm; Deel van een vis; 70. Tapijt; 72. Soort; 73. Koud; Toespraak; 75. Schaakstuk; 77. Kern; 79. Deel van e boom; 80. Ontkenning; 82. Rondhout; 84. Muzieknoot.

Uit het grote aantal inzendingen van dez Amigo kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

W.L.M. v.d. Burg
Torricellistraat 19
Oranjestad
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden:
KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels

OPLOSSING VORIGE WEE

HORIZONTAAL: 1. Lans; 4. Pendule; 9. Sion; 13. Era; 14. Mos; 15. Keu; 17. Ale; 18. Re; 19. Tip; 20. Job; 22. Nis; 24. MS; 25. Bas; 26. Pa; 27. I.c.; 29. Tor; 31. Drom; 32. Senator; 35. Mede; 36. Gal; 37. Uil; 39. Pari; 40. Griep; 41. Ever; 43. Nor; 45. Lak; 48. Aard; 50. Sigaren; 53. Merg 54. Eik; 56. Ma; 57. O.T.; 58. Hen; 59. Si; 61. Sop; 63. Toe 65. Bes; 66. D.d.; 67. Enk; 69. Sar; 71. Dol; 72. Uri; 73. Moot; 74. Kenmerk; 75. Star.

VERTIKAAL: 1. Lerida; 2. Are; 3. Na; 4. Pop; 5. Es; 6. Duo; 7. L.K.; 8. Een; 10. Ia; 11. Olm; 12. Nestel; 14. Mis 16. Uit; 19. Tam; 20. Jan; 21. Bit; 23. Som; 25. Bonaire; 26. Pelgrim; 28. Couplet; 30. Regeren; 32. S.A.; 33. Avila; 34. R.I.; 36. Gin; 38. Lek; 42. Balsem; 44. Os; 46. An; 47. Agadir; 49. Dis; 51. Gat; 52. Roe; 53. Mes; 55. Kos; 58. Hel 60. Ino; 62. Pak; 64. Olm; 65. Bok; 66. Dra; 68. K.O.; 70. Re: 71. Dr.; 72. Ut.